

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Defter ve
poster
hediyeli

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun. Şubat 2019 Sayı: 41 Fiyah: 9 TL KKTC Fiyah: 10 TL

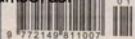
Zülfü Livaneli
Ataol Behramoğlu
Şükrü Erbaş
Ercan Kesal
Handan İnci
A. Ömer Türkeş
İsmail Saymaz
Şermin Yaşar
Ali Murat İrat
Zehra Çelenk
Nevşin Mengü
İrfan Değirmenci
Otisabi
Ayşen Şahin Aksakal
Emre Kongar
Haydar Ergülen
Yener Çevik
Evrin Kuran
Alpay Erdem
Esin İris
Gökhan Horzum
Murat Tırpan
Ali Deniz Uslu
Mahmut Çınar
Barış Akpolat
Orhan Aydın
Pınar Ergün
Sedef Orman
Muzaffer Gümüşsu
Sinem Keyik
Y. Emre Ceren
Derya Aydoğan
Burak Ağdemir
Önder Abay
Selçuk Özbek
Mehmet Ali & Akşamsel

Korkuyoruz. Düşünmekten ve sevmekten
korkuyoruz. İnsan olmaktan korkuyoruz.

Oğuz Atay

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

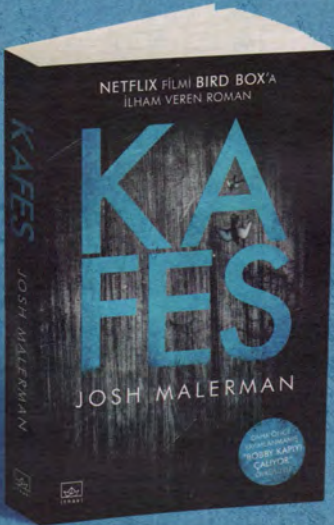

"Carol Gömülmeden, hepimizin içinde var olan tuhaf Batı'da cereyan eden bir Poe öyküsü."
-STEPHEN GRAHAM JONES

JOSH MALERMAN'DAN
UYUYAN GÜZEL MASALI İLE
VAHŞİ BATI ÖYKÜLERİNİ
USTACA HARMANLAYAN
GERİLİM DOLU BİR ROMAN:
CAROL GÖMÜLMEDEN

TÜM
KİTAPÇILARDA

"Buna benzer bir korku öyküsü şimdiye kadar hiç anlatılmadı. Josh Malerman bu işi biliyor."
-HUGH HOWEY

NETFLIX FİLMİ
BIRD BOX'A
İLHAM VEREN
ROMAN

/ithakiyayinlari
/ithakiyayinlari
/ithakiyayinlari

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İlkokul, Ortaokul, Lise, Üniversite

Genel Dıştım PUNT

Ölümsüz Şarkıların İmzası:

Aysel

Aclı bir bakış yerleşirse eğri
Kırığının ucundan gözbebeğine
Her şeyin bedeli var, güzelliğinin de
Bir gün gelir ödenir, öde Firuze
Duru bu su gibi, bazen volkan gibi
Bazen bir deli rüzgâr gibi
Gözlerinde telaş, yıllar sence yavaş
Acelen ne bekle Firuze

Olur hatun işi
Varmadan sekişine
Ergin oldu Ünzile
Hem çocuk hem de kadın
On ikisinde ana
Bir gül gibi al ve narın
Bir su gibi saydam ve sakın
Susar kadın Ünzile

Aysel Gürel 7 Şubat 1929'da Denizli'de dünyaya gelir. Sanata oldukça değer veren, kendisinin de birçok kere belirttiği gibi örnek bir aileye sahip olan Aysel Gürel, babasının işi nedeniyle taşındığı Trabzon'da sahneye ilk defa adını atar. Üniversite için İstanbul'a gelerek İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne girer. Buradan mezun olmasıyla edebiyat öğretmeni olarak görev yapmaya başlar.

Gazeteci Vedat Ebrem'le evlenir. Bu evlilikten kızları Müjde Ar ve Mehtap Ar dünyaya gelir. Fakat Aysel Gürel ikinci çocuğuna yedi aylık hamileyken eşinden ayrılır. Bu süreçte kızlarını tek başına büyüten yalnız bir anne olarak zor günler geçirir.

Madden ve manen zor geçen o günlerde kızlarına edebiyat sevgisini aşılamayı ihmal etmez. Kendisinin de belirttiği gibi çocuklarının kitap okuması iyi beslenmeleri kadar önemlidir onun için. "Deli" lakabıyla bilinse de disiplinli ve katı kuralları olan bir anne olduğu tanınan kızları tarafından da çok kereler söylenir.

Ünzile insan dölü

On kardeş beşi ölü

Büyüdükçe un ufak

Ve gelirde görücü

İnci gibi dişi

Görücü bilir işi

Söğüdüm ağlar

gider

Yağmuru kim döküyor
Ünzile kaç koyun ediyor
Dayaktan uslanalı
Hiçbir şey sormuyor

Bu zor günlerin ardından şarkı sözleriyle Türkçe Pop Müzik'e damgasını vurur. Türkiye'de birçok farklı kuşak tarafından sevilen pek çok şarkının sözleri Aysel Gürel'e aittir. Şarkı sözlerini seslendirenler arasında Sezen Aksu, Ajda Pekkan, Nilüfer, Zerrin Özer, Sertab Erener, Tarkan ve daha niceleri vardır. On yıllar boyu dilden dile gezen, gezmeve devam eden şarkıların yaratıcısıdır "Aysel".

17 Şubat 2008'de 80 yaşında öldüğü evinde 20 binden fazla şarkı sözü bulunur. Türkçe müziği yıllarca tabiri caizse sırtında taşımış olan bu aşık, deli, disiplinli, kültürlü öğretmen kadın bir o kadar daha taşır belki. Ölümlünden sonra bestelenen, dinleyicilerin beğenisine sunulan şarkılar da bunun göstergesidir belki de.

Bir gün daha yaşandı ve bitti
Küçük sevinçleri ve küçük kederleriyle
Herhangi bir gündü, çok önemli değildi
Seni düşündüğüm birkaç andan başka

Bilirim herkes payına düşeni yaşar
Ve her yeni günde değişir hep bir şeyler
Sen de kendi payından bir hatıra seç ne olur
O ben olayım, beni unutma

Kasımpaşa-Pangaltı

Bahriye Caddesi'ne çıkan Ziyafet Sokağı'nın başında, müşterisini bekleyen taksi dolmuşun ön koltuğundayım. Güzay ile konuşacak olmanın telaşı ve heyecanı içerisinde, aracı dışında, kaportaya bıraktığı çayını yudumlayan Taksici Refik'i izliyorum. Altmışını geçen bu adam, kaderine razı gelmişlerin hepsi gibi uysal ve kalender görünüyor. Belki beş, belki on dakika sonra; eninde sonunda üç yolcu daha binecek ve Refik'in taksisi on yıllardır olageldiği gibi, Pangaltı'na hareket edecek. Bir gün bile aksi görülmedi bu döngünün. Alın yazısının er ya da geç tecelli edeceğini bilmenin huzuruyla bir yudum daha alıyor demli çayından...

Taksici Refik'e göre ben taze İstanbulluyum. Şişane'den Kasımpaşa'ya inen Aynı Ali Paşa Sokağı'nın alt yanındaki torna atölyesinin kapısından girip çalıştığı CNC tezgâhi başında Yıldray dayımın karşısına dikileli şunun şurasında birkaç ay oldu. O gün yağ bağlamış üstüüpü bezine ellerini sildikten ve boynuma sarıldıkdan sonra dayım, "Hoş geldin" demişti.

Sonra: "Hayırdır, niye geldin?" Konya'da geçirdiğim bir yıl sonunda Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'ne geçmeye hak kazanmıştım. Bir gün önce Konya'dan yırtık valizle yola çıkmış, sabah Haydarpaşa Garı'na inmiştim. Dayımın Kulaksız'daki iki göz evi sekiz ay sığınacağım olacaktı.

Benim İstanbul'um, Kasımpaşa'dan ibaretti. Dayımın balkonundan belli belirsiz görünen Beyoğlu'nun ışıltıları karşısında ben, lüks aydınlığına tutulmuş bildirici gibi hareketsiz kalmıştım. O gecenin sa-bahında Beyoğlu'nu, Harbiye'yive Nişantaşı'nı, çoğünklukla kaybolarak, sorup yolumu tekrar bularak, sokak sokak öğrenecektim. İtiraf etmem gerek ki

biraz da Güzay sayesinde oldu bu. Fakülte kantininde tanıştığımız gün, "Kasımpaşa-Pangaltı dolmuşu okula gelebilmen için en kestirme vasıta" demişti, bana Güzay. O an "Sana ulaşmanın en kestirme yolu nedir?" diye sormak ve onu duru esmerliğinden öpmek istemişim. Güzay'a âşık mıydım? Doğrusu, değildim. Ben sadece âşık olunmaya, sinema karanlığında aşırıya kaçmaya, bir kadınlı öpüşmekten fazlasını yapmaya ve bir yataкта uyumaya muhtaçtım. Fazlasını bile verdi Güzay; Bu günlerin ardından Çağaloğlu'nda bir dergide muhabir oldum. Kapalıçarşı'da Ermeni kuyumcuları, Gedikpaşa'da Süryani ayakkabıcıları ve Süleymaniye'de Nakşibendi esnafı tanıdım. Mercan'da lağımında altın tozu arayanlarla, Mahmutpaşa'da hırsızlık malı satanlarla, Tahtakale'de mum ustalarıyla, Kumkapı'da Rus fahişelerle ve Küçükpazar'da göçük altında kalanlara yarenlik ettim. Artık Kasımpaşa'dan Karaköy'e kalkan motorların yolcusuydum. Ve Güzay'ı özlemekten çok, aylıklarımı biriktirip fotoğraf makinesi alacağım, Cumhuriyet gazetesinin kapısına dayanacağım günü hayal ediyordum. Cumhuriyet'e gidecek, "İşte ben geldim!" diyecektim ki, Çağaloğlu Yokuşu'nda karşılaş-tığımız gün Duygu'ya âşık oldum. Aylardır biriktirdiğim parayı Cumhuriyet'te çalışmak için değil, Duygu ile Şehremini'de eve çıkmak için harcadım. Pişman mıydım? Hiç değildim. Belli ki, Taksici Refik de yaşadıklarından pişman değildi. Arka koltuğa üçüncü yolcu yerleşince çayının dibini içip araca bindi, Refik. Besmele çektikten sonra direksiyonu Bahriye Caddesi'ne kırdı. Pangaltı yokuşunu tırmanan emektar taksi, beni Güzay ile buluşmaya götürüyordu. Bulaşacak ve ayrılacaktı.

Semih Çelenk'in kaleme aldığı ve yönetmenliğini yaptığı, Fırat Tanış'ın oyunculuğu ile sahnelenen Gelin Tanış Olalım oyununun kitabı tüm kitabevlerinde.

Geçmiş, Bugün, Gelecek

İşte ben sensizliğimle sınadım kendimi. Delirmeye meyilli yazgılarımı tek başıma yaşadım. İhanete uğrattığım dürüstlüğümlle sabahlara kadar ağladık.

Ulaş Sever'in yeni romanı ZÛL tüm kitabevlerinde.

1964 yapımı Ayvaz Kasap filminden bir kare.

ŞERMIN YAŞAR

AKLIMDA

B izim oralarda Hamit abiye herkes tanır. Onun gençlik yılları, bizim çocukluk yıllarımız. Ne zaman karşıya çıksak Hamit abiye mutlaka Altınköşe Pastanesi'nin önünde dikiliken görürdük. Etrafında hep iki üç arkadaş olur, birlikte şakalaşırlar, güldüşürler, birbirlerini enselerinden kavrarlar, yoldan geçen kızlara bakarlar, kızlar yanlarından geçerken türkü söylerler, avuç içine saklayıp sigara içerlerdi. Diğerleri bütün kızlara bakarken o yalnızca Meral ablaya bakar, "Onu sana vermezler Hamit" diyene serçe parmağını uzatır "Var mısın?" derdi. O yıllarda gençti, çalışmıyordu, Altınköşe'nin köşesinde dikilip haytalık etmeyi işten sayıyordu. Babam Hamit abinin babasıyla aynı fabrikada çalışıydı. Birlikte karşıya çıktığımız zamanlarda babam Altınköşe'nin önünde durur, Hamit abiye satış "Oğlum biz sizin yaşınızdayken çoktan kadroya geçmiştik, girin şu fabrikaya, bak işçi aranıyor, yarın sen geleceğim desen de istemezler" diye şakayla karışık nasihat verirdi. Hamit abi güler "Ben,

trofeyi beklıyorum Adnan abi, büyük voley vuracağım, acele etme sen, babam da öyle diyor ama en güzel işi kuracağım ben, bak görürsün" falan diye olayı kaynatırdı. "Burada pastane önünde bekleşirken nah kurarsınız işi" diyerek baş parmağını uzatan babama Hamit abi serçe parmağını uzatır ve "Var mısın iddiasına Adnan abi?" derdi. Babamın o küçük parmağı karşılıksız bırakmayıp kendi parmağıyla mukabele ettiğini çok gördüm. Bütün kasabanın Hamit abiyle bir şekilde iddiaya girdiğini, o parmağı bir şekilde tuttuğunu, lades kemikleri koparttığını, "var mısın iddiasına" sorusuna bin pışman olacağını bilse de "varım" dediğini çok duydum. Hamit abi için lades her şey demekti. Ve babama uzattığı o serçe parmağın hakkını fazlasıyla verdi.

Et tüketiminin kurbandan kurbana dolaba konan etlerle çözüldüğü, tavuğun bahçeden alınarak kesildiği zamanlar... On bin nüfuslu kasabada bir tane kasap var. Aydın Kasap, Fikret Aydın. Koyunları

mezbahada kestirip getiriyor, yüzdürüp kancayla vitrine asıyor, çeşitli yerlerine yapay çiçekler tıkayıp sergiliyor Aydın Kasap. Özel günlerde, önemli misafirlerde falan gidip bir kilo kıyma çektiyoruz, kasaptan iki üç poşetle çıkını zengin sayıyoruz, öyle günler... Et deyince akla önce kurban eti, sonra köydeki tavuklar geliyor, balık et bile değil... Hafta sonları köye gidip tavuk yakalıyor annemler. Kesiliyor, yolunuyor, tüyleri ocağa ütüleniyor. Uzun ve zahmetli saatlerin sonunda geçiyor kursağımızdan hayvan. Yemezsek dayak yiyoruz. Hamit abi işte böyle etin et olduğu zamanlarda askere gitti ve asker valizine, aklını çelen bir asker arkadaşının engin girişimcilik ruhuyla da koyarak memleketi geri döndü. Askerden geldikten birkaç ay sonra kasabanın ilk tavukçusunu açtı ve babama ilk ladesi böyle çıktı.

Eşsiz bir hizmet sunuyordu Hamit abi. Tavuğu ister bütün al, ister parça parça. Hamit; hayvanı yakalamış, kesmiş, yolmuş,

ütülemiş, parçalamış, yıkamış, kuyumcu gibi diziş tezğâha. Kadınlar için büyük kolaylık, resmen hijyenik, güvenilir, kaliteli ve güler yüzlü hizmet. Hamit abinin bu girişimi geniş kitlelere musallat olan gün furçasının başlamasıyla aynı zamanlara denk geldi. Kasabanın bütün kadınları çeşitli evlerde gün için toplanıyor, kısırları, ıslak kekleri götürüyor, muhabbet tatlı geliyor, laf lafı açılıyor oturuyorlar, akşam üstü aklılarına evdeki çocuklar ve kocaları geliyordu. Soluğu Hamit abinin dükkânda alıyorlardı. Tavuk butunu sür fırına, yanına bir tencere pilav, birer kase de hoşaf, bitti. Hamit abi, resmen kasabanın beslenme alışkanlıklarını alt üst etti, vızır vızır ısladı dükkân. Tavuklar akşam üstü bitti, ertesi gün tazeşi geldi. Tavuk suyu çorba, fırında tavuk, haşlanmış tavuk, tavuklu pilav, tavuk sote, tavuklu börek gırla gırla işti sofralardı. İnovasyondan inovasyona kostu Hamit abi. İlkbaharda küçük mangalları getirip koydu dükkânın önüne. Önce mangalları sattı. Sonra mangal kömürünü... Yanına çirayla çakmak bile koydu. En son "Siz zahmet etmeyin tavukları ben soslarım" dedi, baharatlı tavuk sattı. Her seferinde tutmaz dediler, ama o hep "var mısın iddiasına" diyerek serçe parmağını uzattı. Ve hep kazandı. Yaz akşamında evlerin bahçelerinden, balkonlarından duman duman mangal kokusu yayılırken o kasada z raporu aldı.

Kadınlar çok seviyordu Hamit abiyi. Günden çıkıp eve yetismeye çalışan, yemek yapmaktan bıkmış, kolaylık arayan kadınları hedeflemiş, tavukçuyla hedefi on ikiden vurmıştu. Müşterilerin hepsiyle tek tek ilgileniyor, hal hatır soruyor, tavukları sosluyor, hatta tavuk suyuğu hazırlayıp onu da satıyordu. Müşteriye düşen fırına koyup düğmeye basmak... Hizmette sınır tanımıyorları Hamit abi. Salı pazarından dönen kadınların pazar poşetleri için dükkânda yer ayırıyor, "Bunlar dursun salan git pazarda rahat rahat gez" diyor, yemek tarifi veriyor, yumurta da satıyor, arada kimsinden para almayveriyor, gönülden gönüle giriyordu. Birkaç sene önce hayta dedikleri, boş gezenin boş kalması dedikleri, kızımı değil çöpümü vermem dedikleri Hamit gitti, yerine bulunmaz Hint kumaşı Hamit geldi. Bütün kız anaları peşinden koşarken, Hamit tercihini Meral abladan yana yaptı. Düğün haftası dükkânı kimseye emanet edemedi evde yep kepenk kapattı. Halk açlıktan kırıldı resmen... Dükkânını yeniden açıldığı gün öğlene kadar yağmaladılar dükkânı. Böylece Hamit abi, her gün tezğâha dizdiği tavuk butları sayesinde

itibarını kurtardı, köşeyi döndü, Meral'ı aldı, kadınların sevgilisi, kasabanın neşesi oldu. Kuş gribi yıllarında tahtı sallanmadı değil ama küçük yerlerde güven her şeydi. Hamit abi "Biz yiyoruz, bir şey olmaz, yiyin siz" diyorsa çiğ tavuk bile yenirdi. Ondaki itibar başka bir itibardı. Meral ablayla evlendikten sonra dükkânın işleri iyice büyüdüğü için Meral'ı de dükkâna aldı. Karı koca birlikte çalışıyor olmanın verdiği o aile sıcaklığı ise bambaşkaydı.

Esnaflar arasındaki şöhet basamaklarını hızlı hızlı tırmamışken Hamit abi tek bir şeyden vazgeçmedi... İddiadan... Dükkâna giren sinek yarım saate çıkacak mı çıkmayacak mı, tezğâhtaki tavuklar akşam beşten önce bitecek mi bitmeyecek mi, Fevzi abi bu hafta sonu mangal yakacak mı yakmayacak mı, Hatice abla pazar dan dönerken poşetleri unutacak mı unutmayacak mı diye günde kır kere iddiaya girdiler Meral ablayla. Tavuk yedikleri akşamlarda lades kemiği uzattılar birbirlerine. Nesine tutuştuklarını bir tek kendileri bildiler, nesine olduğunun etrafları gülüşlerinden tahmin ettiler. Hamit abi ve Meral ablanın aşk ve evlilik hayatında lades fırtınaları esti yıllarca.

Yeterli lades kemiğini toplayabilmek için bütün tavuk alanları depozito uygulaması getirtiler. Tavuğu yedin, lades kemiğini geri getiridin, üstüne para veriyordu Hamit abi. Çocuklar sabahları koşarak dükkâna giriyor, lades kemiğini Hamit abiye uzatıyor, harçlığını kapıp geri çıkıyordu. Biraz sonra Hamit abi lades kemiğini çapkın bakişlarla Meral ablaya uzatıyordu. Sonrasında o büyüü ve tatlı oyun başlıyordu ikisi arasında.

-Şunu uzativer Meral... Aklımda.
-Şunu bir tartiver Hamit... Aklımda.
-Tut da şunu bir taşıyalım Meral... Aklımda.
-Hakkı abinin fişini ver... Aklımda. Para üstü; aklımda. Poşet... Aklımda... Çocuğu tut... Aklımda... Anahtarı ver... Aklımda. Yorgana çek... Aklımda... Şampuanı uzat... Aklımda... Yastığı değişelim... Aklımda... Bir öpücük versene... Laaaadesssss...

Bu oyuna evde çocuklar, dükkânda müşteriler dahil oluyor, herkes kendince eğleniyordu. Ta ki o son tavuğa kadar...

Son lades haftalar sürdü. Bitmedi. Kimse kimseyi yenmedi. Meral'deki inat kimsede yoktu, yenilimez ne olacak demedi. Hamit abi oralı olmazdı ya o da işi gür meşalesi yaptı. Aralarındaki bağ gerildikçe gerildi.

Üçüncü ayın sonunda okullar kapandı. Meral abla çocukları alıp köye gitti, üç ay dönmedi. Hamit dükkânda tek başına kalınca işlere yetişemedi, yetişemeyince sinirlendi, sinirlenince ben de gidip bunları köye iki gün göreyim demedi, o çağırmadı, ötekiler de gelmedi. Koca bir yazı ayrı geçirdiler. Okullar açılınca ikisi bir oldu, unutmıştım, basarım şimdî ladesi dedi ama Meral abla valizi uzatınca Hamit abi yine aklımda dedi. Böylece savaşı yeniden başladı. Yeni bir lades kalkanımadıkları için tezğâhın arkasında lades kemikler birikti, gördükçe sinir oldular, birbirlerini gördükçe daha çok bilendiler, Meral dükkâna gelmez oldu, Hamit eve geç gitti, iş inattan indii kavgaya bindi. İşin şakası çoktan kaçtı, Meral abla bir akşam çocukları da alıp baba evinin kapısını çaldı.

Evde yalnız geçen bir haftanın sonunda, bir buket çiğneme bir kutu çikolata yaptırıp Hamit abi de çaldı diye kapıyı. Sessizlik buyur etti içeri... Çocuklara sarılıp öpüştükten sonra anneanneyle dedeleri çocukları mutfağa çağırıldılar, bunlar salonda ikisi baş başa kaldılar. İkisinin de konuşmadık duvara baktığı on dakikanın sonunda Hamit abi cebinden bir mektup çıkartıp uzattı Meral ablaya... "Aklımda" dedi Meral abla mektubu alırken.

O sessizliğin, hüznün, inadın, özlem, kızgınlığın, kırgınlığın, bir sürü tuhaf duygunun içinde tek tek okudu bütün kelimeleri...

"Benim kadının, güzelim, gözbebeğim, rüzgârım, çiğerpem, baktığım, gördüğüm, sesinde bakişında eridiğim, gözlerimin, beynimin, kulaklarımların gıdası, dudaklarımların mührü, gönlümün yârı, aklım, fikrim, tek bildiğim, ruhum, kalbim, ahlım, evyahlım, canımın dâte canım, nazlım, niyazlım, sinesi baharım, sesim, soluğum, nefesim, avazım, sevcim, zarafetim, letafetim, afetim, özüm, pirim, param, güneşim, mahım, hayatım, hayalim, göz nurum, öz ruhum, kiblem, duam, niyetim, dergahım, yürümeğimde sema eylediğim, hüznü hazarın bereketi, güzülü şahabının seheri an, dilinden hayat fışkıran sevgilim, kalbiyle konuşanım, elimden tutanım, neşem, gülüşüm, yandığım, yanğınım, su bakişım, yüreği nakışım, can yoldaşım, karım;

Dön geri."

Meral ablanın ikinci satırda yüreğinin telleri titredi, üçüncü satırda gönlünün yayları gevşedi, dördüncü satırda gözleri dolu, beşte omuzları düştü, altıda gözyaşları süzülüydü... Dön geri de Hamit'im omzuna kapıverdi. Bir mendil çıkartıp uzattı Hamit abi, "Al canım" dedi. Meral abla mendille gözyaşlarını silerken kulağına fısıldadı Hamit abi dilindeki en puşt ifadeyle bu kez "Meral'im... Ladessss"

Benim gözümünden Yaşar Kemal

ZÜLFÜ LİVANELİ

Benim için Yaşar Kemal üstüne konuşmak çok zor. Çünkü kırk yıllık bir dostluğun anlatımı ayrı, Yaşar Kemal'in edebiyatını değerlendirmek ayrı. Dünyada onun yaşamına, hayatına tanıklık ettiğim kırk yılı anlatabilmek, bir toplantının sınırlarını çok aşar. Bu yüzden öncelikle, bir okuru olarak ondan söz etmek istiyorum.

İnce Memed'i okuduğumda ortaokuldaydım. Kitap delisi bir çocuk olarak elime geçen her şeyi okuyordum. Dünya edebiyatından da birçok kitap ilgimi çekiyordu. Beyaz kapaklı Milli Eğitim Bakanlığı klasikleri ile birlikte Varlık Yayınları'nın sarı kapaklı kitapları elimden düşmezdi. Varlık Yayınları bizim hayatımızı zenginleştiren, dolduran yayınevlerinden birisiydi.

Böyle bir çocuk olarak, İnce Memed diğer yerli yabancı kitaplar içinde beni en çok etkileyen roman olmuştu. Ve hayatımda ilk ve son defa bir şey yapmıştım: Kitabı bitirdikten sonra öpmüştüm. Bu davranışa daha çok din adamlarında rastlanır, kutsal kitabı öperler. Evet, kitabı gerçekten öpmüştüm ve etkisinden de günlerce kurtulamamıştım.

Kadim ve güncel bir türkü

Sonraki yıllarda, kitaptaki o derin etkinin ne olduğu üzerinde çok düşündüm. Belki de Yaşar Kemal'in diğer eserlerine hatta yaşamına yayılan, üslubuna, insanlarla olan ilişkilerine de yansıyan temel türkü neyse bu kitapta vardı ve ben bir çocuk olarak o türküyü duymuştum. Yalnız ben duymadım bunu elbette, Türkiye duydu, her yaşta milyonlarca insan duydu, dünya duydu. Peki, neydi o türkü?

Yaşar Kemal hakkında çok doğru ve derin analizler içeren kitaplar henüz yazılmadı. Çok güzel çalışmalar yapıldı ama onun edebiyatı daha uzun zaman incelenecek. Ve o zaman ortaya şöyle bir şey çıkacak: Yaşar Kemal, sadece bir ülkenin millî edebiyat zenginliği içinde değil, sadece bir dilin sınırları içinde de değil.

Kadim topraklardaki arkaik kök türleri türküsüyle, efsanesiyle içerek kitaplarına aktarmakla yetinseydi bile büyük yazar olurdu. Ama o, bütün bunları üstüne, yaşadığı çağın insanlarını gözlemleyerek, doğadaki, teknolojikteki değişimlerin bu insanları nasıl değiştirdiğini anlamaya çalışarak kurmuş eserini.

Göbeklitepe'den, Çatalhöyük'ten biliyoruz ki dünyanın en eski yerleşimi

burada. Kendi deyimiyle Çöl Arabistan'ın, Mezopotamya'nın sözlü gelenekleri de burada. Bu muazzam geleneği tek başına sırtlayan bir Herkül gibi eser vermek, hem de bunu çağın değişimlerini kavrayarak başarabilmek kolay değil. Bu işi, edebiyatın ana nehrine dökülen coşkun bir nehir üslubuyla başarabilmek, Yaşar Kemal denilen edebiyat mucizesini ortaya çıkarıyor.

En büyük ders

Yaşar Kemal'den, yakası açılmadık türküler de dahil çok şey öğrenmişimdir. Bunların hepsi bir araya gelince, şu yalın öğreti çıkıyor ortaya: Yaşar Kemal bana edebiyatta, müzikte, resimde, hangi dalda olursa olsun, oyun oynamayı öğretti.

Çünkü sanat bir oyun değildir. Elbette yapıtları okurken, izlerken, dinlerken insanları zevk almalı. Sanatçı bunu başaracak hüneri ortaya koymalı. Ama sanat hiçbir şekilde bir eğlence kabul edilemez.

Her çağın insanı, değişik etkilere, deyim yerindeyse modalara kapılıyor. Özellikle kitabın, sanatın meta haline dönüştüğü bir dönemde, dünyada sanat akımları, modalar yaratmanın ticari bir boyutu da var. Anglosakson modaları, Latin Amerika modaları, nouveau roman, postmodernizm, magic realism yani büyüül gerçekçilik modaları... Biri geliyor biri gidiyor. Yaşar Kemal ilk gençlik yıllarımdan beri bana, bu akımlara kapılmamanın, modalara aldırış

etmemenin, köke sadık kalmanın önemini anlattı.

Edebiyatta asıl kök nedir? Homeros'tur, İlyada'dır, Odyssea'dır, Dede Korkut'tur, Manas Destanı'dır, Cervantes'tir, Tolstoy'dur, Stendhal'dır.

**Yaşar Kemal'den,
yakası açılmadık
türküler de
dahil çok şey
öğrenmişimdir.**

Roman insanı anlatır, ancak insanı anlatıldığı zaman roman roman olur. Düşünün ki dünya edebiyatında belki de en iyi doğa anlatımını başaran bir yazar bunu söylüyor.

İnsanı, insan psikolojisini anlatmak, yani Troya'nın o gururlu kralı Priamos'un düşmanına giderek, onun ellerine ayaklarına sarılarak oğlu Hektor'un ölü bedenini istemesi, bambaşka bir derinliktir, işte bunu anlatabildiğin zaman büyük edebiyat olur. Oyun oynamamak, bu demektir.

Yaşar Kemal bunları anlatarak, genç yaşında beni sanat cinlerine karşı koruyacak bir zirh giydirdi. Bu zirh sayesinde müzikte de oyun oynamayı, aynı şekilde köke gitmeyi, binlerce yıllık gelenekten ayrılmamayı öğrendim. Bu ulu nehrin bir damla bir şey katabileceksem, bunun ancak bu sayede mümkün olabileceğini kavradım.

Geleneğe direnmek, en güçlü tabulara bile karşı çıkmak gerekir elbette. Ama bu, geleneğin dışında kalmak anlamına gelmiyor. Köksüzlük, geçmişi körü körüne tekrarlamak kadar anlamsızdır.

Sezgin Bey ve tunçtan sincabı

İRFAN DEĞİRMENCİ

"Çok can yakıyor, acıtıyor insanın canını ayrılık ve herhalde ayrılır bütün sevgilleri eninde sonunda. Eninde sonunda kıyaslanır mı ilk sevimleyle sonrakiler? Ellerinde ve boynunda, sıcaklığında yitirdiğinde kendini, karşıdaki kendinden daha önemli hale mi gelirir? Hasreti kavurur

mu hep? Kendinden alıp ona verirken zamanını, enerjini, çabanı, aklını; Kalbini onun avuçlarına teslim ettiğinde sen hâlâ sen misindir? Yoksa artık çoktan siz mi olmuşsunuzdur? Seni mi seviyorsun en çok, sizi mi? Sonsuza kadar güven veremeyeceksen toprağına, sabırla ve sadakatle büyütemeyeceksen aşk ağacını, bir başkasının kalbine tohum ekmek de ne? Nasıl heyecanlıydı buluşmalar, nasıl da planlar yapıldı yarına dair, nasıl açıldı engeller birer birer, nasıl da iki kişilik bir dünya kuruluvermişti bir anda. Bir anda mi yoksa bir ayda, bir yılda mı? Zaman kavramını yitirmek miydi aşk sevdiğinin gözlerinde? Nasıl da şeffaftı gözleri, nasıl da arzuluyor, nasıl öfkeleniyor, nasıl gerçekten kıskanıyor, nasıl gerçek bakıyordu. Gerçek miydi hayal mi? Sen istediğin için mi öyle güzel görünüyordu her halî? O istediği için mi birlikteydiniz yoksa?

Sevdiğin için vazgeçtin mi birinden hiç? Ya varlığın zararsa? Ya aşkın onun sahte cenneti, kafesiye üç günlük hayatta? Ne aptalmışsın Sezgin. Sezemedin değil mi sana nasıl inandığını ve güvenmek istediğini? Aslında sen ona kafes değil gökyüzü vaat ettin. Yalancı mısın Sezgin?

Ufak tefek yalanlarınla cehenneme giden yola taş mı döşeyeceksin? Şimdi yola nasıl devam edeceksin bakalım Sezgin Bey? Yol var mı ki önünde? Yol arkadaş gereksiz mi yine? Yine, yeni bir macera mıdır seni bekleyen yoksa dingin, tanıdık, eski bir liman mı? Heyacan mıdır şu yaştan sonra aradığın, yoksa sığınmak mı? Huzur ararken huzursuzluğu keşfettiğini bilmeyen kaşifler gibi yola çıkabilir misin yeniden? Ne çok kalp var böyle etrafta ve ne çok 14 Şubat ilanı. Yalnızlar hemen birini bulsun diye mi yapıyorlar bunu? Yok canım, para kazanmak tek derterli. Ne çok övüyorlar mutlu aşkları. Mutlu aşk yok ki oysa mutlu anlar var. Şu kahrolası emojiiler kapladı her yanı. Kalp, kalp, kalp, öpücük! kalp! Senin kalbin kaç öpücük! Aslan mısın sen, sincap mı? Yürü git yoluna, canımı sıkma Sezgin. Hakkını veremeyeceksen kalbini de vermekimseye bundan böyle. Yaşasın o halde yalnızlar için mutlu olmanın 50 tonu, yaşasın dünya yalnızlar günü ve yalnızlar ritmi. Yaşasın yaşamasına da ne diyordu o şarkıda? Yosun tutar değil mi gözlerim yalnızlar ritiminde? Çöççülere kızıyorum bak ben de Erkin baba, sevince durma koş ardından dedin diye sana da

kızıyorum!af aramızda..."

Durmadan yağan yağmurun altında sırsıklam olmuş adam, tüm bunları düşünürken gözüne kaldırım kenarındaki banka yerleştirilmiş tunçtan minik sincap heykeli ilişti. Heykel, hüzünlüydü sanki, sanki yanına çağırıyordu Sezgin'i. Sezgin, acıdı sincabın banka tek başına oturuyor olmasına. Sanki onu alıp evine götürmüyordu. Sanki onu ait olduğu yerden koparırsa sincabın gözlerinin içi gülerdi. O da öyle yaptı, sincabı banktan söküp aldı Sezgin. Epey de uğraştı bunun için. 15 Şubat tarihli yer gazetedeki haber oldu Sezgin ve sincabı. "Vandallar, gözünü şehir heykellerine dikti" diye yazmışlardı. Bir daha kimsenin canını yakmayacağına ve kimsenin de kendi canını yakmasına izin veremeyeceğine söz verdi o 14 Şubat'ta Sezgin. Bilmediği şeyse nasır tutan kalplerin tek tedavisinin aşk olduğuydu. Doğru zamanda, doğru mekânda, doğru kişiyle çıkılacak yeni bir yolculuk! Ama doğruluktan beslenir de doğruyu beklemeyi aşk. Sezgin, tunçtan sincabıyla bir süre anestezi etkisinde, mutlu yaşıdı. Nasır tutmuş kalbine yeni bir neşter vurulana kadar...

Sonsuza kadar güven veremeyeceksen toprağına, sabırla ve sadakatle büyütemeyeceksen aşk ağacını, bir başkasının kalbine tohum ekmek de ne?

EMRE KONGAR

Hazreti Süleyman ve "İstanbul Efsanesi"

İstanbul'un birçok kuruluş öyküsü olduğu ve İstanbul adının kökeni için de değişik kaynaklarda çeşitli iddialar öne sürüldüğü bilinir.

Bu yazıda bir söylenceye, İstanbul'un "Kuruluş Efsanesi" değineceğim.

İstanbul anılarımı yazmaya başladıktan sonra, çeşitli kaynaklara ve kent üzerine yazılmış olan farklı kitaplara da bakmaya çalıştım.

Araştırmalarım sırasında bu efsaneye rastladım. Kutsal kitapların öykülerinden esinlenen bu efsaneye başka kaynaklardan da araştırdıkça ilginç bilgilere ulaştım. Anlatılan ilk kaynak Evliya Çelebi. O da Yanevan adlı bir Yunan tarihçisini kaynak olarak gösteriyor.

Bu bilgilerin birbirleriyle ilişkilerini kurunca da ortaya aşağıda kaleme aldığım efsane (söylence) çıktı.

İstanbul, İsa'nın doğumundan bin bir yıl önce, Hazreti Davut'un oğlu, hayvanlarla konuşabilen, bütün dilleri bilen, adalet simgesi Hazreti Süleyman tarafından kurulmuş.

Bu nedenle de adalet arayan, her dilden her dinden mazlumların dertlerine derman olacağı umuduyla geldikleri bir kenttir.

Sırlı sırlı akan kaynak suları, yemeşil çayırıları, çam, çınar, selvi ve kavakları, tadına doyumlaz meyve ağaçları, envai çeşit çiçekleri ile bu kent adeta bir yeryüzü cennetidir.

Ayrıca tertemiz havası, bu kenti yüzyıllar boyunca, hayata küsenlerin, içine kapananların, ince hastalığa yakalananların şifa aradıkları bir yer haline getirmiştir.

Ayrıca şaşı toprağı altındır İstanbul'un. Tek bir taşı bile bütün bir Acem ülkesine bedeldir.

Kuruluşu ise bir aşka dayanır. Bu açıdan bir "aşıklar kenti" de denilebilir; ama kendisini aşık bazen içinde barındırdığı ihanetten de sakınmamıştır.

Sözün kısası, İstanbul, şifa arayan hastaların, adalet arayan mazlumların, zenginlik peşinde koşanların geldikleri, sığındıkları, umut bağladıkları "Dünyanın en temiz havalı ve en güzel ve en değerli yeri" olan, içinde ihaneti de barındıran bir "Aşıklar kenti"dir.

İstanbul'u kuran, adaleti ile ünlü Hazreti Süleyman babası Hz. Davut gibi önce hükümdar, sonra peygamber olmuştur. Mescid-i Aksâ'yı inşa etmiş, Yemen'deki Saba Melikesi Belkis'in dilere destan güzelliğini duyunca ona âşık olmuş, onu tahtıyla birlikte emrinde olan rüzgarlarla uçurup yanına getirterek evlenmiştir.

Adaleti için anlatılan iki öykü vardır:

Birinci öyküye göre, ıktı kadın çocuklarıyla yolda giderlerken bir kurt gelip kadınlardan büyük olanın çocuğunu kapmış. Bu kadın, yanındaki küçük kadına, kurdun onun çocuğunu götürdüğünü söylemiş. Küçük kadın buna itiraz edince adalet için Hazreti Süleyman'ın yanına gitmişler. Hz. Süleyman, çocuğu iki kadın arasında bölüştürmeye karar vererek onu ortadan bölmek için bir bıçak istemiş. Bunun üzerine küçük kadın, "Aman yeter ki çocuğubölme, çocuk büyük kadındır" demiş. Bunun üzerine Hz. Süleyman çocuğun küçük kadına ait olduğuna hükmetmiş.

İkinci öykü, İslam'da haram olan faiz yerine geçirilmiş olan bir hile-i şer'iyye de kaynaklık eder: Bir gece, bir koyun sürüsü bir tarlaya talan eder. Tarla sahipleri Hz. Davut'a şikâyet ettiklerinde, Hz. Davut, sürünün değerinin tarlanın değerine eşit olduğunu görerek, sürüyü tarla sahiplerine verir.

Hz. Süleyman ise "Koyunları tarla sahibine borç olarak verelim; sütlerinden ve yünlerinden yararlanılsın. Tarla eski hâline gelinceye kadar koyunlar kendisinde kalsın. İşleri yoluna girince de, sürüyü sahibine iade etsin!" der.

Hz. Davut'un Hz. Süleyman'ı on dokuz oğlundan içinden seçerek tahta geçirmesi ise iki başka sınavı da başarması sonunda gerçekleşmiştir:

Ulema huzurunda oğluna "Doğruluğu diğer cüz'lerin doğruluğuna, bozukluğu da diğer cüz'lerin bozukluğuna sebep olan şey nedir?" diye sordu. (Cüz: Kuran'ın otuz bölümü)

Hz. Süleyman "Kalptir" der ve sınavı geçer.

Daha sonra Hz. Davut herkesin asasının üstüne ismini yazıp bir odaya kilitlet. Bunların içinden sadece Hz. Süleyman'ın asasının yerşer yaprak verdiğini görür.

Hazreti Süleyman bu iki sınav sonunda hükümdar olarak kabul edilir. Tahta çıkarken de Allah ona, rüzgârlara, cinlere, perilere, hayvanlara, insanlara hükmetme ve adil olma yeteneği verir.

İşte dünyanın bir ucundan ötekine, kaftan kafa, insanlara, cinlere, perilere, arslanlara, kaplanlara, kurtlara, kuşlara, hükmeden, bütün dilleri konuşan, insan olsun, hayvan olsun, herkesin dilinden anlayan bu Hazreti Süleyman'a tek bir kişi boyun eğmemiş, Okyanus denizindeki Frendüz Adası'nda hüküm süren Saydun adındaki hükümdar, Hazreti Süleyman'ın egemenliğini kabul etmemiş.

Hazreti Süleyman hükmettiği bütün varlıklara yanına gelmelerini emretmiş; bütün insanlar, hayvanlar, cinler, periler, koşmuşlar, gelmişler, ordular düzmüşler ve Frendüz Adası'na saldırmışlar.

Elbette böyle bir cihan kudreti karşısında zavallı Saydun'un hiçbir şansı olmamış; ada işgal edilmiş, Saydun'un tahtı başına geçirilmiş, kellesi Hz. Süleyman'ın ateş saçan kılıcıyla kesilmiş, kent yağmalanmış, erkekler esir edilmiş, kadınlar cariye yapılmış.

Hz. Süleyman, Saydun'un "felekten benzeri yok."

peri yüzlü, melek görünüşlü, parlak yıldız, bakire, taze" dünya güzeli kızı Aline'yi görür görmez vurulmuş ve Belkis da ölmüş olduğu için onu derhal haremine katmış ve baş kadın efendisi yapmış.

Fakat Aline'yle bir türlü mutlu olamıyormuş, çünkü kız babasının hasretiyle iki gözü iki çeşme durmadan ağlıyormuş. Onun üzerine kızı onu güldürmesi için ne yapması gerektiğini sormuş. Aline "Dünyanın en güzel ve en temiz havalı yerinde", dünyanın en büyük sarayını yaptırmasını ve bunun içine de babasının resmini koymasını istemiş.

Bunun üzerine Hz. Süleyman bütün insanlara, hayvanlara, cinlere, perilere, "Dünyanın en güzel ve havası en temiz yerini" bulmaları emrini vermiş ve onlar burayı arayadursunlar, ordusuyla Arabistan'a dönmeye başlamış; yolda uğradığı Atina'yı beğenmemiş ve Rumeli yakasının en ucu olan Sarayburnu'na gelmiş; burada gecelemiş.

Sarayburnu'nda derin bir uykudan sonra uyanığında tamamen dinlenmiş, yüreği rahatlamış ve bütün enerjisini toplamış olduğunu fark etmiş. Aline'sini kollarına alarak, temiz havayı ciğerlerine çekmiş ve etrafına bir bakmış ki sanki cennet; gördüğü güzelliklerinden gözleri kamaşmış:

Burası gerçekten "Dünyanın en temiz havalı ve en güzel yeri" İstanbulmuş.

Aline'nin sarayını buraya inşa etmeye ve

Hz. Süleyman'ın yolunu izleyerek adalet, şıfa, aşk ve zenginlik için İstanbul'a gelenler Aline'nin Hazreti Süleyman'a ihanet ettiği gibi bu kente ihanet etmişler ve doğayı yağmalayarak, "Dünyanın en güzel, en temiz havalı, adalet, zenginlik ve aşk kentini" yağmalayarak bir beton yığınına dönüştürmüşler.

kendisi de ordusuyla buraya yerleşmeye karar vermiş; İstanbul böylece sadece en temiz havalı ve en güzel yer olarak değil, aynı zamanda bir aşk ve adalet kenti olarak kurulmuş.

Ama sonra Aline'nin kendisinden gizli bir biçimde babasının resmini önünde tapındığını ve kendisine ihanet ettiğini görünce onun da boynunu vurmuş ve İstanbul'u terk etmiş.

Ne yazık ki bu ef-sanenin günümüzdeki uzantısı da acıklı:

Hz. Süleyman'ın yolunu izleyerek adalet, şıfa, aşk ve zenginlik için İstanbul'a gelenler Aline'nin Hazreti Süleyman'a ihanet ettiği gibi bu kente ihanet etmişler ve doğayı yağmalayarak, "Dünyanın en güzel, en temiz havalı, adalet, zenginlik ve aşk kentini" yağmalayarak bir beton yığınına dönüştürmüşler.

Bir Modern Barak: Ülkü Tamer

ŞÜKRÜ ERBAŞ

Neruda, "Şair Yuvarlanan Taş Degildir" başlıklı yazısında, "bir şair yaşamının ilk aşaması, anayurdunun öz değerlerini soğurmaya adanmalıdır, daha sonra karşılığını geri vermelidir" dedikten sonra, "şairin iki kutsal görevi vardır, gitmek ve dönmek" diye ilave eder.

Ülkü Tamer'in hayatı, şiirle kurduğu ilişki,

dünyayla kurduğu ilişki, tam da Neruda'nın bu anlatımını karşılar. Toprağının bütün değerlerini soğurmıştır, gitmiştir ve dönmüştür; dilini inceltmiştir, büyümüştür; coğrafyasının değerlerini dünyaya taşımıştır, dünyayı şiire taşımıştır.

Antep'in barak havalarını, çarşılarını, masallarını, insan ilişkilerini, sinemalarını alıp çok erken yaşta İstanbul'a gitmiştir. Bir büyük kalabalığa tanışmıştır. Bu kalabalık onun kalbine belki de ilk kez gerçek anlamda yalnızlık duygusunu düşürmüştür:

Şimdi yalnız balıklar boğulmuyor İstanbul'da,
Şimdi çocuklar sıra olmuş giderler denize,
Ağır ağır boğulurlar, çünkü dalgalar İstanbul'a yakındır,
Görünür kayboldukları kulelerden, ağları anıldıkça,
Yüreklerden gemiler, kamyonlar, insanlar geçer,
Çiçek yüklü ölümler taşınır İstanbul'a. (Soğuk Otların Altında, 1959)

Adını ancak şiire koyabildiği bu uzaklığa ve korkuya karşı çocukluğunun o sonsuz hazinelerinden bir korunak edinmiştir. Ormanların uğultusunu, çarşıların ev içi duygusunu, bahçeleri,

dağların uykusunu, sokak lambalarını; bunlardan ve Alleben hikâyelerinden yapılmış bir çocukluğun hayal gücünü koymuştur bu yabancılaşma karşı. Kalabalığa karşı çocuk, kente karşı dağ. İnsanın yabancılaşmasının kırılması ve bu kaostan arınmış bir dünya kurulabilmesi içinse şiir. Tüm bunlar için, sonsuz bir içtenlik. Ne şiirinde ne hayatında ölene dek geçmeyen, iyi ki de geçmeyen bir iyimserlik ve gülümseme. Yazmaya başladığı zamanlar İkinci Yeni'nin güçlü zamanlarıdır. Bu şiirin içinde yazmaya başlamıştır. Yeni, kapalı, anlamlı başka boyutlara taşıyan bu şiir içinde, lirizmi bırakmayan, yalın, yer yer ince bir ironiyle donanmış şiirler yazmıştır.

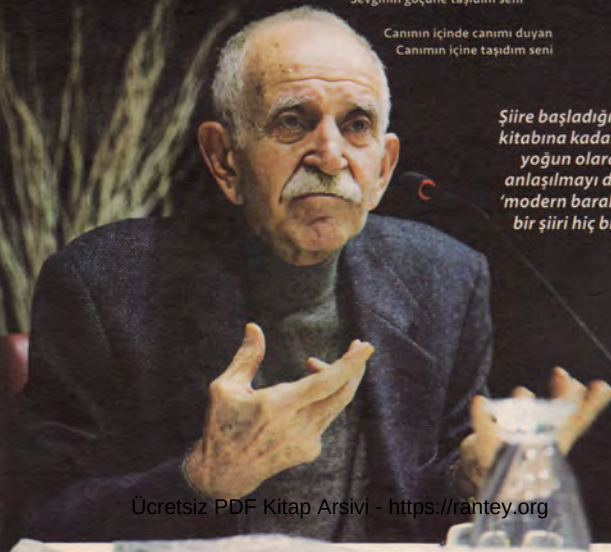
Sinemayla ilişkisini hiç kesmemiştir. Bu bağ, onun şiirine görseleğin gücünü katmıştır. Sonra Antep'i ve İstanbul'u da alıp dünyaya açılmıştır. Başka ülkeler, başka diller, başka kültürler, başka edebiyatlar, hatta hayatında iyi bir yeri olduğunu kendisinden dinlediği futbol. Elbette tiyatro, elbette baştan sona sinema. Çeviriler, dergicilik, yayıncılık. Son derece geniş bir kültürel var oluş alanı. Yaratıcı, verimli, sonuna kadar üreten bir hayat. Ama her zaman, hayatının her aşamasında, bir ayın duygusuyla dönüp geldiği Antep...

Belki de çocukluğunun o tam bir hikâye anlatıcısı Barak ustaları, Barak havaları onu, geleneksel şiirin yapısı içinde son derece modern bir şiir yazmaya götürmüştür. Şiire başladığı günlerden son kitabına kadar, giderek daha yoğun olarak, bir yanlış anlaşılma ya da göze alarak, 'modern baraklar' diyeceğim bir şiiri hiç bırakmamıştır.

Arının yazına kışın otuna
Yaprığın güzüne taşıdım seni
Yürekten yüreğe mekik dokuyan
Sevginin göçüne taşıdım seni

Canının içinde canımı duyan
Canının içine taşıdım seni

Şiire başladığı günlerden son kitabına kadar, giderek daha yoğun olarak, bir yanlış anlaşılma ya da göze alarak, 'modern baraklar' diyeceğim bir şiiri hiç bırakmamıştır.

ATAOL BEHRAMOĞLU

DOSTOYEVSKI HAKKINDA YAZMAK

Her alanda olduğu gibi edebiyat alanında da modalar geçer. Gerçekten değeri olan yazar zaman zaman unutulur gibi olsa da yeniden anımsanır. Yaptığı gündeme gelir, okunur, tartışılır. Fyodor Dostoyevski gerçekten değeri olan dünya yazarlarının kuşkusuz ki en önde gelenlerindendir. Peki, nedir gerçekten değeri olmak? Sanıyorum ki öncelikle üslup (biçim), anlatım tarzı, ses tonu, kompozisyon, kurgu özellikleri ve özgünlükleri... Ve hiç kuşkusuz, anlatılan şeye, içeriğe özgü (söz konusu "biçim" i de, belli ölçüde belirleyen) özellikler ve özgünlükler...

Rus yazarı Fyodor Dostoyevski'yi hem biçim, hem içerik bakımından, Rus ve dünya edebiyatında nereye koyuyoruz? Kendi ülkesinin ve dünya edebiyatının hangi yazarlarıyla, hangi yazınsal süreçleriyle ilgili? Bu yazarı böylesine etkileyici kulan biçim ve içerik özellikleri ve özgünlükleri ve varsa başka etkenler nelerdir? Bu sorulara doğru, kesin, kapsayıcı yanıtlar vermek edebiyat biliminin alanına giriyor. Yazarlığı konusunda en çok sayıda ürün verilmiş dünya yazarlarının da ön sıralarındadır Dostoyevski... Bunlardan birkaç tanesi (anımsayabildiğimce Andre Gide'in ve Berdyayev'in yapıtları) dilimize de çevrildi. Benim bu yazıyla yapmaya çalışacağım ise, bir okuru olarak Dostoyevski'yle özel serüvenimi, bir ölçüde de kişiliğine ve yapıtları ilişkisi bilgilerimi özetlemekle sınırlı olacak.

Okuduğum ilk yapıtları, onun da ilk yapıtlarını: "Beyaz Geceler", "Öteki", "İnsancıklar", "Ev Sahibi", "Varlık Yayınları"nın unutulmaz cep kitapları dizisinde çıkmış yapıtları bunlar...

Bu kitaplardan bende kalan en yoğun izlenim, dar mekânlarda, tavan aralarında sıkıntıyla yaşanan hayatlardı... Bir de, özellikle "İnsancıklar"daki patetik ses tonu... ("Beyaz Geceler" in bende hayal kırıklığı yarattığını söylemeliyim. Çünkü, bu romantik, garip uzun öykü -ya da kısa roman- okumadan önce beyaz geceleri hep karlı geceler olarak hayal ederdim... Güneşin hiç batmadığı bazı Petersburg gecelerinin böyle adlandırıldığını daha sonra öğrenecektim.)

Dostoyevski'nin bende yarattığı ikinci ve çok daha büyük düş kırıklığı, "Suç ve Ceza"nın finaline ilgilidir... Raskolnikov'un suçunu itiraf edip ve sürgüne gitmesi... Uğradığım düş kırıklığı kuşkusuz ki cinayeti olumlamam demek değildir. "Ceza"'yı ağır bulmuştum. O sürgün, genç bir adamın yaşamının tümüyle sönüşü demekti.

Bir yazar, romanının kahramanına karşı nasıl bu kadar acımasız olabildiği? Ama, sonuçta Dostoyevski budur ve "Suç ve Ceza"nın finali benim için bugün de -romani, ilk gençlik yıllarımdan bugüne, bütünüyle bir kez daha okuyup okumadığımı anımsamıyorum amartışmalıdır...

Sonra, başta "Karamazov Kardeşler" olmak üzere büyük oylumlu romanlarım, Ankara'nın karlı gecelerinde, "Milli Kütüphane" salonundaki bir masa lambasının ışığında -tam da Dostoyevski'ye yarışır bir ortamda- eski Rus alfabetiyle dizilmiş Rusça asıllarımdan okuyacaktım... Büyük edebiyat düşüncümü M. Bahtin'in "çok sesli roman" diye adlandırdığı yapıtları bunlar... "Karamazov Kardeşler"i ahlaksızlık düzeyine alçalan tutkuyla (Ornitri -Baba Karamazov - ve aşık oldukları o kadın) erdemim (Zosima Baba) amansız çatışmasında aklın (ivan) çaresizliği diye niteleyebiliriz belki... Dostoyevski'nin patetik (tutkulu - çarpıntılı - son haddinde gerilimli) anlatımının da ulaştığı en yüksek perde sayılabilir bu yapıt... Sonra, İsa safiğinde bir prens Mişkin ("Budağa") ve yazarın siyasal tutumunun didaktizmle en fazla özdeşleştiği "Cinler"... Bu arada "Netočka Nezvanova", "Delikanlı", "Yer Altından Notlar", "Ölü Bir Evden Anılar."

Dönemin ilerici aydın örgütü Petraşevski topluluğunun bir üyesi olarak idama mahkûm edilip çarın başıyla son anda sehpadan indirildiğinde, ilk ürünlerini vermiş genç bir yazarı Dostoyevski...

"İnsancıklar" büyük-gerçekçi eleştirmen Belinski tarafından hayranlıkla karşılanmıştı... Çünkü bu yapıtıyla genç yazar, Puşkin-Gogol gerçekçi çizgisinin izini sürerken, bu iki dev yazarın (özellikle de Gogol'un) "nesnellüğünden" farklı, "küçük insan" için duyulan acıma-sevecenlik duygusunun en üst düzeyde bir gerilime ulaştığı patetik Dostoyevski üslubunun da ilk örneğini vermektedir...

Sibirya sürgünlüğü yıllarının ürünü "Ölü Bir Evden Anılar" ise, belgesel yanları ağır bir başka özgün Dostoyevski yapıtıdır.

Dostoyevski, Rus gerçekçiliğinde bir doruktur. Puşkin'i,

Gogol'u tanımaksızın, onun çıkışını ve farklılığını yeterince anlayamaz.

Yaratıcılığında bir yandan Avrupa romantizminin, bir yandan "Eugénie Grandet" sini Rusçaya çevirdiği Balzac'ın ve 19. yüzyılın ilk onlu yıllarında edebiyat ortamında egemenliği ele geçiren Batı gerçekçiliğinin derin izleri vardır. Onu doğru okumak için, Shakespeare, Rabelais vb. rönesans yazarlarıyla bağlantılarını bilmek (hiç değilse sezinlemek); Rusya'nın firtınalı siyasal ve entelektüel tarihi konusunda da (Petro öncesi geri-ortodoks Rusya, Petro'nun Batıcı reformları, XVIII. yüzyıl Rus aydınlanmacılığı, Puşkin-Gogol gerçekçiliği, köylülük konusunda tartışmalar, Batıcı-Slavcı çatışması vb.) bilgi ve fikir sahibi olmak gereklidir.

Dostoyevski tüm yapıtlarında, "İnsancıklar" da da, "Ölü Bir Evden Anılar" da da, "Yer Altından Notlar" da da, "Suç ve Ceza" ya da "Karamazov Kardeşler" de de yaşadığı çağın, yaşadığı dönemin ve ülkenin ürünüdür. Yapıtındaki boğuntunun, gerilimin, son haddindeki ironi, öfke ya da sevecenliğin temelinde her şeyden önce, Puşkin'i, Dekabristleri, Lermontov'u, farklı biçimde de olsa Gogol'u ölüme gönderen acımasız, katı bir toplumsal gerçekliğin sahibi sorunları, yaşantıları ve sancıları vardır...

HAYDAR ERGÜLEN

Refik Durbaş'ın Bavulu

Refik Durbaş şiirine bavul yakışır. Hem de tahta bavul, yani asker bavulu, gurbetçi bavulu, hasta bavulu, talebe bavulu. En çok da şair bavulu, taşralı şair bavulu. Taşralı bir şair İstanbul'daysa, bavulu da sıkı sıkı elinin altında olacaktır. Bir bavul nedir ki hem bir bavul?

Bir bavul bazen meydan okuma olsa da, çoğu zaman göze almaz. Bavul bir ömürdür bazen, bir ayrılıktır, bir kavuşmadır, bir kaçış, unutulmuş, arayıp, dönmüştür. Bir bavul, bir bavul değildir yalnızca. Çok şey demektir. Şarkıdır, şildir, sitemdir, kahr mektubudur, telli turnadır, yüce dağ başından yuvarlanan kardır, siladır, selamdır, "yârim İstanbul'u mesken mi tuttu?" demelerin yerindedir, kâhkaha çiçeğinin açtığı görülmemiştir bir bavulda ama, "gözyaşları da çiçek akar", gözyaşı şişesidir, kokudur, uğurdur, hatıradır...

Refik abi de işte hem bu hatıranın şairidir hem de yeni hatıraların, hatıraların şairi. Şiir, unutmamak için de yazılıyorsa, Refik abi onu unutturmamak diye de okunmuş ve öyle yazılmış. Hatırası taze. Hatıraların ardından değil fakat, hiç unutulmayacaklardan.

İki işinin arasında, iki kaşının arasında, iki gülüşünün arasında sıkıştıranlardan. Kasketli çok gördüm onu, sigaralı da. Sigarayla kulağının arkasına da sıkıştırırmış mutlaka, ben görmedim. Ama şiiri öyledir. Sıkıştırılan şeylerin, insanların arı. Onlardan fazla uzaklaşmadan, kulağının arkasına sigara sıkıştırır gibi şiir sıkıştırır. Gündelik olanın fark edilişi andaki büyü. Sıradan insanların, sıradan şeylerin doğallığının temsili. Dışardan bakan ve yazan değil, içerden bakan, 'damardan' yazan birinin jargonu. Hicransa hicran, vuslatısa vuslat, hasretse hasret...

En çok da zulat Taşradan kente gelince bir tanıdıkıyla karşılaşmış gibi, bunun sevinciyle yazıyor zulayı. Ahmed Arif şiirinde dikkatimi çeken şey, Refik Durbaş şiirinde de karşına çıkıyor. İkisi de, tabii Refik Durbaş daha çok şiir yazdığı için onda daha çok olmak üzere, Osmanlıca, Farsça, Arapça sıkı sözcükleri sık kullanıyorlar: Menzil, hicran, hüzn, suret, vuslat, zemheri, zulüm... Fakat bu ve benzer sözcükler, iki şair de de sözcük olarak değil de, onların çocukken oynadıkları kum, toprak, taş, süpürge sapından at, üç vagonlu ahaş tren, su tabancası, emdikleri süt, yedikleri ekmek gibi duruyor. "Anaların ak sütü gibi helal" dedikleri böyle bir şey olsa gerek. Belki de özellikle Refik Durbaş şiirinde, once sık kullanmış olmasına karşın, bu sözcüklerin "iğreti" durmayışının nedeni de onlarla bir yaşantıyı paylaşmış olmalarıdır. Ahmed Arif'in "feodal" olma,

Fotoğraflar: Kadir İncesu

Refik Durbaş şiiri, sonradan açılan atlar gibi, yürürken koşmaya başlar, rüzgârların. Sonra da durdurulabilene aşk olsun!

'yiğittliğe' ve 'aşiret kültürüne', 'töre'ye dair görüşleri bilinir, yalnızca konuşmalarından değil, asıl önemli şiirinden bilinir. Refik Durbaş'ın da, belki Cemal Süreya'da işaret edilen 'mahcubiyet' kavramının ikinci bir örneği olarak, hiç olmazsa başlarda bu sözcüklerin ardına 'sığınmış', 'saklanmış' olması olasıdır. Saflığı, masumiyeti, kimi, az kullandığı ve bilindiği ve neredeyse 'tedavül'den kalkmak üzere olduğu için, adeta 'tılsımlı', 'sırlı', 'derin', hatta 'çokanamlı' gibi görülen sözcüklere yüklemiş olmasında, başlardaki kapalılığının da rolü olmalı. Ne de olsa Ahmed Arif 'Diyarbakir Türkçesi'yle yazar, Refik Durbaş da 'gurbet Türkçesi'yle.

Refik Durbaş şiiri, sonradan açılan atlar gibi, yürürken koşmaya başlar, rüzgârların. Sonra da durdurulabilene aşk olsun! Bavul açılmıştır artık. Bir daha da hepa açık kalmak üzere. Getirdiği gurbet yetmez şaire. Nâzım Hikmet'e de yetmemiştir. Hep başka gurbetler arar şairler. Asri gurbetler. Cem Karaca'nın "Asri Gurbet" şarkısını ne zaman dinlesen şairler gelir aklına. En çok da taşradan Ankara'ya, İstanbul'a, İzmir'e, yurtdışına göçen şairler ve onların karşılaştıkları bu yeni gurbet.

Refik Durbaş da hep gurbette gibi yaşayan bir şair. Kederi, derdi, yükü, gamı, kasaveti memleket, daha doğrusu Anadolu olanlardan Hangi geleneğin şairiydi dersiniz, gurbet geleneği derim. Saz aşklarının saz kalankenki 'tavrı'ları gibi, söz aşklarını diyelim, şairlerin de

'tavrı' vardır ve son dönem şiirindeki deneylere değin de hep bu 'tavrın şairi' olmuştur.

Bir 'Hüzün Çelebis'i'dir, çelebilik rind olmayı gerektirir ve Refik Durbaş'ın hem şiirinde hem düzyazısında hem de kişiliğinde bu 'rindane' duruş/tavır kendisini yine mahcup bir biçimde gösterir. Şiirini geliştirirken de hep bu çerçevede kalmaya özen göstermiştir. Büyük değişimler, sırcayışlar, eski defteri kapatıp yeni sayfalar açışlar gibi iddialı şiirsel ataklar yoktur onda. Tıpkı kişiliği gibi şiiri de bu usulluktan payını alır ve bir anlamda Yahya Kemal'in 'im tidad' sözcüğüyle kavramlaştırdığı gibi, değişimin içinde değişmeyi, yani devamlılığı esas alır.

Onda da pek çok şair gibi 'sıcak şiir', şairin kendisini kattığı şiir ve 'sınırı tanımayan' benzeri 'mesafetane' değil, 'mesafeköy' şairi bir şiir anlayışı vardır. Yine de 'edebiyat eğitimi' almış bir şair olması nedeniyle, 'sakınlı' dır. Erzurumludur, aşk geleneğinin yaşadığı ve yaşadığı bir coğrafyanın kültürüyle beslenmiş, duyumsu, duygulanmış, şiirinin kaynağında, söyleyişinde, tavrında bu bilgiler hep kayıtlıdır kayıtlı olmasına da, o artık 'kentli' bir ozandır. Büyükkentli bir ozan. Şairin yaşadığı duygu ve kente taşıdığı duygu ve büyük kentte yaşadığı duygu, 'arada'lığın duygusu, ama yalnızca bu değil, sıkıştırılmışlığın, itilmişğin, düşmüşlüğü ve düşürülmüşlüğü, ezicümle yıkımın, ayrışmanın, ötekileştirmenin bir daha onarılamaz, başa çıkılamaz duygusunu da tercüme eden bir şiir.

Refik Durbaş da, ikinci Yeni'yle başlayan kuşatmadan nasibini almış. 'Kuşatma'yı bir olumsuzlama olarak değil, tam tersine kent, merkezden çevreye tüm çepçerleyle ve insan dıştan içe bir birey olarak tüm boyutlarıyla ve elbette her biri farklı, özgün şairler tarafından yapılan bir eylem, etkinlik, süreklilik olarak görüyorum. Sözelimi Sezal Karakoç, Ece Ayhan, Edip Cansever'e bakalım, üçünde de İstanbul, Bizans'tan Osmanlı'ya, oradan Tanzimat'a, Cumhuriyet'e, tüm alt katmanları ve kültürleriyle yaşar. Pera imparatorluktu, Sultanahmet uygarkâr, Sirkeci cumhuriyetti.

Refik Durbaş bu imparatorluk, uygarlık ve cumhuriyetten arta kalan, yani bir anlamda kentin kasabaları, köyleri diyebileceğimiz, merkezdeki varoşlarını, hem yaşama hem de çalışma varoşlarıdır bunlar, henüz şüirin kuşatmamış, belki de habersiz olduğu kara, kirli, yağlı ve çamurlu bölgeleri yoktur. Bakar ki büyük bir gürültüyle işleyen bir sessizlik ya da büyük bir sessizlikle çalışan bir gürültü vardır burada, duyulmayan, görülmeyen, dile gelmeyen, yazılmayan, söylenmeyen. Öyleyse buraya bir çırak aranmaktadır, yüksünmeyen, şikâyet etmeyen, büyülenmeyen şair meşrebiyle, 'kuşatma'ya katılır ve halsizlerin, dilsizlerin, umutsuzların, atölyelerdeki küçük kızların, sanayi çarşısındaki çırakların, dokumadaki genç kızların, muavinlik yapan delikanlıların, kalfaların, acının çeyizini işleyenlerin, hasretle yavuklu olanların ve zincirlerinden başka kaybedecekleri bir de sesleri, şarkıları, sevdaları olanların şairi olur.

Bavulu hiç kapanmayan şairi olur şüirin: "Acının çeyizini işleyen kızlarla mektuplaşacağımı/şüiri çalınmış, emeği yetim, aşkı ıssız olan yazmasın" dediğine bakmayın, tam da şüiri, ömrü, geleceği, umudu çalınmış, emeği, düşleri, çocukluğu, gençliği yetim ve yarım kalmış, ve gecesi, yazı, güzü, teni, ruhu, dili ıssız olan kızların ve 'acıyla nişanlı' herkesin şüirini yazmış, Refik abisi olmuştur. Açınca acıların yayıldığı bir bavul da nasıl kapanır hem bu coğrafyada, bu şirde, bu dilde, bu ülkede ve Refik abide? Kapanmamıştır.

bavulunda sevdalar sözleri

“

**Kuşlar toplanmış göçüyorlar
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.**

Cemal Süreya

”

“

**Gecenin karanlıkta
Yıldız tuttum gök içinde
Işığını sana vurdu
Bir gül açtı yüreğinde**

Ülkü Tamer

”

“

**Sus, kimseler duymasın,
Duymasın, ölürüm ha.
Aymışam yarı gece,
Seni bulmuşam sonra.**

Ahmed Arif

”

“

**Sevdadan yana, kim olursa olsun,
Yaşca başca ileri
Geçemezlerdi bizi;
Ne yedi kat gökteki melekler,
Ne deniz dibi cinleri,
Hiçbiri ayıramaz beni senden
Güzelim Annabel Lee.**

Edgar Allan Poe

”

ERCAN KESAL

Kurmaca ve gerçek

TARKOVSKİ'NİN TARLASI

Tarkovski, "Ayna"nın çekimleri sırasında, çocukluğunun geçtiği eski evi fotoğraflarına bakarak yeniden inşa ettirir. Annesini de sete getirerek evi gösterir ve onun tepkisinden, doğru yolda olduğunu düşünür. Bu arada çekim yerinde gezerken, evle komşu köye giden yol arasında bir kara buğday tarlası olduğunu hatırlayarak, etrafta kara buğday başakları arar. Lakin tek bir başak bile bulamaz. Çünkü kolhoz çiftçileri, tarlalara yıllardan beri yalnızca yonca ve yulaf ektiklerini ve toprakların kara buğdayın yetişmesine hiç uygun olmadığını söyler. Tarkovski ise, kara buğday tarlaları çiçek açtığı anda, her tarafın "karla kaplıymış gibi" gözüktüğü ü ü unutulmaz çocukluk anısının peşindedir. Topraklardan bir parçası kiralananak kara buğday ekilir ve sonucu beklenir. Bahar geldiğinde, kolhoz çiftçilerinin hayret dolu bakışları arasında, buğdayların çiçek açtığını ve tarlanın Tarkovski'nin çocukluğundaki gibi adeta "karla kaplandığı"nı görürüz.

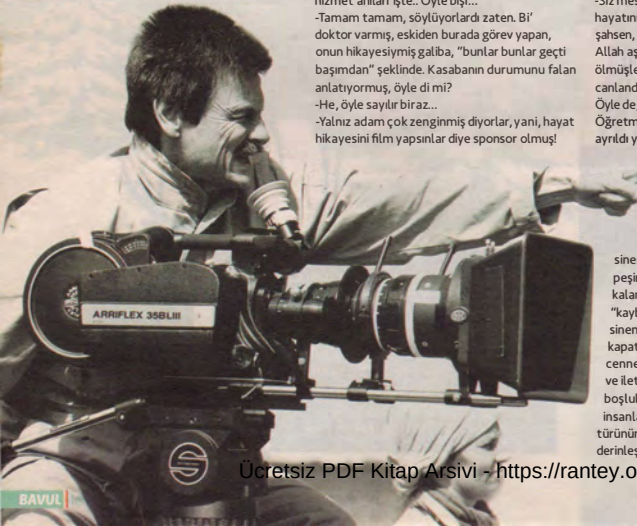
DOKTORUN HAYATI

"Bir Zamanlar Anadolu'da" filminin çekimleri sırasında Keskin'deki ilköğretim Okulları'nı geziyoruz. Kasabada tespit ettiğimizi dört ilköğretim okuluna giderek, Yaşar'ın oğlu Adem'i oynayacak çocuğu bulacağız. Çocuklar öylesine çelimsiz ve kavrık ki, yedi sekiz yaşlarında düşündüğümüz çocuk oyuncuyu, ancak on iki on üç yaşlarındaki çocuklardan seçebileceğiz. Sınıfları dolaşıyoruz. Öğrenciler bağış çarış etrafımızdalar. Özellikle, en son gittiğimiz okul karnaval yerine dönmüş. Zor bela, beş altı çocuğu seçtik. Onları okulun koridoruna yan yana dizip, kamera kayıtlarını alırken, belli ki meseleye yeni şahit olan öğretmenlerden biri yanımıza geldi. Biraz seyrettikten sonra da, yavaşça sokularak sordu:

- Nedir befendi, bu durum?
- Ne durumu?
- Yani... Niçin çocuk arıyorsunuz okulda?
- Bi' film işi var da... Bi' sahne için çocuk oyuncu arıyoruz.
- Ha, şu film için diyorsunuz? Konuşuluyor sürekli. Anladım... Konusu neydi filmin?
- Konusu?... Valla.. Bi' doktor var.. Onun mecburi hizmet anıları işte.. Öyle bişii...
- Tamam tamam, söylüyorlardı zaten. Bi' doktor varmış, eskiden burada görev yapan, onun hikayesiymiş galiba, "bunlar bunlar geçti başımdan" şeklinde. Kasabanın durumunu falan anlatıyormuş, öyle di mi?
- He, öyle sayılır biraz...
- Yalnız adam çok zenginmiş diyorlar, yani, hayat hikayesini film yapınlar diye sponsor olmuş!

Yaratmanın kendine ait bir gücü vardır ve çoğu zaman gidecek yolu o çizer. Sizin istediğiniz yol değil, onun gitmek istediği yol geçerlidir en sonunda. Kurmacanın gücüdür bu ve çoğu zaman hayatın gerçekliğinden daha gerçektir.

- Nasıl?
- Parayı o vermiş yani. Enteresan... Adam demek ki unutamamış yaşadıklarını. E, parayı da bulunca, film şeklinde bi' daha yaşamak istemiştir.
- Pek öyle değil bildiğim kadarıyla, yani doktorun para verdiğini zannetmiyorum. Zaten bu tür filmler çok pahalıdır, sanmıyorum doktor o kadar parayı verebilsin.
- Yok yok birader, vardır onlarda para... Sen bilmezsin doktor milletini. Ben görmedim gerçi bu İstanbul'da doktoru ama, öyle bi' söylenti var.
- Bilmiyorum valla. Belki de öyledir! İddiasını itiraz etmeden kabulennem, öğretmeni daha da işahlandırmıştı. Hipotezini bir üst seviyeye çıkarak tekrar sordu:
- Siz mesela, paranız olsa, durumunuz iyi olsa, hayatınızı film yapmak istemez misiniz? Ben şahsen, hiç düşünmem, yaparım. Düşünsenize Allah aşkına, çocukluğunuzu, gençliğinizi, ölmüşlerinizi, dedenizi, ebenizi herkesi yeniden canlandırıyorunuz. Başınızdan geçenleri filan. Öyle değil mi?
- Öğretmen ders zili çalınca, konuşmayı kesip ayrıldı yanımdan. Beni, Tarkovski'nin sinemanın tarifini yaparken kullandığı tanımla baş başa bırakarak. Tarkovski'ye göre, çağımızda sinemayı bu kadar büyü ve çekici kılan şey, insanların "yitirdikleri zamanı" sinemada bulma ihtimalidir. Seyircinin peşine düşüp, aradığı şey sadece "geçmişte kalan" zaman değil, boşa geçip giden, "kaybettığı" bir zamandır da. O, aldığı bir sinema biletiyle aslında, anıların eksiklerini kapatmaya çalışır ve çoktan yitirdiği bir cennet peşine düşer. Bu sayede, huzursuzluk ve iletişimsizlikle sıvanmış hayatının manevi boşluklarını da doldurmaya çalışır. Sinema, insanların deneyimlerini, başka hiçbir sanat türünün başaramayacağı kadar, zenginleştirip derinleştirdiği için önemli ve kıymetlidir.

KURMACANIN GÜCÜ

Ünlü bir romancıya atfedilen bir hikâye: Evinde uzun zamandır romani için çalışmakta olan yazarı, yakın bir dostu ziyaret eder. Hüzünlü ve içlenmiş bir halde bulur onu. Ağladı ağlayacak. "Nedir Üstat bu hal?" dediğinde aldığı cevap: "Romanımın kahramanlarından biri intihar edecek! Ona üzülüyorum. "Senin elinde değil mi Üstat, öldürmezsin olur biter."

Cevap, kurmacanın gücünü anlatıyor: "Ahl! Keşke. Ama, benim elimde değil ki bu. O, olacak çaresiz. Böyle istiyor çünkü." Üç Maymun'u yazdığımız günlerde buna çok benzeyen bir duyguya kapıldığımı hatırlıyorum. Öylesine patron Servet olmuş ve şöfor Eyp'ü öylesine içselleştirmeye başlamıştım ki, sekreter kız bir gün "Eyp Bey geldi, sizinle görüşmek istiyor" deyince, gerçekten de gelelin şöfor Eyp'ü olduğunu düşünüp, arabanın anahtarlarını arandıktan, odaya giren eski arkadaşım Dr. Eyp'ü görünce şaşırıp, afflamıştım. Yaratmanın kendine ait bir gücü vardır ve çoğu zaman gidilecek yolu o çizer. Sizin istediğiniz yol değil, onun gitmek istediği yol geçerlidir en sonunda. Kurmacanın gücüdür bu ve çoğu zaman hayatın gerçekliğinden daha gerçektir.

FİLMLERİN DE CANI VARDIR

Seyirci olarak seyredip kapının önüne çıktığımda etkisini sürdün. Ama ertesi gün unuttuğum filmler oldu. Bir kez seyredip bugüne kadar hiç unutmadığım filmler oldu. Çok etkilenip bir süre sonra tekrar seyrettiğimde hiç bir şey hissetmediğim filmler oldu. İlk seyrettiğimde çabucak aklımdan çıkan ama yıllar sonra bir daha karşılaştığımda çarpıldığım filmler oldu. Yıllar önce İstanbul Film Festivali'nin ilk yıllarında ödül almış, "Tılsımlı Kuru Bile" filmi geçen sene fırsat bulup yeniden izledim. Puşkin'in yaşam öyküsü üzerinden oluşturulmuş bir film. O yıllarda bu film deniye çok fazla etkilendiğimi düşündüm. Otuzlu yaşlarda, mesteğe yeni başlamış, kafası fazlasıyla karışık birisi iken seyrettiğim filmi, ettli yaşlarımda, daha sakin ve rutin bir gündelik hayatın içinden, üstelik yanı başımda yedi yaşındaki oğlumun omzuma yaslanmış kafasının sıcaklığıyla seyrettiğimde, kuşkusuz baştan sona farklı alıyacakmış ve film bambaşka duygular bırakacakmış benide.

Ben sinemanın, insanların yüzünü sahiplenme ihtiyacıyla ilgili bir sanat olduğuna, dünyadaki her film seyircisinin de, seyrettikleri her filmi sadece kendilerine ait ve bir daha tekrarlanmaz, her seferinde yeniden tasarlanan özel bir ilaşi kurduklarını düşünürüm. Bu, ilaşi seyirci tarafı. Diğer taraftan, çekilen ve gösterilen tüm filmlerin, gösterildikleri zaman ve mekânda da ilintili olarak, her seferinde seyircinin karşısına farklı bir film olarak çıkabilme gücüne ve büyümesine sahip olduklarına inanırım.

Filmlerin de canı vardır ve çoğu zaman oradaki kahramanlar, yaşayan, kanlı canlı bireylerdir. Gerçekten!

Uzun süren bir ilişkidir çıktım. Yorgunum, yastayım, birazcık da pastayım

GÖKHAN HORZUM

Geçen ayki yazımın sonunu eklemeyi unuttuğum. * Sakar biriyim. Bolca da unuttun. Bağimliklarına büyük bir sevgiyle bağlı olmama rağmen kalp krizi geçirdiğim günden beri sigara içmiyorum. Daha önce 10 günü geçememiş biri olarak 6. ayı deviriyor olmanın şaşkınlığı içindeyim. Uğur Yücel bir zamanlar stand-up gösterisinde Ertem Eğilmez'in Golvazları ile olan ilişkisini anlatırdı. Ben de bir süre asistanlığını yaptığım için tekrar tekrar izlemiştim Uğur abinin bu gösterinin son temsillerini. Uğur abinin anlatığına göre Ertem Eğilmez gece yarı uykusundan uyanır, kalkar, Golvazlarını severmiş. "Yavrularım benim! Sizi içtiğim yetmiyordur, tüme sokucam!"

İşte ben de bu kadar seviyordum sigaralarımı. Geçen gün bir yerde bir genç insanın içtiği sigaranın dumanının ortasından geçtim ve afallayarak fark ettim ki duman rahatsız ediyordu. "Vay anasını! Sanki hiç sigara içmemişim gibirdim" dedim kendime. Sonra bir kenara çıktım ve Cengiz Kurtoğlu'ndan "Önce Birkaç Damla Yaş" söylemeye başladım. 22 yaşında başlamıştım. 43 yaşında bıraktım. Dile kolay 19 yıl abis! Daha o kadar uzun ilişkiyi çok benim dümler! Kendime sözüm var 60 yaşımı görürsem mutlaka üflemem sigaramı yakıcam.

Bolca Ercan Kesal okuyorum bugünlerde. Ercan abinin hayatı kitap yazsın diye şekilleniş gibi, çok acayip, o kadar çok şey yapmış, o kadar çok şey yaşamış ki insan gücük olmuyor değil. Ercan abiye nereden geldim, 60 yaş dedim ordan geldim. Ne de olsa kendisi 59'luk. Kusura bakma Ercan abi, bir yerlerden laf sokmak zorundaydım anlıyorum musun! Sen Cannes'da kırmızı halıda yürürken ben Vedenin Vödsü adlı diziyi çalışıyordum çünkü. Hayatımın son 20 senesini böyle özetlemek mümkün. 2006 şü dizinin ikinci sezonunu

yazıyordum, 2011 bu dizinin 14. bölümünün 9. revizyonu uyla uğraşıyordum. Aynı zamanda da öbür dizinin ön hazırlığıyla uğraşıyordum. Ha şimdi diyeceksin ki dünyayı mı kurtaracak tın pezevenk! Sen de onda haklısın. İşin daha fenası ne biliyor musun? Başka bir iş de biliyorum ben. Babam miltimeslek bir insandı. Eli her şeye yatkındı, maharetliydi. Büyükbabam yani annemin babası zaten köy enstitüsü mezunu, öğretmenlik yapacağı okulu kendi yapan jenerasyon yani. Vefakat iki tarafın da en baktan diyabetik DNA'ları alacağına iki el becerisi alaydın ya be adam! Ama yok. Sıfır! Anlayacağın benim yazmaktan başka çarem yok. Ama en güzeli şu, bunca yıldır yazı yazıyor olmak insanı bir başka yere taşıyor, senin okuyacağın düşünerek yazıyorum ben artık. Yazmayı çok sevdiğim için yazıyorum. Yazmanın tadını çıkmak için yazıyorum. Bunu nereden anlarsın biliyo musun. İnsanlar genelde zaafılarından bahsetmeyi sevmeyiz ya da arazlarından. Benseni görmediğim için, sana tatmadığım için ya da, umrunda olmuyor, ne varsa döşüyorum. Kötüyüm, karanlıyım, çirkinim Aysel. İster oku. İster okuma. Ben yazıyorum. Bazısı hamama gider ya, ben de yazıyorum. Ha misal al sana bir milyar dolar yazma desen, elime kalem alırsam namerdim! Ama zaten sıkı orda da, ben artık elim kalem almadan da yazabiliyorum. İşallah bu ay beni Ercan abinin karşısına koyarlar. Ona burdan el sallıyorum. İdris abiiii! İdris abiiii! Severek seyrediyoruz abiiii! Saygılar!

* Geçen ay eklemeyi unuttuğum son:

Yakınız, tanıdığınız, sevdiğiniz birilerinin ölüm haberini aldığınızda ya da ölümüne geri dönülmeyeceğiyle karşılaşmasında taktığınızda duyduğunuz korkunç bir çaresizlik hissi vardır ya. İnsanı mahveden. Hadi Onu alın şimdi, 123221380980391283 ile carpin. İnsanın kendisi ölümüne o kadar yoğunlaştığını fark etmesi onun 123221380980391283 katı iştir. Yazamadığım onlarca hikayeyi düşündüm sanıyorsun o anda. "İyi adamdı be..." derler mi arkadaşlar? "Kimsenin bilecek günahını almamıştır". "Çok iyi yazardı değerli bilinmedi" derler mi diye düşüneceğini sanıyorsun. Ama öyle olmuyormuş işte. Temiz bir donla gleyim. Arkandan leş herif demesinler! Has kıtır uçurumun kenarından bildiğini Gidiyorum ve elimden hiçbir şey gelmiyordur. Birde Kızma iyi bakın. Kızma iyi bakın. Kızma iyi bakın.

RAMAZAN,
KUŞBAŞINI
BİTİRDİ
KIYMAYA
GEÇTİ
CANIM!!

EVET
ŞABAN,
HERİFİ
KESİYOR...

PAŞA
DEDİĞİN
SERT BAKIŞLI,
DİK, MAĞRUR,
VİŞİT,
ATILSANDIR.
GÖZLERİ ATEŞ
SAÇARI!!!

LÜTFÜ BEY,
BEN HEPSİNİ
YAPIYORUM DA
GÖZLERİMDEN
ATEŞ
ÇIKARTAMİYORUM.
O NASIL
OLUYOR
ACABA?

DAVRANIYOM...
AL SANA
PİS..HIRKIZ!!!

Şaban-Şen (1977)
Yönetmen: Ertem Eğilmez - Senaryo: Sadık Şendil

Tosun Paşa (1976)
Yönetmen: Kartal Tibet - Senaryo: Yavuz Turgul

Şaban-Şen (1977)
Yönetmen: Ertem Eğilmez - Senaryo: Sadık Şendil

BEN KÖR GENÇ BİR DİLENCİVİM,
SOKAK SOKAK GEZERİM,
BENİ GÖREN ZENGİNERLERDEN,
BİRAZCIK YARDIM İSTERİM.

Şaban-Şen (1977)
Yönetmen: Ertem Eğilmez - Senaryo: Sadık Şendil

Sokak Kardeşler (1976)
Yönetmen: Ertem Eğilmez - Senaryo: Sadık Şendil

Şaban-Şen (1977)
Yönetmen: Ertem Eğilmez - Senaryo: Sadık Şendil

MURAT TIRPAN

Hikâyeler 'anlatılmak' içindir

Elbette hepimizin Nietzsche'nin dediği gibi şu zalim dünyaya katlanabilmek için oyuncaklara ihtiyacımız var. Ama asıl bizi iyileştiren, ufkumuzu açan iyi hikâyeler dinlemek ve onlar üzerine düşünmektir.

1980'lerde ve 1990'larda çocuk okullarının iyi hatırlayacağı, orijinal adı Choose Your Own Adventure olan, bizde Macera Tüneli adıyla çıkmış bir kitap serisi vardır. Bu kitapların özelliği hikâyeleri okurken birkaç sayfada bir karar vermeniz gerekmesiydi, mesela bir sayfanın sonunda "Police haber vermek istiyorsan 53. sayfaya git" veya "Konuyu kendin araştırmak istiyorsan 29. sayfaya aç" gibi seçenekler olurdu ve bunlardan birini seçip ona göre başka bir sayfaya atıldık, yaptığımız seçimlere göre de farklı sonlara ulaşırdık. Annemin, ısrarıma dayanamayarak aldığı Piramitteki Sir ya da Tehlikeler Evi adlı bölümleri seçimlerimi değiştirip kaç defa okuduğumu hatırlıyorum bile.

Bu aralar gündemde olan Netflix'in yeni Black Mirror bölümü "Bandersnatch" aslında tam da nostaljik bir şekilde andığımız bu Macera Tüneli kitaplarının bir benzeri, bir televizyon dizisi olarak karşımıza çıkmış hali. Dizi dünyasının parlak yıldızlarından Black Mirror'ı duymayan pek yoktur sanırım. Bu antoloji formundaki dizi, yeni teknolojilerin beklenmedik sonuçlarına bağlı olarak modern toplumu inceleyen; karanlık ve bazen de mizahlı temaları içeren bir seri. Yeni bölüm Black Mirror: Bandersnatch ise izleyiciyi pasif konumdan çıkarıp, hikâyenin akışına dahil ederek böylelikle karakterin seçimlerini, olayların akışına yön veren aktif bir kullanıcı hâline getirdiğini iddia eden bir bölüm. Diziyi (bir büyük saatlik süresi dışında) düşünce film de denebiliriz izlerken ekranımızda çıkan seçenekleri tıklayıp ve akışı bu şekilde belirliyorsunuz, Macera Tüneli'ndeki sayfalara atlamak gibi. Hikâyenin ana karakteri Stefan,

genç bir programcı ve annesinden yadigar kalan bir kitabı bilgisayar oyununa uyarlamaya çalışıyor. Seçimlerinize göre Stefan'ın oyunu yayınlamayı başardığı ya da bunu yapamadığı farklı sonlara ulaşıyorsunuz. Gayet ilgi çekici, insanda bir oynama isteği, pardon 'oynama' mı dedim, izleme isteği uyandırıcı...

Macera Tüneli gibi kitapları çocukken neden okurduk? Elbette her şeyden önce oyuncaklı yapısı yüzünden. Bu anlamda belki 'katili bul' temalı bir boardgame'den pek farklı değillerdi. Ancak bir zamanlar yatağımızda oturup aynı kitabın farklı sonlarının peşinde koşarken aslında birçok seçimin sonu olmadığı görüp hayal kırıklığına uğradım, tıpkı Bandersnatch'teki birçok sonun aslında sızı yine oyunun yaratıcısının isteği seçimleri yapmaya geri döndürmesi gibi. Bunu o ilkel kitapların ya da bu dizinin akış şemasının iyi kurgulanamaması olmasına bağlayıp gelecekte çok daha iyilerinin yapılabileceğini söyleyenler olacaktır elbette. Ancak bu işin oyun kısmından hevesinizi alıp içeriğe baktığınızda eninde sonunda hayal kırıklığına uğrayacağınız neredeyse kesindir. Neden seçimleri ben yapmak zorunda kalayım ki? Hikâyelerin temel özelliği 'anlatılmaları'dır, rol yapmamı beklemeleri değil. Birinin bana hikâye anlatmasını severim, tıpkı ateşin başında hikâyeler dinleyen iyi insanlar ya da sinema salonunda kendini filme kapıtrın biz modern izleyiciler gibi. 'İzleyicinin katılımı' 'interaktivite' gibi kavramlardan bahsediyorsak bunlar zaten o hikâyenin alt metinlerinin çokluğu ve güçlülüğüyle, seyrinin düşünsel olarak işin içine dahil olmasıyla ilgili değil

midir? Zaten bugüne kadar izleyiciyi 'özdeşleştirerek' değil 'yabancılaştırarak' metne dahil etmeye çalışan birçok alternatif sinema yaklaşımı da görmedik mi? Ayrıca sonsuz seçenekleri ve finalleri olan bir hikâyenin ahlaki, psikolojik ya da ideolojik tavrından nasıl söz edebiliriz? Yazarmı durumu, derdi ve söylemini nerede bulacağız?

Filme adını veren "Bandersnatch" ilk olarak Lewis Carroll'ın "Aynanın İçinden" adlı kitabındaki bir şirde geçer. Harikalar Diyarı'ndaki bu tombul canavar Alice'i takip eder ve engellemek ister. Bizim de Bandersnatch'ten tıpkı Alice gibi kaçmamızı, hikâyeler dünyasında yolculuğumuza devam etmemizi önerir sanki Carroll. Black Mirror'ın söz konusu bölümünü aslında böylesi bir interaktivitenin 'choice illusion' dedikleri şeyden ibaret olduğunu, karşımızdakinin bunun bir eleştirisi olduğunu düşünerek izleyeceksek sorun yok; aksi takdirde oyunun ve biçimin metaforu sayabileceğimiz Bandersnatch'e yakalanır, iyi hikâyelerin derinliğinden uzaklaşırız.

Artık Macera Tüneli kitaplarını yok, oğluma başka hikâyeler okuyorum ve o her seferinde aynı metinleri yeniden okumamı istiyor. Her seferinde başka hayaller kurduğundan, farklı şeyler düşündüğünden hiç şüphem yok. Çocuklar için oyuncaklar ve hikâyeler farklı yerlerde durur. Elbette hepimizin Nietzsche'nin dediği gibi şu zalim dünyaya katlanabilmek için oyuncaklara ihtiyacımız var, ama asıl bizi iyileştiren, ufkumuzu açan iyi hikâyeler dinlemek ve onlar üzerine düşünmektir.

ZEHRA ÇELENK

KAN BAĞI

Lastığı saçından çıkarıyor, sohbet boyunca elinde evirip çeviriyor. Bir elinden öbürünü geçiriyor. Bazen bileğine indiriyor. Sonra çıkarıp iki parmağı arasında getiriyor. Tekrar saçına takıyor, gevşekçe. Saçının bağı kısmını omzuna atıyor. Kırmızı yumak görmüş kedi gibi bakışlarını lastikten ayıramıyorum. Lastik sözlerimizin arasını dolduruyor, söylenmeyenlere kadar uzuyor, evren gibi genişledikçe genişliyor.

Çok fazla saç, çok fazla gözü var. Saçları siyah ve dalgalı, gözleri mavimsi ve çetrefilli, sözleri kısa ve düz. Tam bir konu değiştirme ustası. Çabuk sıkılıyor. Kahkaha efekti gibi, dakikada bir buluş, bir espi patlatmak gerekiyor. Buluşmalara geç geliyor, finaler de açık uçlu olmuyor. Hep başka bir yere daha randevusu var, süreyle sınırlıyor. Hep yarı açım. Hikâyeyi anlamı bir bütün haline getirecek araçlardan yoksunum. Görünmez topu tutmaya çalıyorum, kaleciyim, üstelik top oynamayı bile bilmem ki ben.

Küçükken abim beni mahalleden arkadaşlarıyla top oynadıkları arsaya götürmüştü. Orada öylece dikilirken karnımın ortasına topu yemiştin. Dakika bir gol bir. Acıdan nefesim kesiliyordu. Abim beni kucaklarında eve taşımıştı. Beni hayatın sarp ve dikenli yollarına hazırlamaya çalışıyordu. Her şeyi çabuk öğreniyordum, oyunları öğrenmek konusunda garip bir direncim vardı.

Lastığı saçının ucundan çıkarıp, eline geçiriyor tekrar. Konuşurken dudaklarına bakmasından hoşlandığımı biliyor. Sohbetimle onu etkiliyor olmaktan memnunum ama bunu zaten bildiğim için beni güzel bulmasından daha çok hoşlanıyorum. *Komik kızdır Özlem, okullu kızdır, halden anlar, leb demeden leblebiyi anlar.* İnsanların tanıdığı bu Özlem'den çok sıkıldım. *Özlem'in çubuk kraker gibi kılınan yanları var, Özlem her şeyi atlatamaz, ne ilgisi var? Özlem bir ağılamaya başlarsa hiç duramayacağından korkuyor. Özlem özlüyor ve özlenmek istiyor.*

Hepimiz en geç yirmilerimizde halimiz tavrımızla soyut bir departmana konuyoruz. Aksi yöndeki tüm çabalarımıza rağmen de çıkamıyoruz oradan. Karizmatik insanları

sevimli, sevimliler karizmatik olmak, komik insanlar daha çok ciddiye alınmak, ciddi insanlar aslında ne kadar muzip olduklarının anlaşılmasını istiyor. Kısalar uzun, uzunlar minyon, bazı esmerler sarışın, bazı sarışınlar esmer, herkes arada bir de kumral olmak istiyor. Kimse "aslında öyle biri değil." İnsan kendine dağıtılan ele razı gelmeyen hayvan. Bazen iyi bir şey bu, bazen de acı veriyor.

Lastığı bileğinden çıkarıyor, güre, gece siyahı, dalgalı saçlarını bir an önüne dököp kafasını kaldırıyor. Bugün teninde masmayı gözleriyle bir masal hayvanına benziyor. Nasıl karşılaştık bilmiyorum, bana çarpmış olmalı. Tek mantıklı açıklama bu. Yolunda gidiyordum, bir şey çarptı, zink diye durdum. O önüne çıktıkten sonra bir daha hiç duramadım. Hareket halindeki bir hatayı durdurmaya çalışmak tehlikelidir.

Minijim, ah minijim, kaçman lazımdı, kaldın öyle.

İnsanı zahmetsizce yutabilecek bir masal hayvanı. Bunu gördüğüyle bile yapabilir. Saatlerce sohbet ediyoruz, sonra kalkıyor gidiyor. Nereye? Bilmiyorum. "İlişki miliki bana göre değil," demişti ilk buluşmalarımız birinde, "kapattım ben o defterleri." Kapalı defterin neresinde durduğumu merak ediyordum. Anladığım kadariyle saatlerce sohbet edebildiği kadınlarla yatmayı tercih etmiyor. Bir kere de "sen öyle biri değilsin," dedi. "Nasıl biri?" dedim. "O tarz yaşanacak yani... İlişki insanısın."

Kilitlendiğim bu soğuk departmanda uyumaya çalışırken sohbetimden büyük keyif alan masal hayvanımın geceleri başka yatakları ısıtıyor olabileceği düşüncesi bana acı veriyor. Geçen gece bunları kafamdan uzaklaştırabilmek için tımağımı elime batırdım. Acı değil, rahatlama oldu hissettiğim. Şaşkınlıkla gördüm kırmızı kanı. Kendi kanımın tadına baktım. Güzel kokuyordu.

**Rüyayı olduğu gibi hatırlıyordum.
Kalbimi bedenimle aldatmışım
gibi hissediyordum.**

Bazen bu duruma isyan ediyordum. Bu tuhaf kaderi değiştirebilmişim gibi bir hisleriyordum. Ben bundan fazlasını hak ediyordum ya. İyi biriyim, akıllıyım, güzelim. Masal hayvanım bana dokunmayı reddediyorsa neden başka biriyle olmayayım? Bir-iki ay önce bir gün kendimi iyice gaza getirdim. Giyimden süslendim çıktım. İşyerinden, bana ilgisini epeydir bildiğim Atıl'la buluştum. Gece boyu ne iltifatlar, ne iltifatlar. Restorandan çıkınca "hadi gel" diye elinden tuttuğumda bile ne kastettiğimin farkında değildi hayranlarımla. Sabah uyandım, beni seyrediyordu. Dünyanın en hoş şeyi normalde. Sevdığın insanda hoşuna giden şeyler sevmeyişin birinde asap bozucu bir hal alabiliyor. Yüzünde endişeye benzer bir şey vardı. "Gece yunkunda ağladın," dedi, "istemeden üzdüm mü seni?"

"Yok yahu, saçma bir rüya gördüm herhalde, hatırlamıyorum bile," dedim. Erken çıkması gerektiği için içimden sıkıttım, beraber kahvaltı yapmamız gerekiyordu. O gincine uykuda yarım kalan ağılamamı düşün altında tamamladım. Rüya olduğu gibi hatırlıyordum. Kalbimi bedenimle aldatmışım gibi hissediyordum.

Aklımdan o sabahı geçirip irkiliyorum yine. Durup dururken "İsabel Adjani ne kadar güzel kadın di mi?" diyor. Ne alakamız var şimdi İsabel Adjani'yle? Bir o eksikti. Benim saçlarımı koyu kumral, gözlerim açık kahverengi. Mavi gözlü bir erkeğin mavi gözlü bir kadından hoşlanmasını da hep çok saçma bulmuşumdur. Sözleri kısa, düz ve etkili. Varlığı balık gibi kaygan ve hafif. Parmak arası bıçak saplamaca oynasak bıçağı kesin kendime saplarım ben.

Ona karşı hislerimi dağıtmak için başkasıyla yattığımı gece rüyamda onu görmüştüm. Kumsalda otuyordum, öyle bir anda denizden çıkıp bana gülümsedi. "Minijim, ah minijim" dedi, "kaçman lazımdı, kaldın öyle." Nefesim kesildi bu sözlerle.

O sabah duşta ağırlarken anlamıştım, kendimi cezalandırıyordum. Bir rahatlama geldi bu keşifle. Kendi kanımın tadına baktım, güzel geldi. Gültülsen dışında hiçbir şeyleri benzemiyor. Zihin bazen insana çok garip oyunlar oynuyor.

"Verir misin onu bana," diyor. Hemen anlıyor elindeki lastığı istediğimi. Yüzünde bir tereddüt beliriyor, yüz kaşları hafifçe çatılıyor. Neden? Veriyor yine de. Lastığı alıp saçıma dolarken gözlerini kaçırıyor. Birden diz kapaklarını açıyor.

Abim sık çıktığı seyahatlerin birinden dönmüştü, bahçe kapısı açılır açılmaz içeri güneşle beraber dolmuştu. Ona doğru koşarken ayakları bir taşla takıldı, yüz üstü kapaklandım yere. Koşup kaldırdı beni. Belden

fırfırlı ördek desenli eteğime kan bulaşmıştı. Dizlerim kanamıştı. Beni evin girişindeki merdivene oturttu. Batıconlu pamuk getirdi içeriden, dizlerimi özenle temizledi. O kadar acıyor muydu bilmiyorum ama çok ağladım. Bir daha gitsin istemiyordum. Ona doğru koşarken ayağım taşla takılıyordu, karnıma topu o varken yiyordum. Ama onsuz dünya renksiz, oyunsuz, yavan bir yere dönüşüyordu. Dünyada en çok onu seviyordum. En çok beni sevdiğini biliyordum.

Abim elime bir kâğıt tutuşturana kadar ağlamaya devam ettim. Baktım, küçük bir kız resmi çizmiş çabucak. Merdivene oturmuş ağlayan ben. Kaz desenli eteğim, kırmızı tişörtüm, kısa saçlarım. Kırmızı pastelle dizime iki minik yara da atmış. "Bak," dedi, "acı resimdeki Özlem'e geçti. Hadi ağlama artık." Gülümseyip boynuna sarıldım. Beni mutlu etmek aslında çok kolaydır, abim bunu biliyordu. Hep bir yolunu buluyordu. "Tamam mı, üzülmeceksin artık gitmene di mi? Ağlarsan gitmem bak," dedi. "Üzülmeceğim, git istediğin zaman" dedim, "nasılsa geri geleceksin."

Bir hafta sonra tekrar gitti ve gelmedi. Çok sevdiği motosikletiyle denize uçtuğu düşünülüyordu. Motosiklet bulundu, abim hiç bulunamadı. Bize bir oyun ettiğini düşündüm yıllarca, bir gün çıkıp gelecekti. Bana, denize uçan motosikletli bir adam resmi çekecekti. Resme bakıp beraber gülecektik. Oyunları çok sevdi. Gelmedi.

Kapıda vedalaşıyoruz. Merdivenleri tazi adımıyla inerken gülümsüyor. O gülümsediğinde dizleri bereli küçük Özlem tirabzandan boydan boya kayıyor. Abim kapıdan içeri güneşle doluyor. Bütün ayvalar boğazımdan iniyor. Bıçaklar artık elime saplanmıyor. Kanım benim gibi kokuyor.

Çıktıktan bir dakika sonra arıyor. "Güzelim saç lastiğini unutmuşum sende." Sesime önemsemeyen bir ton vermeye çalışarak, "önemli miydi?" diyorum. "Evet, biraz önemli... Saklar mısın lütfen, bir dahaki gelişimde alayım," diyor.

Minijim, ah minijim, kaçman lazımdı, kaldın öyle.

Karnıma topu yediğim gün, kucağında beni eve götürürken abim söylemişti bu sözü. Yatak odamdaki ahşap kutuyu açıyorum. Saç lastiğini abimin çizdiği resmin yanına koyuyorum. Dizleri bereli küçük Özlem, sızı gibi incecik, kahverengi saç lastiği.

İkimizin de sakladığı bir şey var, özlediğimiz biri. Ben benimkinin dönmeyeceğini biliyorum.

Bir yarım yukarıdan bakıyor
uçturum,
Bir yarım aşağıdan bakıyor
Zirve.
Bir yarım var
gündüz, gece.

ALİ MURAT İRAT

Estetik kötülükler çağı

1927 yılında 20. yüzyılın ve belki de felsefe tarihinin en önemli eserlerinden birisi olan *Varlık ve Zaman'ı* yayımladığında 38 yaşındaydı. Varlığın anlamını ve Varlık'la insan arasındaki bağı sorguladığı bu eser, Sartre, Arendt ve daha birçok başka filozofa esin kaynağı olurken, Batı felsefe tarihinde bir kopuşun da habercisiydi. Bu müthiş eserin yazarı Martin Heidegger'di. Büyük filozof yükselen "kariyerini" Nazi Partisi'ne üye olarak artırdı. 1933 yılında Nazi topluluğunun bir ferdiydi. Nazi Partisi'nin hiçbir toplantısına katılmamasına ve hatta Nazilerin üniversitenin iç işlerine fazla karışmamasına rahatsız olup üniversiteden istifa etmesine karşın partisinden istifa etmemiş, yapılan zulme ses çıkarmamıştı. Çalışmaları ses getiriyor ve yazdıkları büyük heyecan yaratıyordu. Nazi döneminde üniversitede yönetsel görevlerde bulundu ancak Hitler yenilince tutuklandı. Yaklaşık 7 milyon insanın gazodoları ve işkencehanelerde "imha" edildiği bu yönetimi asla eleştirmede gibi onun organik bir parçası olmuştuk. Ancak onun bir düşün insanı olduğunu savunan geniş bir kesimin baskısıyla serbest bırakıldı.

Heidegger hayatının hiçbir döneminde Nazi üyeliğine ilişkin pişmanlık duyduğuna dair tek bir imada bile bulunmadı. Hatta rivayet

odur ki, 68 Kuşağının idollerinden olan

Herbert
Marcuse

-Heidegger tutuklandıktan sonra- hayran olduğu bu insana bir mektup yazmış ve ondan sadece Nazi partisi üyeliğinden pişmanlık duyduğuna ilişkin birkaç şey duymak istediğini belirtmişti. Heidegger'den bu mektuba karşı da tek ses çıkmamıştı.

Tatian'ın aktardığına göre, 1920'li yıllar boyunca Aristoteles'i anlattığı bir derse başlarken, Heidegger, şöyle söylemekteydi: "Bu ders iki kısımdan oluşacak. İlki Aristoteles'in yaşam öyküsü üzerine ve diğeri Fizik adlı eseri üzerine. Aristoteles doğmuş, düşünmüş, ölmüş herhangi biriydi. Öyleyse şimdi ikinci kısma geçebiliriz. Yani önemli olan kısma..." Heidegger, belki de -kim bilir- kendini aklıyor, eserleriyle hayatı arasında -bizim gördüğümüz- derin uçurumu kapatmaya çalışıyordu.

Bütün ömrü boyunca muhteşem eserler üretmiş olsa da, örneğin yalnızca herhangi bir iktidarın şiddetine sessiz kalmanın kendisi bile o eserleri değersiz, önemsiz kılmalı mıydı? Bir insanın eserleri değerliken kendisi rezil olabilir miydi?

Bir başka örnek, faşist Franco iktidarının destekçiliğini yapan sürrealizmin büyük isimlerinden olan Salvador Dali değildi miydi? Hayatı asla paranteze almadan, aktığı gibi yaşayın diyen; aklınıza geleni akıl süzgecinden geçirmeden, hızla yazın, "gerçek siz" diye ortaya çıkacaktır öğüdünü veren bir akımın temsilcilerinden olan Dali'nin eserleri nasıl yadsınabilirdi. Önce "solcu" sonra faşist Franco'cu olan Dali bize günümüzden bazı şahısları hatırlatsa da onlardan daha yaratıcı olduğu açıktı. Ancak sürrealizmin babalarından Breton, Dali için öyle bir isim vermişti ki, Breton'un verdiği isim, faşizmin gölgesine sığınan Dali'nin yaratıcılığını gölgede bırakır güçteydi. Breton, Salvador

Dali'nin isminden yine bugünkü iktidar yalakalarını tanımlarçasına bir başka isim yaratacaktı: Avida Dollars (Dolar Heveslisi).

Heidegger Nazi'ydi, Dali faşizmin açık destekçisi. İkisi de kimilerinin dünyasını dönüştürmüştü. Heidegger'in yazdıkları solun önemli isimleri ve özgürlük adına hareket ettiğini söyleyenler için esin kaynağı olmuştuk.

Çağımız her türlü kötülüğü estetize etme çağı, biliyorum. Büyük katillere büyük unvanlar verilebiliyor. Büyük kötülüklere meşru zeminler üretilebiliyor. Ölüler, katliamlar kutsal amaçlarla süslenebiliyor. Bu toz ve duman içerisinde, estetize edilmiş kötülüğün her türü hayatımızın her yanına yayılıyor. Ben bu kargaşa içerisinde bazı iyilere karşı büyük bir antipati beslerken, bazı kötülere karşı bir sempati besliyorum. Bazı iyilerin önünde bir ömür boyu eğilmek için sıraya girmişken, bazı kötülerin kanına göz dikiyorum. Dali'yi zerre kadar önemsemek, Heidegger'in yazdıkları ve ortak koydukları için ona minnet duyuyorum. Onun Nazizm ideolojisine olan katkısını lanetlerken, Dasein kavramı için ona şükranlarımı sunuyorum. Kişilik olarak kaç beğeniyor, bir filozof olarak önünde saygıyla eğiliyorum.

Belki de hayat herkes için iki ayrı bölümden ibaret olan bir derstir, öyle sanıyorum. Doğduğumuz, yaşadığımız, yaşarken kıldığımız, sevdiğimiz, şefkat gösterirken katlettiğimiz bir bölüm ve bir de bütün bu dünyaya inat ve belki de ona zıt yönde ürettiklerimiz. Kimi zaman ürettiklerimizizin bize karşı konumlandığı, ürettiklerimizizin üzerini çiğneyip geçtiğimiz bir ders. Kısa ve karmaşık. Uzun ve sade. Öyle umuyorum.

**Çağımız
her türlü kötülüğü
estetize etme çağı,
biliyorum.**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://raney.org>

Babasının yönlendirmesiyle girdiği inşaat bölümüne başından beri ilgisizdi. Üniversite zamanlarında Marksizm ile tanıştı. Marx, Hegel ve Lenin kitaplarını okudu. İTÜ İnşaat Fakültesi'nden mezun oldu.

İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi (Yıldız Teknik Üniversitesi) İnşaat bölümünde öğretim üyesi oldu.

Üniversite son sınıfta tanıştığı Fikriye Fatma Gürbüz ile evlendi. 6 yıllık evliliğinden Özge adında bir kız çocuğu sahibi oldu.

İkinci romanı olan Tehlikeli Oyunlar yayımlandı.

Pakize Kutlu ile Beyoğlu Evlendirme Dairesi'nde kıyılan nikâh ile ikinci evliliğini yaptı. Nikâhta Oğuz Atay'ın şahitliğini arkadaşısı Uğur Ünel, Pakize Kutlu'nun ise Ali Poyrazoğlu yaptı.

Üniversiteden hocaları olan Mustafa İnan'ın biyografisini içeren Bir Bilim Adamının Romanı adlı kitabını yazdı. Aynı yıl içinde Oyunlarla Yaşayanlar adlı tiyatro oyununu yazdı. Korkuyu beklerken adlı kitabının ilk baskısı yapıldı.

Eylembilim adlı anlatısını yazdığı dönemde yüksek ateş ve baş ağrısıyla başlayan hastalığın beyindeki tümörden kaynaklandığı anlaşıldı.

Beyindeki tümör ancak bir yıl yaşamasına izin verdi. İstanbul'da yaşamını yitirdi.

12 EKİM
1934

1939

1940

1948

1951

1957

1960

1961

1968

1971

1973

1974

1975

1976

13 ARALIK
1977

Kastamonu'nun İnebolu ilçesinde dünyaya geldi. Babası Kastamonu ve Sinop milletvekili yapmış olan hukukçu Cemil Atay, annesi ilkökul öğretmeni Muazzez Atay'dır.

Babasının 6. Dönem milletvekili seçilmesiyle ailece Ankara'ya taşındılar.

Ankara'daki Devrim İlkokulu'nda eğitim öğretim hayatına başladı. Öğretmen olan annesinden aldığı sıkı dil eğitimi sayesinde okula 2. sınıftan başladı.

Ortaokulun ilk dönemlerinde edebiyat ile tanıştı. Dünya klasiklerini bir bir okuduktan sonra öğrendiklerini aktarmak üzere okulda bir duvar gazetesi çıkarmaya çalıştı. Ankara Maarif Koleji'nde başarılı bir eğitim hayatı geçirdi. Bu dönemde resim ve tiyatroya ilgi duydu. Karikatür çizmeye başladı.

Demokrat Parti iktidara gelince CHP'den milletvekili olan babası koltuğunu devretti. İTÜ İnşaat Fakültesi'ni kazandı ve ailesiyle birlikte İstanbul'a taşındılar.

İlk evliliğinin ardından arkadaşısı Uğur Ünel'in eski eşi Sevin Seydi ile Beyoğlu'nda aynı evi paylaşmaya karar verdiler. Tutunamayanlar'ı yazmaya başladığı bu dönemde Sevin Seydi onun için bir sığınak oldu, ilişkileri farklı bir boyut almasına rağmen evlilikle sonuçlanmadı.

1968'de yazmaya başladığı Tutunamayanlar adlı romanı, TRT Roman Ödülü kazandı. Yayıncılar tarafından basılmaya layık görülmeyen roman, 1971 yılında ilk kez basıldı.

Küçük burjuva aydınının bunalımı

A.ÖMER TÜRKES

İronikti üslubu. Sanki apaçıkmiş gibi görünen doğruların arkasındaki saçmalıkları, katı değer yargılarının kırılğanlığı, kuralların aptalca olduğunu göstermek için karşısındakinin oynadığı oyunun içine girer, kendisini öteki kişinin zihinsel dünyasına yerleştirir, karşısına aldığı akıl yürütme tarzını benimsemiş görünür, söylemini çalar.

Edebiyat dünyasına sessiz sedasız dahil olduğu 70'li yıllardan, adının kültüştüğü günümüze kadar uzanan süreç, tam da Oğuz Atay'a yakışacak türden tuhaflıklarla doludur. Hayatı, yanlış anlaşılmalı ve küçük burjuva aydını alaya alan metinler üretmiş bir yazar olarak Atay, kitaplarının yanlış okumalar ve aşırı yorumlarla ünlenişini görseydi eğer, herhalde çok eğlenirdi.

Aslında Oğuz Atay ve romanları hakkında kısa -ya da uzun- değerlendirmeler yapmak hiç kolay değildir. Küçük burjuva bireyin çaresizliğini yansıtmış, bu çaresizliği siyasi ve toplumsal meselelerle harmanlayış bir yana çeşitli anlatı tekniklerini bir araya getiren oyuncaklı metinleriyle edebiyatımızda kendisine ayrıcalıklı bir sayfa açtırmayı hiç hakeden bir yazardır Atay.

Selim Işık ve diğerleri üzerinden Türkiye'nin

siyasal ve toplumsal gerçekleriyle baş edemeyen aydın tipinin trajik komiğini sergilediği ilk romanı "Tutunamayanlar" 1972 yılında güçlükle yayımlanabildi. Oğuz Atay bu romanı bitirdiğinde henüz 12 Mart Darbesi gerçekleşmemiş, romanda eleştirisi yapılan küçük burjuva aydın tipolojisi siyasal ve toplumsal anlamda belirginlik kazanmamıştı. İkinci romanı "Tehlikeli Oyunlar" ise darbenin ardından kaleme alınmıştır. Dolayısıyla kabuğuna çekilmiş küçük burjuva aydının çaresizliği daha belirgindir. Oğuz Atay, sistemin bireyi denetleyip düzene uydurmasındaki acmasızlığı, modern toplumla birey arasındaki uzlaşmaz çatışmayı mizahla ama kötümser bir bakış açısıyla dillendiriyor. Eylemlilik çağı ona ermiş, Atay'ın kahramanının direnişi uygulanmak ve düşünmekle sınırlandırılmış. Ne var ki, toplumdaki ideallerinden ve eylemlerden soyutlanmış aydının romantik ruhuna hiç

de uygun düşmeyen aydınlanmış aklı ayakta durmaya yetmeyecektir. Bir türlü yazamaz, erteler, hayallerini anlatır durur.

Onların çaresizliğinin panzehrini yarım kalan son romanı "Eylembilim" in kahramanı Server Gözbudak bulmuştur sanki. Zira bir zamanlar kendisinin de devrimci eylemlere katılmaya hazırlanan bir gençken küçük burjuva bir profesör olduğunu, büsbütün unutamadığı devrimci çözümler bekleyen sorunları tahtaya yazdığı tutucu matematik formülleriyle çözemeyeceğini acı acı düşünen Server Gözbudak, sonunda eyleme geçmeyi başarmıştır. Ancak yarım kalmış bir romandan yola çıkarak kesin yargılar üretmek, hele ki yazarı Oğuz Atay'a eğer, aşırı yoruma kaçmak olabilir.

Ölümünden sonra yayımlanan yarım kalmış

Tutunamayanlar'dan alıntılar

■ **Bir silgi gibi tükendim ben. Başkalarının yaptıklarını silmeye çalıştım: mürekkeple yazmışlar oysa. Ben, kurşunkalem silgisiydim. Azaldığımla kaldım.**

■ **Sevmek zor geliyor. Alışmamışım yoruluyorum. Her an sevdiğimi düşünemiyorum. Bazen atlıyorum. Boşluklar oluyor. Bunları boş sözlerle doldurmaya çalışıyorum.**

■ **Herkesin istediği gibi yaşadığı o uzak ülkenin özlemini duyuyorum. Belki de bu ülke çok yakın.**

■ **Ben iç dünyama dönüyorum. Orada hayal kırıklığına yer yok.**

■ **Kelimeden önce de Yalnızlık vardı. Ve Kelimeden sonra da var olmaya devam etti Yalnızlık... Kelimenin bittiği yerde başladı; Kelime söylenmeden önce başladı. Kelimeler, Yalnızlığı unutturdu ve Yalnızlık, Kelimeyle birlikte yaşadı insanın içinde.**

romanı "Eyleyebilim" de dahil olmak üzere, bütün romanlarında ve hikâyelerinde aynı duyguyu hissettirmişti Atay, yani ifadesini buruk bir tebessümde bulan o devasiz umutsuzluğu! Tebessüm ve umutsuzluğu yan yana getirmek ironik anlatımının başarsıydı. Hayatın karşısında çaresizlik içinde koşuşturup duran, bir türlü kimlik edinemeyen küçük burjuva aydının trajedisini, bilinç akışı tekniği ile aktarırken, algı, gerçek ve duygu arasında sürekli gelgittir kuran yazar, en ciddi anlatırın zihindeki komik karşılıklarını/simgelerini büyük bir incelikte yansıtmıştı. Ironikti üslubu. Sanki apaçıkmsı gibi görünen doğruların arkasındaki saçmalıkları, katı değer yargılarının kırılma gücü, kuralların aptalca olduğunu göstermek için karşısındakinin oynadığı oyunun içine girer, kendisini öteki kişinin zihinsel dünyasına yerleştirir, karşısına aldığı akıl yürütme tarzını benimsemiş görünür, söylemini çalar. Ancak bu söylem onun kahramanının ağzından telaffuz edildiğinde saçmalamaştır artık.

Atay'ın yergisinin merkezinde içi boş, arkası desteksiz kalmış aydınlanma seferberliği ve bu seferberliğin taşıyıcısı küçük burjuva aydın tipi vardır. Küçük burjuva aydının yüklenildiği ya da ona yüklenen misyonu taşımaya soyunup yükün altında ezilmesini trajik bir hikâyeye döker. Bireyin hayatın dışına çekilerek kurmak istediği korunaklı dünyası kırılma gandır; "küçük dokunuşlarla, kendi bakış açısına, arzuladığı şeylere ve hislerine zıt küçük küçük olaylarla bozulur, yeniden kurulur ve yeniden ve yeniden yıkılır. Sürekli olarak, hayal kırıklığına, arzuladığı şey-leri bir bozup bir kuran gücü karşısında insanı saçkına çeviren ironisini ilkerimizde

hissederiz. Romanın verdiği lezzetli ve kekremsi tatları yaratan şey, hisler arasında, acıyla ironi, mahremiyetle yabancılaşma arasındaki gidiş gelişlerdir." Gecikmişliği farkındalığıyla konuşur Atay'ın kahramanları. Onları Tanzimat romanının "züppe" tipinden farklılaştıran işte bu farkındalıktır. Yazının girişindeki yanlış anlaşılma bahsine dönüyorum şimdi; Atay'ın ironisini yaptığı durum günümüz entelektüelinde kendisinin memnun bir kimliğe, sizizme dönmüştür.

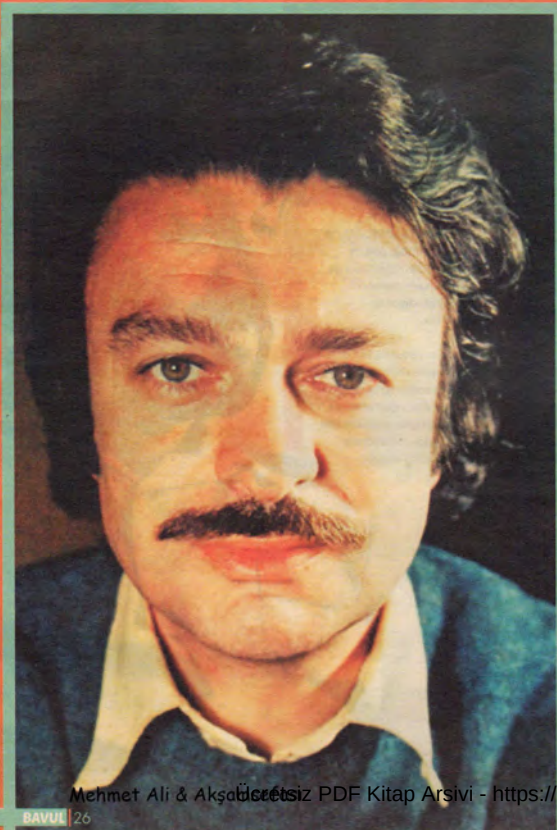
Oğuz Atay'ın oyunlar ve tuzaklarla dolu ironik romanlarını yorumlarken bir yandan aşırı yorum düşme, diğer yandan serbest çağırışına bırakılmış insan bilincinden dökülen cümlelerle aktarılan çok katmanlı, göndermeler ve imgelerle yüklü metinlerini ehlileştirme tehlikesiyle karşı karşıyayız. Kimi zaman, belki de çoğu demeliydim, "yorum, sanatı evrilip çevrilebilir, rahatsız ediciliği giderilmiş bir duruma getirir." Oysa "gerçek sanat bizi rahatsız etme yetisi taşır." Okuyun Oğuz Atay'ın romanlarını; hem söz konusu rahatsızlığı duyacak, hem onun mizahını ve ince eleştirisini fark edecek, hem de başından sonuna dek edebiyat keyfi alacaksınız.

Gecikmişliğin farkındalığıyla konuşur Atay'ın kahramanları. Onları Tanzimat romanının "züppe" tipinden farklılaştıran işte bu farkındalıktır.

RIFAT KIRCI

Bedeli göze alınmış zorlu bir mücadele: TUTUNAMAMAK

Mehmet Ali Aksoy'un PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Büyük yazar denilince akla gelen isimler arasında Oğuz Atay şüphesiz ki yer alır. Türk romanında/edebiyatında yeni bir yola girmeyi göze aldı. Sert, yıkıcı eleştirilerle karşılaştı. Ancak onun gücü dünyayı algılayışından, sezgilerinden ve entelektüel birikiminin verdiği cesarettten geliyordu. Geniş kitlelerin lügatına "tutunamayan" sözcüğünün girmesine vesile olmuş Tutunamayanlar gibi bir yapıt yarattı, okurlarda etkisi yadsınmayan Korkuyu Beklerken'i, Tehlikeli Oyunlar'ı ve daha başka eserleri yazdı. Oğuz Atay, üzerine yaptığı çalışmalarla da bilinen, Prof. Dr. Handan İnci'yle konuştuk.

■ Oğuz Atay'ın okuruna geç kavuşmuş bir yazar olmasının nedeni sizce nedir? Bütün avangart yazarlar okuruna geç ulaşır. Bunlar anlatım teknikleriyle olsun, konuları ve dilleriyle olsun okurun alışageldiği çizginin dışına çıktıkları için, belirli bir roman tarzına alışmış, o yolda yürüyüp giden genel kitle tarafından hemen görülemezler. Belki ancak, edebiyatın ana yolundan sıklıkla gözünü kenarlarda, ötelerde gezdiren daha gelişkin okurlar buluşabilir bu yazarlarla. Atay için de aşağı yukarı böyledir durum. O günlerde de Atay'ın niteliği elbette farkedilmiştir, ama çok az iyi okur tarafından... Diğerleri, ister okur olsun ister eleştirmen, Atay'ı göremiyor, ya da görmekten geliyolar. 70'lerde toplumsu gerçekçi anlayışının hâkim olduğu edebiyat ortamında Atay'ın beklediği kadar okur bulması elbette mümkün değildi. Bu nedenle ben Atay'ın "Neredesin ey okurum!" sitemini biraz haksız bulurum. Atay'ın romanları, sadece etkileyici konusundan ibaret değildir. Metindeki yoğun referansları takip edilecek, anlatım biçimindeki çarpıcı oyunları algılayabilecek bir okura hitap eder. Sadece Tutunamayanlar değil, Tehlikeli Oyunlar da böyledir, öyküleri de, oyunu da...

■ Oğuz Atay'ın kitaplarını ayırmadan düşünelim diyorsunuz ama yazarın adı geçer geçmez akla gelen ilk kitap Tutunamayanlar. Bu kitabın okur kitlesi üzerindeki etkisi yadsınamayacak ölçüde. Neden böyledir sizce?

Evet, bu kitap Atay'la çok özdeşleşti. Tutunamayanlar farklı dönemlerde farklı nitelikteki okurları farklı şekillerde etkiliyor. Trajik biyografisiyle de neredeyse bir roman kişisine dönüşmüş yazarın ilk romanı olması, adındaki jestin etkileyciliği, altını çizmeden duramayacağınız müthiş cümleleri, şaşırtıcı anlatım biçimi ile sarıyor okuru. Ancak en yaygın etkiyi anlattığı hikâye üzerinden elde ediyor. Oğuz Atay, Selim ve Turgut üzerinden bir duruş biçimi sunuyor okura. "Nasıl yaşamalı?" gibi özellikle gençlik dönemlerinde kişiyi çok meşgul eden soruyu evirip çeviriyor. Cevabı "Nasıl yaşanamalı?" üzerinden yoklarken Türkiye'de büyümüş herkesin az çok başından geçen bir süreci okurun içini acıtan bir alaycılıkla anlatıyor. Anlayışsız ailelerin

baskısına maruz kalan çocukluğu, despot hocaların çekilmez hale getirdiği okulları, toplumun sığ değer yargılarına sıkışmış gençliği, baskımlı evliliklerin bunalımını, bürokrasinin elinde nasıl itilip kıldığımızı... Yani okurun en azından bir yerinden tutup özdeşleşebileceği bir Türkiye'nin hikayesini anlatıyor. Kitle dediğiniz okur, bu yönüyle etkileniyor kitaptan. Daha seçici bir okuru ise dünya edebiyatına yaptığı atıfları ve bu metinleri ustalıkla kullanması, kurgusu, dili, oyuncu bir metin olmasıyla sevdiğini düşünüyoruz.

■ **Tutunamayanlar'ın bir kavram olarak ne olduğuna, kimi/kimleri temsil ettiğine dair çok konuşuldu. Berna Moran Tutunamayanlar için "burjuva düzeninin kurallarına, değer yargılarına, beğenisine, yaşam biçimine ayak uyduramayan, topluma yabancılaşmış yalnız insanlardır" diyor. Peki sizce tutunamayanlar ya da tutunamayan kimdir?**

Atay'ın "tutunamayan"ı, Moran'ın da işaret ettiği gibi, burjuva düzenle arası bozuk biridir. Selim Işık "tutunmayı", yani ikizlülü bulduğu burjuva toplum düzeniyle uzlaşmayı reddetmiştir. Arkadaşı Turgut Özben ise bayağı iyi tutunmuş biridir ama Selim'in intiharını araştırırken yaşadıklarıyla, tutunduğu her ne varsa bir bir koparıp atarak gözdeleşir. Sadece mal mülk, ev araba aile ve benzeri kazanımları elde etmek değildir "tutunmak". Sorgulamayan, aramayan, kurcalamayan, bedel ödemeyi göze almayan konforlu bir zihinsel tembelleğe gömülmek de tutunmaktır.

■ **Oğuz Atay Tutunamayan mıdır?**

Bu son saydıkları bakarsak evet, bir yanılla öyledir.

■ **Ama MSGSÜ'de verdiğiniz Çağdaş Hikâye dersinde farklı bir Atay portresi çizmişsiniz. Atay'ın hayat dolu bir insan olduğunu daha doğrusu sanatıyla, işiyle coşkuyla, tutkuyla yaşayan biri olduğunu belirtmişsiniz. Evet, çok doğru. Ama bu farklı bir şey.**

Tutunamamak atalet değildir. Bedeli göze alınmış zorlu bir mücadeledir aslında. Atay'ı Selim Işık'la özdeşleştiren bir okur kesimi var. Selim yaşamaktan kaçan biri. Çirkin bir resim asarım korkusuyla duvarına hiç resim asmaz. Atay, insan olarak da, yazar olarak da en güzel resme ulaşmak için cabalar. Tanıklıklardan öğrendiğimize göre hayata bütün imkânlarıyla bağlı, yaşamayı seven biri. İyi yemekler, geziler, arkadaşlıklar, dostluklar... Yani sıra projeler, çalışma planları, başlı saatlere kaldırmadan yazmalar, çizmeler, müthiş bir okuma temposu... Günümüzde "tutunamamak" jestine sığınmaya çalışan gençler sanırım Atay'ı yanıltış anladılar. Atay edebiyatımızdan en çokalışan ve yaşama zevkile dolu yazarlarının zamanı geliyor. Bir yıl sonra öleceğini öğrendiği zaman bir "ne yapalım, çalımın, sonuç alırsam bakalım" dermesi beni

Sadece mal mülk, ev, araba, aile ve benzeri kazanımları elde etmek değildir "tutunmak". Sorgulamayan, aramayan, kurcalamayan, bedel ödemeyi göze almayan konforlu bir zihinsel tembelleğe gömülmek de tutunmaktır.

çok etkilemiştir.

■ **Peki hayat dolu bir yazar nasıl olur da eseriyile okurlarında intihar izlenimini bırakabilir ya da bu durum okurun kendisiyle mi alakalı?**

Böyle bir okur varsa roman yerine biyografi okuduğunu düşünüyor olmalı. Yazar, yaşadıklarından ne kadar esinlenirse esinlensin, ortaya "roman" olarak bir şey koyuyorsa yazdıklarıyla özdeşleştiremez. Deneyim kurguya girdiğinde yazardan kopar, roman kişisine mal olur. Dedğin gibi, bu tamamen okurla ilgili bir durum.

■ **Oğuz Atay, Tutunamayanlar romanı ile klasik romanın yapısını yıkkıyor. Türk romanında daha önce denememiş yapılar kuruyor. Ağır eleştirilerle karşılaşacağını bilmesinse rağmen bunu yapmak can çekmiyor. Peki Atay neye karşı cephe alıyordu?**

Atay, Memet Fuat'ın da söylediği gibi "Dünya edebiyatının büyük okuru"dur. Çok okumuş, sıkı okumuş, anlayarak ve iyi okumuştur. Türk edebiyatında ne yapmak gerektiğini, neleri kırmak, hangi kulvarları açmak gerektiğini biliyor. Bir "öncü" olarak yola çıktığını farkında yani. TRT Roman Armağanı'na katılmak istemesi de bu yüzden. Romanının basılacağına, okunacağına hiç inancı yok.

Anlattığıyla da, anlattım biçimiyle de mevcut olana, dedğin gibi, "cephe alan" bir yazar. Bu nedenle jüride arkadaşları olan Cevat Çapan'a, "lütfen sadece okumalarını sağla" diye ricacı oluyor. Bu hacimli dosya ellerine geçtiğinde birkaç sayfa sonra okumayı bırakacaklarını biliyor çünkü. Nitekim de öyle olmuş. Jüride bulunan Adnan Benk'in bir manevrasıyla ödül alabilen roman. Benk, dünya romanını bilen iyi bir eleştirmen. Atay'ın ne yapmak istediğini, romanın yeniliğini, yol açtığını görüyor hemen. Atay ödül alabilin diye, bölüştürmeyi teklif ediyor. Yani bu ödül tam sekiş kitaba veriliyor. Tutunamayanlar'la birlikte, Yürüme (Sevgi Soysal), İbişin Rüyası (Tark Buğra), Tırpan (Fakir Baykurt)... gibi romanları da ödül almıştı, ama bu ödülle

anılan sadece Atay'ın romanıdır. Atay elbette bu tepkilerle karşılaşacağını farkındaydı. Bu nedenle "Beni okumadılar, beni anlamadılar" diye yakınmasını çok da haklı buluyorum. Yenilgi romancıların kaderidir bu.

■ **Oğuz Atay'ı Tutunamayanlar'ı yazmaya ya da genel olarak yazmaya iten şey ne olabilir?**

Atay, biliyordun bir mühendistir aslında ve Tutunamayanlar ile ödül kazanıncaya kadar çok yakın arkadaşları bile onun roman yazdığını bilmez. Büyük gözüyle bakın Atay'ın günün birinde eline kalemi alması şaşırtıcı değil. Yazdıklarına bakınca yetiştiği toplumu derinlemesine analiz ettiğini, bu ülkenin insanını, tabii kendi küçük burjuva çevresinin insanını, iyi gözlemlediğini, bunları dünya edebiyatının karakterleriyle etkileyici bir şekilde harmanladığını, zengin ve özgün bir dil geliştirdiğini görüyoruz. Atay, "söylecek şeyi olan" yazarlardandır. Birimini, söylemini, yeteneğini daha çok "söyleyecekleri" için değerlendirir. Kemal Tahir gibi, Tanpınar gibi yazarak kendisiyle, hayatla, toplumyla tartışan yazarlardandır Atay.

■ **Oğuz Atay'ın kitapları onlarca baskı yapı, geniş okur kitlesine ulaştı, popülerleştirdi. Sizce Atay gerçekten anlaşılabilir mi, okur onu anlayabildi mi? Okur kesimi dediğimiz şey çok ilginç. Üzerine rahat rahat konuşabileceğimiz bir sabit değil. Çağa, yaşa, kültüre göre değişiklik gösterir. Kitapla nasıl bir ilişki olduğu, okuma birikimi, hayat deneyimleri de belirler alımlama sürecini. Bu nedenle mutlak bir "doğru okuma" yoktur aslında. Atay'ın kitapları sadece böyle okunabilir diye bir sınırlama da elbette getirilemez. Her okur kendince bir şeyler alır, anlar. Yanlış olan yazarı belirli bir alımlama biçimine kitlelemek. Atay'ın sadece böyle bir tehtirden söz edebiliriz belki.**

SELÇUK ÖZBEK

İnsan şiirsiz
tanırım nasıl
yaşar,
Şükrü Erbaş
okuduktan
sonra.

Bir Dünya Şarkısı Şükrü Erbaş Üzerine

"Bir Dünya Şarkısı Şükrü Erbaş"
2018'in son günlerinde Kırmızı Kedi
Yayınevi tarafından yayımlandı.

Şairin 40. yılı için bir masa kurmuş Burak
Abatay ve 29 önemli ismi bir araya toplamış
bu kitap için. Masa metaforu Burak'ın kitaba
önsözünden; "29 kişilik bir masa kurduk.
Masamızda olamayan çok sayıda onlarca
dostumuz oldu. Onlarla Şükrü ağabeyin
sözünü ettik, 40 yılda bize bıraktıklarını
konuştuk. 40 yıl bize yarenilik etmiş bir şaire
yaşarken teşekkür etmenin mutluluğunu
yaşadık." Burak'ın, Şükrü abi için hazırladığı
bu kitap bir dost meclisi gibi anılarla
dolmuş. Anılarla ve elbette haklı övgülerle,
güzelliklerle...

Haydar Ergülen, Ahmet Telli, Zeynep
Altıok Akatlı, C. Hakkı Zariç ve daha ismini
sayamadığım onlarca önemli isimden
yazıları derleyerek oluşturulan
kitabın kapak tasarımında Semih
Poroy'un imzası var. Bütün bu
isimler ve içerik bir araya gelince
ortaya çıkan bu içtenlikli kitap
masaya seslenme arzusu
uyandırıyor insanda. Ben
de söz alıp şunu söylemek
istedim; Özur diliyorum,
sözünüzü bölüyorum.
Bir süredir Şükrü
abiyle mailleşme,
onun yazdığı dergide
çalışma fırsatını
bulmuş biri olarak ben
de eklemek istiyorum.
Gerçekten nezaket
bir ağaç olsaydı,
iyilik bir ağaç
olsaydı, o
ağaç, Şükrü
Erbaş ağacı
olurdu. Ben
de gölgesinde serilirdim.

Neden mi?

Şükrü Erbaş'ın "kuş uçar
kanat ağlar" kitabının gölgesine
sığınmışlığım var çünkü benim. Durup durup
açmışlığım ve şu soruya yanıt aramışlığım:

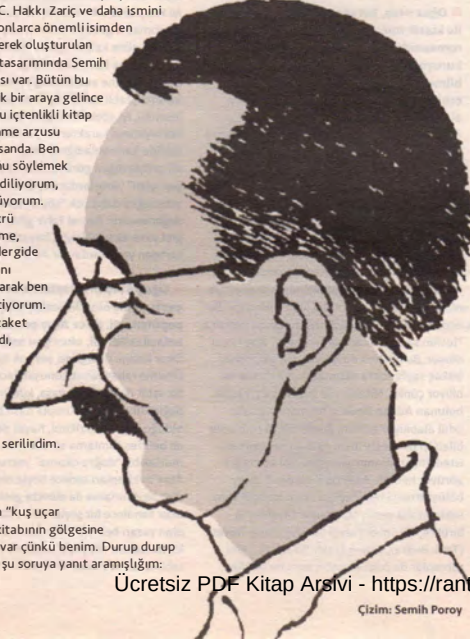
"Sonsuzluk, Şehrazat, ölümden sonra mı
başlar, yaşayalım diye bize verilen şu hayat
midir?"

Bence yaşamaktır sonsuzluk Şükrü abi.
Sevenlerinin masasında...

"İnsan sevgisiz tanırım nasıl yaşar
Bunca arzudan sonra
Bunca büyüden sonra
Bunca güzayışından sonra"

Bence yaşamaktır sonsuzluk Şükrü abi.
Okurunun yüreğinde...

İnsan şiirsiz tanırım nasıl yaşar, Şükrü Erbaş
okuduktan sonra.

Çizim: Semih Poroy

Kitap Adı: Bir Dünya Şarkısı Şükrü Erbaş
Hazırlayan: Burak Abatay
Yayınevi: Kırmızı Kedi Yayıncıları
Tür: İnceleme – Eleştiri

Kitapta yer alan isimler:

Burak Abatay, Semih Gümüş,
İlknur Özdemir, Haydar
Ergülen, Ahmet Telli,
Semih Poroy, Ethem Baran,
Aydın Çubukçu, Abdullah
Ataç, Bedi Koçakoğlu,
İsmail Mert Başat, Şehmus
Ay, Eray Canberk, Hüseyin
Şahin, Deniz Durukan, Betül
Dünder, Rahmi Emec, Şeref
Bilsel, Mahmut Temizyürek,
C. Hakkı Zariç, Fatin Kanat,
Kenan Kocatürk, Zeynep
Altıok Akatlı, Mehmet
Özer, Eren Aysan, Emel
İrtem, Didem Gülçin Erdem,
Gökçenur Ç.,
Selahattin Yolgiden

RESİMLİ ŞARKILAR

BURAK AĞDEMİR

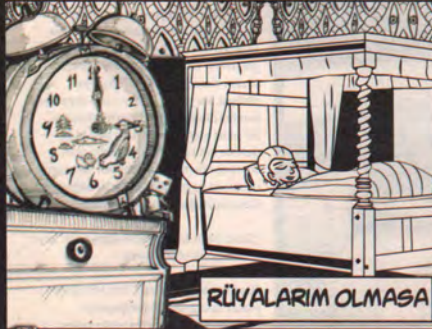

FALLARDA ÇIKMIYORSUN

YILDIZLARA BAKTIRDIM

SENİ GÖRMEM İMKANSIZ
İMKANSIZ İMKANSIZ...

RÜYALARIM OLMAŞA

PENCEREDEN BAKMIYOR

YOLLARA ÇIKMIYORSUN...

SENİ GÖRMEM İMKANSIZ RÜYALARIM OLMAŞA...

FİNİTO
DİJİTAL KİTAPLAR

BARIŞ AKPOLAT

En istenmeyen şarkı: Wonderwall

Müzik tarihinde en çok karşılaşılan mevzulardandır, grupları tanımlayan efsane şarkıların yaratıcıları tarafından sevilmemesi.

Bu şarkılara, grubu bilsin bilmesin çoğu müziksever bayılırken, kendini gerçek hayran olarak tanımlayanlar burun kıvrır.

Lanetli şarkılardır bunlar. Sahibinin yakasına yapışır ve ölene kadar bırakmaz. Hatta esas, sahibi öldükten sonra yaratıcısını ele geçirir.

Bu şarkılar sahiplerine inanılmaz başarı ve akla hayale sığmayacak paralar kazandırır fakat yıllar boyu her konserde sürekli çalınmasının beklenmesi sanatçıları kıldırır.

Bu lanetten kurtulmanın yolu yoktur....

1990'ları tek bir grup ile anlatmaya kalsak sadece Oasis desek yeter. Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük brit rock grubu onlar. Daha ortada albümleri bile yokken kendini dünyanın en muhteşem grubu ilan etmekte bir sakınca görmedikleri gibi buziklerini The Beatles'la eşdeğer ilan ettiler. Burunları havadaydı fakat haksız da sayılmazlardı.

Oasis, ilk albümleri 'Definitely Maybe' yayımlandığında tüm Avrupa'da kendilerinden bahsettirmiş, 1995'te ise 'What's the Story' Morning Glory?' ile dünya hâkimiyetini ilan etmişti.

1995 dünya müzik tarihi için önemli bir yıl. ABD'nin Nirvana, Green Day'e No Doubt gibi

büyük isimlerine İngiltere, Oasis, Blur, Pulp ve Suede gibi gruplarıyla cevap verdi. İstisnalar hepsi bugün hâlâ dev olarak kabul edilir. Fakat tüm dünyayı, şarkıları ve skandallarını avcunun içinde sıkıca tutan tek bir grup var: Oasis.

Oasis'in de tabii ki lanetli bir parçası var. Grubun çok sıkıldığı ve hatta nefret ettiği fakat tüm dünyanın bayla bayıla dinlediği 'Wonderwall' 1995'te Noel Gallagher tarafından yazıldı. Noel'in sürekli kavga ettiği kardeşi, Oasis'in solisti Liam ise şarkıdan nefret ettiğini hiç saklamadı.

Konserlerde, önceleri Noel'in tek söylediği şarkıda ön planda olmadığı için kıskanıyor muydu bilemiyoruz ama Liam, şarkı için: "Şarkıyı her söylemem gerektiğinde kusacak gibi oluyordum. Hâlâ duymaya bile dayanamıyorum. Ve ne yazık ki bizim en büyük şarkımız bu. ABD'de bize Yaz Wonderwall diye hitap edenler bile oldu" diyor du bir röportajında.

Wonderwall'ın uzun süre Noel'in eski eşine yazıldığı düşünülmüştü. Noel ise bunu "Bu şarkı bazen seni senden korumaya gelen hayali bir arkadaş için yazıldı" diyerek reddetmişti.

Metallica'dan Lars Ulrich, U2'dan The Edge gibi önemli besteciler "bu şarkıyı keşke ben yazsaydım" dese bile Oasis çalıp söylemekten hep nefret etti Wonderwall'u.

Oasis'in inanılmaz başarısında, kazandığı milyonlarda ciddi bir etkisi olan bu çocuk aslında hiç istenmemişti...

MAHMET ÇINAR

En sevdiğim filmlerden biri onun sesle başlıyor: "Umut Film Sunar: Muhsin Bey"

Sinemada hiç izleyemedim ama televizyondan hatırladığım kadarıyla ekranda "Şener Şen" yazdığı anda o eşsiz ses başlıyordu söylemeye: "Ağlamakla, inlemekle ömrüm gelip geçiyor..."

Tüm filme ruhunu veren biraz da o şarkı, o sestir; "bizim müziğimiz" diyebileceğimiz hemen her şeye ruhunu biraz katması gibi...

Soprano sesinin sınırlarını kullanmaktan çekinmiyor, nağmesini de hanceresini de esirgemiyor. Yine de filmin o sakın, o mağul, o neredeyse uhrevi huzur ve huzursuzluk halini resmeden havasına o kadar uygun ki. Çünkü pekâlâ yapabileceksen çığlık atarcasına söylemiyor Müzeyyen Senar. Bunun yerine, sesinin farklı katmanlarda dokunduğu şarkı sözlerinin altını gerektiğince çizerek gösteriyor maharetini. Sözleri okuyor, sözleri hissediyor, sözleri söylerken dinliyor. Bu yüzden bazen şarkı söylerken kendini dinleyip ağladığını itiraf ediyor. Bir yıldız olarak parlamaya başladığı devirde kimi şarkıcıların üslubu olan, sonra sonra modaya dönüşen "oktavın uçlarında bağrabilirdiğin kadar bağırarak" lüzumsuzluğuna da hiç düşmüyor.

"Şimdi bağırдың mı alkış yapıyorlar" diyor, 1988'deki bir söyleşisinde.

20 yıl kadar önce Klasik Türk Müziği'ne merak saldıgında elime geçen bir CD setinde Lemî Atlı'nın Hicâz şarkısı "Hastayım Yalnızım Seni Yanımda"yı

Metallica'dan Lars Ulrich, U2'dan The Edge gibi önemli besteciler "bu şarkıyı keşke ben yazsaydım" dese bile Oasis, çalıp söylemekten hep nefret etti Wonderwall'u.

**Müzeyyen Senar'ı
2015'te bir şubat gününde
sonsuz yolculuğa uğurladık.
Adımı Dede Efendi'nin,
Artaki Candan'ın, Tamburi
Cemil'in, Deniz Kızı
Eftalya'nın, Udi Hrant'ın,
Münir Nurettin'in,
Saadetin Kaynak'ın
ve daha nicesinin
yanına yazdık.**

Doğru, her içli şarkı biraz da Müzeyyen'i söyler...

dinleme şansına eriştim. Bir zaman, başka bir yerde de duyabilirdim tabii Müzeyyen Senar'ın bu yorumunu ama o güne bir anlam atfetmeyi seviyorum. O sese vuruldum. 90'lı yılların sonunda bir efsane olarak tekrar ortaya çıkan, Sezen'le, Tarkan'la, Nilüfer'le, Ajda'yla düetler yapan Müzeyyen'i de severdim tabii. Bir havası, bir endamı vardı. "O yaştan" öyle şarkı söyleyebiliyor, bir abla gibi herkesi kucaklıyor, artık çok değişmiş sesinin sınırlarında yapabileceğini en güzel şekilde yapıyordu. Ancak keşfettiğim Müzeyyen'de çok başka bir şey vardı: Hayır, o sırf geçmiştin bugüne uzandığı, sırf Mustafa Kemal'e şarkı söylediği, sırf yüzlerce taş plak kaydettiği için önemli değildi, anlamdım. 20'li yaşlarını duyduğumu bu kadın müthiş şarkı söylüyordu. Üstelik şarkıların kaydedilmeye başlandığı yılları düşündükçe, kendisinden önce pek az kadın sesinin kaydedildiğini, dolayısıyla aslında bu etim ve sonradan takip ve taklit edilen şarkı icra etme biçiminin büyük ölçüde onun eseri olduğunu fark ettim.

Sonradan epeyce meşhur olan OrmanCI türküsünün kayda alınmış ilk yorumu, Türk Sanat Müziği'nin kendinden sonraki söyleyiş tarzına nasıl etki ettiğini anlamak için açık bir örnek tir belki ama aynı yorum aslında arabeskin ilk kadın yıldızlarının ve kentleşme gayretindeki ilk Türk Halk Müziği kadın yorumcularının da nereden beslendiğine dair ilginç detaylar sunar dinleyiciye. Hece sonlarındaki kadınıs nağmeler, iç çekmeler, gırtlak oyunları... "Tavırını taklit ettiler demek hoş değil, peşimden geldiler diyelim" diyor, Sadun Aren'le bir sohbetinde: "Ama tavır mı bilmiyorum, ben içten söylüyorum, içimden ne geliyorsa öyle..." O içtenlik Senar'dan dinleyicisine akıyordu gerçekten de. Peşinden gelen bazı şarkıcılar da onun gibi büyük icracılar oldu ama hepsi o nağmeleri, o iç çekmeleri o

kadar içten yapamadı zannediyorum.

Klasikçiydi. Bunu çoğu zaman kendisinin tercih ettiği, önerilen birçok yeni besteyi, eskinin ruhunu vermediğini düşündüğü için reddettiği söylenir. Türkleri saymazsak, klasikten en uzağa düşebilecek yorumları, Şükrü Tunar, Selahattin Pınar gibi büyük bestekârların "orta şarkı" yorumlarıdır. Bu tavırıyla, yani tüm popülaritesine rağmen fanteziye, arabeske yahut 80'li yıllarla birlikte TRT'ye de hâkim olan melez yeni - Türk Sanat Müziği rüzgârına kapılmamasıyla tavrının son temsilci olduğunu tescil etti.

Senar, Bursa'da doğar, annesinin peşinden İstanbul'a göçer. 1932'de önce Üsküdar Musiki Cemiyeti'ne, hemen ardından Kadıköy Şark Musiki Cemiyeti'ne girer. Udi Hayriye Hanım ve Kemal Niyazi bu kendine has genç kadını Senar'ın tabiriyle "kaparlar". Bu ikilinin Atlıyol'daki evinde meşk etmeye başlarlar. Lemli Atlı gibi bestekârlar bu evi sık sık ziyaret eder, eserlerini Müzeyyen Senar'a geçerler. Hemen ardından gelen radyo macerasının başlarında henüz o kadar genç ve ufak tefek tir ki, mikrofona yetiçebilmesi için, üst üste konan taş plak kutularının üzerine çıkmaya gerekir.

1933'te Sahibinin Sesi'ne kaydettiği ilk plakla başlayan plak serüveni, çoğu Odeon etiketiyle yayımlanan 200'den fazla taş plaktan oluşan bir kütüliyata dönüşür. Plak, kaset ve CD dönemindeki albümleriyle birlikte yüzlerceyi bulan albümlerinin sayısını bilmez. Dünyanın büyük başkentlerinde, sanat şehirlerinde binlerce konserler verir; yalnız ABD'de 20'ye yakın kez sahne alır.

50'li yıllarda başlayan büyük gazino dalgasının yıldızı tartışmasız odur. Gazino işini pek sevmese de uzun yıllar sahne alır,

almakla kalmayıp bu işin kurallarını belirler. Türkülerin repertuarındaki ağırlığı aslında gazino programlarıyla ilgilidir. Kalabalık saz gruplarından pek hazzetmez, gerekmedikçe de büyük grup talep etmez. Bunun yerine sesinin güçlü biçimde duyulabildiği, izleyicisinin muhayyilesine doğrudan hükmedebildiği bir sahne tasarımıyla çıkar gazinolara. Çoğu zaman pürdikkat dinlense de, gerektiğinde eğlenirdi, alkışlatmayı, türkülerle eşlik ettirmeyi de bilir.

Gazinoya giden kimi beyefendilerin, sesi su gibi akan bu kadını bir de kanlı canlı görüp âşık olmamak için sırtlarını dönerek dinlediği büyük yıldız, gündelik hayatında konu komşuyla vakit geçirmeyi, mutfaktaki maharetini paylaşmayı, ev işleriyle uğraşmayı, mesela dikiz dikmeyi pek sever. Şimdi bize birkaç açından ilginç ve tartışmalı gelse de yeni zamanlarda anlaşılmayacak bir tevazu...

Müzeyyen Senar'ı 2015'te bir şubat gününde sonsuz yolculuğa uğurladık. Adını Dede Efendi'nin, Artaki Candan'ın, Tamburi Cemil'in, Deniz Kızı Eftalya'nın, Udi Hrant'ın, Münir Nurettin'in, Saadetin Kaynak'ın ve daha nicesinin yanına yazdık. O listeye Zeki Müren'i de eklemeli tabii...

Ama en sevdiğim listeyle, benim büyük üçlüme bitiriyorum.

Safiye Ayla'yı, Hamiyet Yüceses'i ve Müzeyyen Senar'ı birlikte anyor ve bu satırları okuyanlara şu üç şarkıyı arka arkaya dinlemeyi öneriyorum:

Sine-i Sûzânıma Âhim Yeter / Safiye Ayla
Bakmıyor Çeşm-i Siyah Feryade / Hamiyet Yüceses
Koklasam Saçlarını tâ Fecre Kadar / Müzeyyen Senar

Türkçe Rap'in önemli ismi Yener Çevik: Artık uçurtma uçuşma sırası bizde

ÖNDER ABAY

Türkçe rap günümüzde oldukça popüler bir müzik türü haline geldi. Ancak bu müzik doğduğunda bu kadar geniş bir dinleyici kitlesine sahip değildi ve rap müzik yapan genç sanatçılar hayli zorlu günlerden geçti.

Biz de Türkçe rap'in Türkiye'deki ilk temsilcilerinden Yener Çevik'le İzmir'in arka mahallerinde başlayıp Avrupa'da kadar uzanan müzik yolculuğunu konuştuk.

■ Nerede doğdunuz?

İzmir, Karşıyaka, Serinkuyu Mahallesi. İlkokul, ortaokul ve lise yıllarımda orada yaşadım.

■ Rap müzikle ne zaman tanıştınız?

1989 yılında dinlemeye başladım. TRT'de Fat Boys diye bir dizi vardı. Abime bana Fat Boys kaseti almasını söyledim. Bu dizide üç tane siyahi vardı. Fat Boys bu üç siyahiden oluşuyordu. Abim bana istediğim albümü almaya gitmiş ama bulamamış. Bulamayınca da yine içinde üç siyahinin olduğu Run-DMC isimli grubun albümünü alıp bana getirdi. İlk dinlediğim rap grubu Run-DMC'dir.

■ O dönemde İzmir'de NATO askerlerinin çocukları vardı. Siz rap'i onlardan mı öğrendiniz?

Vardi evet, ama ben rap'i onlardan öğrenmedim. Karşıyaka'da 'kareler' dediğimiz

bir yer vardı. Bir de Alsancak tarafında Lozan ve Montrö Kapısı denilen iki yer vardı. Hip-hop severler orada buluşurdu. Oralarda toplanıp kendi kendimize takılır sohbet eder, birbirimizle dinlediğimiz rap müzikleri paylaşırdık.

■ Sizden önce Türkçe rap yapan müzik grubu yoktu. İlklerden biri oldunuz. O dönemde farklı şehirlerden yaşayan rapçiler var mıydı?

İstanbul'da yaşayan rapçileri duymamız Blue Jean dergisiyle oldu. Tunç Dindaş'ın hazırladığı hip-hop sayfası vardı bu dönemde. Biz İstanbul'da da rapçilerin olduğunu bu dergiyi okuyarak öğrendik. O sayfa olmasaydı belki de hiçbirimizin birbirimizden haberi olmayacaktı. O sayfa sayesinde İstanbul, Ankara, İzmir ve başka şehirlerdeki rapçiler birbirleriyle tanışmaya ve mektuplaşmaya başladılar. Elimize geçen rap albümlerini kasetlere çekip birbirimize yolluyorduk.

■ O dönemde Türkiye'de rap ya da genel çerçevede hip-hop kültürü tanınmıyordu. Kaldı ki siz sert bir mahallede doğup büyüdünüz. O müzikler, danslar, kıyafetler çevreniz tarafından nasıl karşılandı?

Valla hiç hoş karşılanmadı. Zaten para kazanmadığınız müddetçe ne saçınız ne kıyafetiniz, ne müziğiniz ne yaşam tarzınız hiç kimse tarafından hoş karşılanmaz.

■ Yener Çevik hep Yener Çevik olarak mı devam etti, yoksa daha önce bir grubu var mıydı?

Bir zamanlar Kuva-i Milliye'den esinlenerek Kuva-i İzmir isimli bir grup kurmuştuk. Tabii Wu-Tang Clan'a özenmiştik o ara. Şu an o ekipteki herkes güzel işler yapıyor, ben de müziğime devam ediyorum. O arkadaşların bazılarıyla hâlâ görüşüyorum. Hepsi rap'e devam ediyor mu bilmiyorum ama içlerinde muhakkak müziğe devam edenler vardır. Piyasaya sunmasalar bile kendileri için müzik yapıp stüdyoya giriyorlardı.

■ İzmir Karşıyaka'daki 'kareler' nedir? Tam olarak açıklayabilir misiniz?

Kareler Karşıyaka'daydı. Orada hip-hop seven insanlar buluşur ve sosyalleşirdi. Kimisi rap söylerdi, kimisi break dans yapardı. O dönemlerde kimse uyuşturucuya falan da bulaşmadı. Herkesin tek arzusu yeni çıkan rap şarkılarını dinlemektir. Yanımızda büyük bir teyp götürür ve şarkıları oradan dinlerdik. Hatta o teybe pil almak için aramızda para toplardık. Çünkü teybin pili biterse müziğimiz susuyordu.

■ İlk konserinizi ne zaman verdiniz?

İlk konserimi lisede verdim. Kendi lisede 1995 yılında düğünce orguyla okulda konser verdim. Orgda kayıtlı bir ritim vardı, o ritmin üzerine söyledim.

■ Cartel'in çıkması sizi nasıl etkiledi?

Cartel bir çıktı biz mutluktan ödüldük! Kimseye anlatamadığımız tarzımız Cartel sayesinde herkesin ağızındaydı. O mutluluğu size anlatamam ve hâlâ çok severim Cartel'i.

■ Cartel'den önce Türkçekaset var mıydı?

Almanya'ya giden gurbetçi kardeşlerimiz bize kasetler getirdirdi. İzmir'de Türkçe rap dinliyorduk zaten. 1993'te tanıştık Türkçe rap'le. Rahmetli Boe B'nin yani diğer adıyla İslamic Force'un, Asiatic Warriors parçalarıyla tanıştık Türkçe rap'le. Türkçe rap'in varlığını biliyorduk zaten. İslamic Force vardı, Karakan vardı. Bir Yabancı'nın Hayatı, ilk Türkçe rap şarkıdır mesela. İlk Türkçe sample kullanılan parça ise 1989 yılında yapılan My Melody'dir ve bu şarkıyı yapıp plağa basan da Boe B'dir.

■ Kayıtlarınızı nasıl alıyordunuz?

Ben bir hafta gevrek satıyordum -burada simit diyorlar- sonra da cumartesi günü gidip bir saat kayıt alabiliyordum.

■ Tezgâhlardan geliyorsunuz yani?

Eğer müzik yapmıyadıysanız belki de pislige buluşacaktım. Rap benim tutunacak dalım oldu. Uçuruma düşersiniz de biri dal uzatır ya hani, işte benim dalım da rap oldu. İzmir'de Stüdyo 2000 diye bir yer vardı. Sahibi Yavuz abiydi. Kayıtlarımı orada aldırık. İlk parçalarımı orada yaptım ben. İseli Genç, Atatürk, Sokakta Yavaş Yavaş gibi parçalarımı orada kaydettim.

■ İstanbul'a konser için ilk kez ne zaman geldiniz?

Aslında o konu ilginçtir, ilk kez bir punk grubuyla geldim. O zamanlar Atlas Pasajı'nda Punk Emin diye bir adam vardı. 1996 yılında ilk defa Gitar Bar'da konsere çıktım. Bar Ayhan Işık Sokak'taydı. Çıktığım punk gruplarından biri de Rashit idi. O zamanlar Yener adını kullanıyordum. Bir de İzmir'den Susturucu isimli bir rap grubu vardı.

■ İstanbul'a yerleşmeye nasıl karar verdin?

2004 yılında işsiz kaldığım için geldim. Müzik yapabilmek için de İstanbul'da olmam gerekiyordu. O yüzden atladım geldim İstanbul'a. İlk etapta müzik yapamadım tabii. Çeşitli işlerde çalıştım. Kapı güvenliğinden sanat yönetmeni asistanlığına kadar çok farklı işlerde çalıştım.

■ Sizin için "Rap'in Müslüm Gürses'i" mi?

diyorlar. Bu duruma ne diyorsunuz? Allah razı olsun diyenlerden. Demek ki kendimizi yansıtabilmişiz. Şimdilerde Müslüm filmiyle Müslüm Gürses'i anlamaya çalışıyorlar. Biz zamanında bunları söylediğimizde maço, kıro veya geri kafalı olarak nitelendiriliyorduk. Ne oldu da şimdi ellerinde konuk ağır lama defterleriyle

gezen insanların olduğu mekânlara girer oldu Müslüm Gürses müziği? Biz Topraklara Gömeceğimiz şarkısıyla tanidik Müslüm Gürses'i.

■ Rap artık hak ettiği değeri buldu mu sizce?

Evet, rüzgâr artık bize döndü. Bir zamanlar küçük görülen bir tarz olmasına rağmen, rüzgâr rap müzikten yana esiyor. Artık uçurtma uçurma sırası bizde.

■ Sızce rap'in popüler olmasının sebebi ne?

Çünkü insanlar sıkıldı. Asgari ücretle çalışan bir topluma daha ne kadar pop müzik dinletebilirsiniz. 1600 lira ücretle çalışan adam daha ne kadar pop dinleyebilir. Pop da güzel müzik aslında ama dürüst pop yok. İnsanlar artık Onno Tunç gibi, Aysel Gürel gibi, Sezen Aksu gibi dürüst değil. O yüzden şu anki pop iğrenç ve leş. Ben Sezen Aksu'yu çok severim mesela ama şimdiki popçuların yazdıkları sözler çok havada kalıyor.

■ Şu an rap müziğinin giremeyeceği bir mahalle yok değil mi?

Evet, en lüks kulüp de geliyor, en dip mahalle de... Müziğimiz artık bir bayrak oldu.

■ Sızce Türkiye'de rap'in değeri anlaşıyor mu?

Şu an anlaşıldı artık. Şimdi altın çağımızdayız. Bayrak bizde artık. Türkçe rap altın çağını yaşıyor şu an. Şu an altın çağımızdayız,

bundan sonra da pirlanta çağımıza geçeceğiz.

■ Peki Yener Çevik uluslararası bir iş yapacak mı?

Ben Almanya'da iş yaptım. Ama dünyada şöyle bir şey var. Herkes İngilizce bilmen gerektiğini söylüyor sana. Ancak benim dilim Türkçe. Benle konuşmak isteyen insan ya hal ve hareketleriyle benle anlaşıyor ya da Türkçe öğrenir. Almanya'da konserler yaptım. İsyân Kafa Duman diye bir parçam da çıktı. Aynı zamanda Almanya'da müzik yapan Celal ve Abdi'yle parçam geliyor, adı da Aslan Parçası. Yine Almanya'da Gringo ile de parça yaptım ve Gringo, Almanya'da en çok dinlenen müzisyenlerden biri.

■ Bir de bu müziğin okulu yok sanırım?

Bunun okulu yok. Bu müzik senin hislerinle diploma alıyor aslında.

■ Tupac'e ne diyorsunuz?

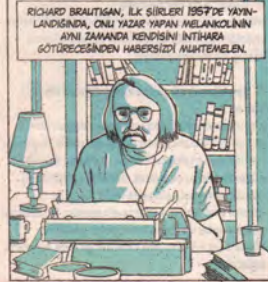
Müslüm Gürses kadar ona da hastayım. Bizim müziğimiz, mahcubiyeti hayatına diploma etmiş insanların müziği.

■ Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Kabuklarını kırmadan yaşamak isteyen bir düzen var. Bu çocukları doğduğu yerde doğduğu halde daha kötü bırakmak isteyen... Bu elitist düzenin yıkımı okuyarak, kendini geliştirerek olacak. Kavgayla şiddetle değil. Gençler bu düzeni yıkmak istiyorlar sa okusunlar, kendilerini geliştirsinler ve karşılına böyle çıksınlar. Yoksa saat on buçukta evlerine gitmek zorunda kalacaklar.

Bizim müziğimiz, mahcubiyeti hayatına diploma etmiş insanların müziği.

ESİN İRİS

Yirmi milyon dolar ya da intihar

En kötü
ihtimalle,
kendim olmayı
bırakırım.
Bu da
bir çeşit
intihar.

"A dalet ve aşk arayışı hayatımı mahvediyor. Çünkü sadece bir kere hayatta olduğumu biliyorum. Herkesten tiksiniyor ve hiçbir şey hissetmiyorum. Bu nefretle başa çıkmak için bir sürü yol denedim. Sonuçta her düşünceme inanmamalıyım. Belki de nefret değil ama hayal kırıklığı doluyumdur. İnsanlar beni hayal kırıklığına uğrattıyor. Sürekli, aralıksız, istisnasız olarak... Beklentilerimi daha ne kadar alçalatabilirim bilmiyorum. Bir noktadan sonrası kendini kandırmaya giriyor..."

Bazen durup kendime, her şeyin ne kadar iyi olduğunu hatırlatıyorum. Bu sefer de içime anlık bir minnet duygusu doluyor. 'Ne olursa olsun evren çok acayip ve ben de bunun bir parçasıyım!' gibi... Vov! Şahane! Ulvi gerçekten! Etkisi kısa sürüyor. Gerçekten uyuturucu gibii! Hayatı olumlamanın bağımlısı da olamıyorsun, kendine sürekli zerk etmen gerekiyor.

Doğrusunu istersen, bir şeyler yanlış, insanlar yetersiz, her şeyi görüp anlamak çok yorucu ve bir türlü uyum sağlayamamak çok yıpratıcı. Aslında uyum sağlamak istemiyorum bile. Uyum sağlamak isteyeceğim insanlar değil hiçbirisi... Konuştuğularımın, tanıştıklarımın, gördüklerimin ve hatta sevdiğilerimin neredeyse hiçbirisi... Gerçekten onlar gibi olmak istemem."

Önündeki bardağa uzanıp bir yudum su almak için konuşmaya ara vermişti. Yavaşça yutkunurken kendi düşünce treninden bir an uzaklaşıp etrafıyla ilgilendi. Terapisti onu dikkatle dinliyor, notlar alıyordu. İşini yapan, aşkam eve gide ne kadar bir sürü insanın problemlerini dinleyen biri... Terapisti için kötü hissetti kendini bir an. Çok güçlü bir insan olsa gerekti. Ne de olsa aşkam evde herkesi, ilgi ve alaka gerektiren bir hayat daha bekliyordu: Kendininki.

"Senin gibi olabilmeyi isterim ama. Belli ki güçlü bir psikolojin var, hayatını sürdürebiliyorsun. Kendine yetebiliyorsun. Üzerine yıkılıp duran bir sürü problemin altında ezilmiyorsun. Sevebiliyor, sevilabiliyorsun. Hayatın akışıyla barışık gibi görünüyorsun. Senin gibi olabilmeyi çok isterim."

"Hepimiz zaman zaman zorlanıyoruz. Kimse çelikten değil" dedi terapisti. "Zaman zaman zorlanmaya varım. Arada bir yanı... Mesela aralıksız yedi yıl boyunca değil." "Aralıksız yedi yıl boyunca zorluklarla mı başa çıkmak gerekti?" "Yedi yıl ve hâlâ saymaya devam ediyoruz." "Neydi bu zorluklar genellikle? Ve neden yedi yıl?"

"Yedi yıl önce hayatımın yetişkin kısmı başladı. Bundan önceki zorlukları sırf bu sebepten saymıyorum. Asla işin pis kısmına odaklanıp drama yaratmak istemem. Ama dürüstçe, gerçekten, kolay bir hayatım olduğuna inanmıyorum. Çok eğlenceli, zevkli, kıymetli anılarla dopdolu bir gençliğim var. Bunun yanı sıra, insanlarla hayatım boyunca tam anlamıyla bağ kuramadım, aralarında kaybolamadım ya da aralarına kaynayıp onlardan biri olmadım. Hayatım boyunca kendimi çirkin ördek yavrusu ya da sıyah kuğu olarak hissettim. Bana hep ikisinden biriymişim gibi davranıldı. Kendi değerimi insanların görüşleri üzerinden ölçmeyi bıraktığımda ise kafam çoktan karışmıştı. Yalnızca kendim olmak istiyordum. Görünen ki kendim, oraya ait değilim."

"Nereye aitsin peki?" "Bana. Yalnızca ve koşulsuzca bana." "Yani senin olduğun her yere mi?" "Hayır. Yerim, yalnızca bedenimin sınırları içerisinde. Ait olduğum yer kesinlikle burası. Bununla birlikte, huzura yakın olduğum yerler var, uzak olduğum yerler var. Ama

en iyi olduğum yer, kendimle olduğum yer."

"Yalnızlığı seviyorsun yani? Peki, geçen seferki konuşmamızda 'Yalnız kalamıyorum resmen.' demiştin. Neden?" "Düşüncelerim yüzünden. Kendimle baş başa kalamıyorum ki. Bütün dünya, insanlar, düşüncelerimle ensemde. Herkesin aklının içinde yaşıyorum sanki. Onlar, onları çok iyi anladığımı, gördüğümü, hissettiğimi biliyor. İnsanları fazla iyi okuyorum. Bunu belli etmiyorum ama gerçekten herkesle ilgili hissettiğim her şey beni yoruyor. Hatta sırf bunu biraz kısılabilmek için içiçiyor. Daha az anlamak, daha az görmek, daha az hissetmek için. Bu paniğe, kaosa, bu hıphızlı giden trene teslim olmamak için.

Aldığım yaralar sızladıkça bütün dünya düşüncelerime doluyor. Kendime hiç acımada yüklenirken, tüm dünyanın tüm mecburiyetlerini sırtıma aldığım için, hayat odama doluyor. Kendimle baş başa kalamıyorum. Yapılacak şeyler bitmiyor, panik bitmiyor, sezzelerim ve anladıklarım kafamın içinden hiç gitmiyor."

"Peki düşüncelerini kapatabilmek için neye ihtiyacın var?" "Kuş uykusuna." "Nasıl?" "Her yıl üç ay uyutulmam istiyorum. Yoksa bir gün intihar edeceğim." "Kendine zarar verecek misin gerçekten?" "Bilmiyorum. En kötü ihtimalle, kendim olmayı bırakırım. Bu da bir çeşit intihar."

Terapiden çıktığında hafiflemiş hissediyordu. "Bu beni bir hafta götürür" diye düşündü. "Hayatta kalmak için ne gerekiyorsa yapıyorum, görüyor musun?" dedi başını yukarı kaldırdı. "En azından gösterdiğim efor için bir kıyak bekliyorum artık senden." Sigarasını çıkarıp yaktı. Soğuktan elleri üşüyordu. "Bana, yanında yalnız kalabileceğim birini ver. Veya yirmi milyon dolar..."

Yüksek bir gök gürültüsü duyuldu, yağmur başladı. Şemsiyesini unutmuştu.

"Yirmi milyon dolarda anlaşılmı!" diye bağırdı gökyüzüne. Su birikintilerinin üzerinden atlayarak koşmaya başladı. Mümkün olsa, eve varana kadar koşardı. Bıraksalar göğe varana kadar koşardı. Bu da bir çeşit intihardı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşam Serisi

Sedef Orman

Itiraf ediyorum; yazmakta, konu bulmakta tıkanım. Gündem o kadar yoğun ki kitap okumak, kendini beslemek minimuma indi. Diğer taraftan yaşadığım birkaç keyifli, güzel şey oluyor, onları da ayıp diye paylaşmaya utaniyorum.

Hep aynı şikâyetler ve gündemdeki olumsuzlukları tekrar tekrar yazmak da umutsuzluk vermekten başka ne işe yarıyor, bilmiyorum. O yüzden kırk yılın başı şubat gelince, kalemimden ilk dökülenler aşk oluyor, sevgi oluyor tabii ki.

Günümüz şartlarında tükenen, hızla tüketilen bir şey aşk. Ham maddesi saf duygu olan hiçbir şey tükenmez evrende ve hatta çoğalır diye bilirlik oysa. Belki de ihtiyaç ve tüketim ayarlarımız bozulmadan çok önceydi bu. Aşk da bir ihtiyaç nihayetinde ve onu bulamayanlar tükettiklerine bakmayanlardır belki de...

Çok değil, daha doksanlı yılların başına kadar genel olarak sadece ihtiyaç duyduğunu tüketirdi insanlar. Ve bunlar yaşamı sürdürmek için gerçekten gerekli olurdu çoğu zaman.

Oysa şimdi öyle mi? Öncelikli ihtiyaçlarımız hep benliklerimizle alakalı artık. Güçlü olma, yenilenme, beğenilme, like alma, takdir edilme, birisi yahut çevre için vazgeçilmez olma, zayıflıklardan kurtulma...

İnsan, tüketeceği şeye ihtiyaç duyar dedim ya... Artık öncelikli ihtiyaçlarımız bunlar ve karşılıklıca hızla tüketilen benliğimizle birlikte hayatımız maalesef!

Özellikle de teknoloji ve sosyal medya kullanımı hızla yayıldığından beri...

Biyografi okumayı çok seven biri olarak özellikle yazar ve felsefecilerin otobiyografilerini çok okurum. Tutkunu olduğum cümleler hangi ellerde, hangi evlerde, hangi demlerde yazılmış merak ederim.

Ama maalesef sosyal medyadan sonra maruz kaldığımız kendi hayatlarını ifşalar, saçmalama sınırındaki aforizmalar, vasat anıları allayıp pullayıp daha fazla takipçikasma çabaları ise otobiyografi türünün başka bir yüzü sanırım. Korkutucu bir yüzü. Neden herkes vasat hayatlarını ifşa etme derinde? Bu paylaşma arzusunun altında yatan yalnızlık mı aslında? Ya da beğenilmek, onaylanmak, daha çok beğenilme ihtiyacı mı? Fotoğrafi sosyal medyada paylaşılma mı o an yaşanmamıştır inancı mı?

Bu döngü, kendi yaşamlarımız üzerinde söz hakkını kaybettiğimiz andan itibaren başlıyor. O zaman hayat, başkalarının beğenileri ile yön buluyor. Nasıl yaşamalı, nasıl düşünülmeli, nasıl giyinmeli, nereye gitmeli, ne yemeli, hatta nasıl aşık olup nasıl evlenmeli dayatmaları da bir tür mahalle baskısı ya da faşizm değil mi? Oysa hep farklı olmak, sürünün dışına çıkmak, herkesin yaptığıı yapmamak değil miydi bize öğretilen başarının anahtarı?

Sanki irade denilen şey, bilim adamlarının insan vücudunda keşfettiği ancak ne işe yaradığını bir türlü bulamadığı bir organ uzunca zamandır. Zaten iradeli, prensipli, popüler kültürün dışında kalıp kendi doğrularının peşinden giden insanlar da sıkıcı ya da uyumsuz bulunuyor bir süredir.

İhtiyaçımız olanı ya da istediğimiz, bizi mutlu edecek olanı değil, irademiz dışında hayatın içinde dayatılanı tüketmenin doğal bir sonucu bu.

Sonrası daha fena...

**Binlerce like
almanın asla sıcak
birselamın ve
samimi sarılmanın
yerini tutmadığını
yeniden hatırlamamız
gerekir.**

Kendi olmayı başaramayan insan farkında olmadan güçlü bir özgüvene sahip olmaktan git gide uzaklaşıyor. Zamanla başkalarının gününe muhtaç hale geliyor ve bir süre sonra kendisine duymadığı saygı ve sevgiyi karşısındakinin beğenilerinden umuyor. Bunun için de falancanın oturduğu siteden ev, filanca marka araba, muhakkak markalı ve tabii ateş pahası olanı tercih etmek bu insanlara yapay bir güç aşıyor.

Ve maalesef bağımlılık yaratan bu güç tutkusunun artıksunu gelmiyor. Çünkü insanın içindeki bu kör duygu, sahip olunana dâ süreklî tamah etmiyor. Bitmek tükenmek bilmeyen bir yenilenme arzusuyla ulaşılması daha zor olanı arıyor. Hayatta her şeye sahip olup ölümü merak edenlerin intihar etmeleri fantastik senaryolardan ibaret değil nitekim.

Yine yıllar sonra hayatından geriye dönüp baktığında koca bir hiç görenlerin çoğunun ihtiyaç olmayanı tüketenler olması tesadüf değil! Tükenen ömür, şaka değil.

Bu noktada, sosyal medyada yarattığımız ve fazlaca abarttığımız profillerimize inanmayı bırakıp gerçek hayata dönmemiz gerekiyor. Binlerce like almanın asla sıcak bir selamın ve samimi sarılmanın yerini tutmadığını yeniden hatırlamamız gerekiyor.

291 Beğeni

55 Paylaşım

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

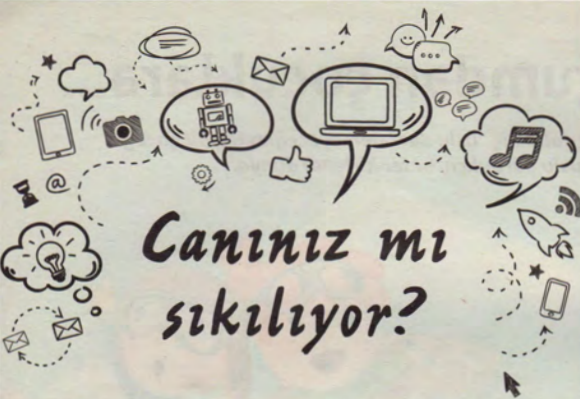
Beğen

Yorum yap

Paylaş

Canınız mı sıkılıyor?

NEVŞİN MENGÜ

Bu oyun can sıkıntısını sonsuza kadar bitiriyor... habersitelerini gezerken gözüme çarpan Google'ın serpiştirdiği reklam böyle tanıtırdu online bir bilgisayar oyununu. Google reklamları, kişiye özel yerleştiriliyormuş, yani internette gezinirken, bir algoritma bizi sürekli gözlüyor ve hoşumuza gideceğini düşündüğü reklamları önümüze koyuyor.

Demek ki Google canının sıkıldığını düşünüyor.

Nomophobia, Cambridge sözlüğü tarafından 2018'in kelimesi seçildi. Nomophobia, akıllı telefonsuz ya da internet bağlantısız kalma korkusu anlamına geliyor. Bir de daha eski bir kelime FOMO var, Fear of Missing Out, yani olani biteni kaçırma korkusu. Hani bir anda bir yerdeyken, neden başka yerde değilim, acaba şu anda olmadığım yerlerde insanlar daha mı çok eğleniyor, daha güzel şeyler mi oluyor endişesi.

Kendimizle kalınca sıkıldığımız çağdayız artık.

Eskiden insanlara röportaj falan yaparken, en sevdikleri film, en sevdikleri şarkı falan sorulurdu. Şimdi bunu artık soran yok. Çünkü artık bu sorunun bir anlamı yok. Bu soruların sorulduğu zamanlar, insanların yaşamlarına sınırlı sayıda film, sınırlı sayıda şarkı sığdırabildikleri zamanlardı. Şimdi milyonlarca film, milyonlarca şarkı sadece bir tık ya da bir kaydırma falan uzakta. Sesler, görüntüler kişinin gözlerinin önünden, kulaklarının içinden sular seller gibi akıp geçiyor. Bir filme tutkuyla bağlanma, filmde hayatın anlamını bulma, bir şarkıyı taaaa yüreğinin en dibinde hissetme zamanları geçti artık. Sağa sola, yukarı aşağı ata ata geçtiğimiz görüntüler ve sesler, her biri birbirinin bir benzeri bizim için artık. En değerlisi, en güzeli, en nadidesi bu yeni dünyada yok. Bunu aramaya, bulunca da muhafaza etmeye artık kimsenin gönlü yok.

En değerlisi, en güzeli, en nadidesi bu yeni dünyada yok. Bunu aramaya, bulunca da muhafaza etmeye artık kimsenin gönlü yok.

ALİ DENİZ USLU

UYKUYU ÖLDÜREN ŞARKI

Panzehri olmayan bir zehrin bağımlısı gibi Tuhaf günler çıkıyor karşımıza Delirmek sızıyor sözlerime, Benciller süzülüyor aramıza, Tenimiz üstünden, ruhumuzun kuytusuna... Bedelini ödediğimiz umutlarımız, Uzak iklimlerin yağmurları. Uygunsuz, uyumsuz, şekilsiz yüzüm Kamburumda tüm ihtimallerin yükü, İşgal altında uykularım. Dokunduklarını kıran, Kırdıklarına dokunamaz. Çıkarılamayacak günahları işlerken... Uykuyu öldüren bir şarkı çalıyor kulağımda

Çocukluğumdan çocuklara...

**Ama andım olsun, bir daha hiç "uslu dur" demeyeceğim tek bir çocuğa.
Zira biz uslu durdukça, beter kirlendi dünya.**

AYŞEN ŞAHİN AKSAKAL

80 'lerde çocuktum, 2000'lerde çocuk büyütüyorum. Kendi çocukluğumla kıyaslayınca, benim günlerim daha imkânsızlıklar içinde ama daha uzun geçirdi gibi hissediyorum. Sıklıkla hadisesi, çocukluğumuzun büyük kısmını kapsardı. Televizyon başlarda siyah beyaz, uzun süre de tek kanaldı. Sinema desen iyiydi hoştu, hemen her kasabada vardı. Lakin öyle her hafta onlarca film de girmezdi vizyona. Vakit geçsin diye icat üstüne icat çıkarırdık başımıza.

Aynı memleket içinde, aynı soylardan üreyip sonraki yıllarda nasıl çözümsüz eytildik sokakları aklım ermiyor hâlâ, zira o zamanlar, günün çoğu sokaklarda geçirdi çocuklar için.

Şimdi ellerinden tutulup servise indirilen çocukların yaşında, o dolmuş senin bu otobüs benim ya da kilometrelerce tabana kuvvet gezerdik. Bisikletlerle de fırlanırdı evlerden. Çok şehir gezerek büyüdüm, çok da arkadaşım oldu, tek bir bisiklete çarpan araba vakası da yaşamamış, duymamıştım.

En büyük şehirlerde bile bir mahallecilik olurdu. Esnaf insanı tanır, çocukları göz ucuyla izler, kollar, icabında aileye raporlardı, kimselere çaktırmadan bir iş çevirmek imkânsızdı.

Aşağı mahalledekiler, yukarı mahalledekiler birleşirdi, maçlar oynanırdı.

Bir İç Egeşehrine tayin olmuştuk bir ara. Babam içinde, tek katlı bir evimiz vardı.

O zamanlar, zenginler otururdu apartmanlarda. Apartmana taşınmak sınıf atlamak sayılırdı. Kışları, bulaşıklar yıkandıktan sonra kurumaz, üzerindeki su donardı. Mutfağa da kömür harcanacak değil ya, orada soba yakılmazdı.

Hafta sonları çok uzun sürerdi. Öyle pek derşaneyne gitmeler, keman kursları, piyano dersleri, drama eğitimleri, baleler, basketbol antrenmanları vesairesi olmazdı çocukların. Hafta sonu kahvaltılarına ailecek otururdu, uzun süre başından kalkılmazdı.

Babam çırpılmış yumurtada çok başarılıydı. Annemse tasarrufun icadı bir tarif olan artan peynirlerle yumurtalı ekme yapmakta. Sonra fiziksel yorulduğu olan rutin işler başlardı. Babam bahçede odun keserdi. Odunun kokusu evin içine kadar taşardı. Benim görevim, bana kıymık sekmesini diye uzaktan izlemek ve bittğinde odunları içeriye taşımaya yardım etmektir. Anne ise merdanelide çamaşır yıkar, o iş sandığımdan hep daha uzun sürerdi. Makine bazen çok köpürtür, banyoyu köpük basardı. Annemi bu iş gerse de köpüklerle eğlenmeme ses çıkarmazdı.

Mutlaka güzel bir film olurdu tek kanalımızda, kestaneler sobada, elma dilimi bıçağın ucunda, halının üzerindeki minderde, sobanın sıcaklığında, erken yatmak mecburiyetinde değilim diye inadına erkenden kapanırdı gözlerim.

Pazar sabahlarını çok severdim. Babam ekme almaya gittiğinde mutlaka bir de Gırgır alırdı. Beni mizah dergisi ile burnuma dürterek uyandırır. Kahvaltı hazır olana kadar sıcak yatağımda okurdum. Ödevleri hep cuma akşamından yapıp bitirdiğimden pazarları benimdi. Bir tek resim ödevini pazara bırakırdım çünkü o işten çok keyif alırdım. Nils

ve Uçan Kazlar, Kovboy Filmi, Pazar Konseri hepsi peş peşe gelirdi. Öğlene kadar televizyon izlerdim. İzlerken de bir yandan önüme çektiğim sehpa da resmimi yapırdım.

Kimsenin benimle özel ilgilenmesine gerek yoktu. Çocuk sıkıldı, çocuğu eğlendirelim cümleleri telaffuz bile edilmezdi. Çocukla kaliteli zaman geçirme kavramı icat olunmamıştı. Anne, baba bir şeyle uğraşırken gidip başına dikilip sorular sorarsan seni de o işe dahil ederlerdi. Böylece vakit, birlikte geçmiş olurdu.

Eskenin nevresim yoktu, büyük bir örtü üzerine yorgan serilip, yorgan ınesi ve ıplığı ile dikilerek kaplanırdı. Eski örtüyü çıkarmak için de dikişleri sökmek gerekirdi. Harş harş diye birlikte ipleri sökerken anneme yorganların hikayesini sorardım. Bu çeyizden miydi? Kim hediye etmişti? Koyun yününden mi yapmışlar bunu yoksa pamuk mu? Bu pamukları hazır mı aldık dedemlerin tarladan mı geldi? Koyunun yünü bizi mi götürüyor yorgancıya o kendi mi buluyor? Babannemlerde sence kaç yorgan vardır? Kaç koyunun yünü kullanılmıştır? Al sana matematik al sana genel kültür al sana aile içi dedikodu...

Pazar temizlik günüdür bir de. Hava çok soğuksa toz alma işi verilir di bana. Hava güneşliyse babayla birlikte evden yok olma görevi bizimdi. Şimdi anlıyorum, pazar temizliği aslında annelerin evde yalnız kalabildiği rehabilitasyon günleriydi.

Babam hep ilginç yerlere götürürdü. Aslında babam beni kendi işinin olduğu yerlere götürürdü de oralar bana hep ilginç gelirdi. Arkadaşı şantiyede nöbetçiye, ziyarete gider, inşaat geçirdik. Dev beton künkler içinde koşarken bağırır, sesimin yankısıyla oynardım. Bilet fiyatlarına bakacaksa tren garına giderdik. Eski garların o loş ortamına ve rutubetle karışık demir kokusuna bayılırdım. Amatör kümedeki şehir takımının maçlarına da giderdik, babam avuçlarıyla kulaklarımı tıkadı ki kükür duymayayım. Bazen hobisine ikinci el arabaya pazarama bakardık. Alacağımızdan değil de millet nelere biniyor bir bakalım diye. Bit pazarına gittiğimiz her günü çok net hatırlarım. O günler bir şey aldığımızı şüphe olurdur. Her şey yok pahasına ve pazarlığa tabi olduğundan bana da illa ki ikinci el bir oyuncak, kaset, defter, kitap düşerdi.

Gidecek bir yer bulamayıp, bahçe duvarına oturup uzağa taş atmaca oynadığımızı hatırlıyorum bir keresinde de.

Bana oyun kurulmasını talep etmedim hiç. Ben kendi oyunlarımı kendim icat ederdim. Sokaktaşım zaten oyunların bini bir para. Marifet evde tek başıyken kendini oyalamakta. En sevdiğim oyunlar bөрекçilik ve turşu sucukluktur. Mutfakta izin verilirse, taslara su doldurur, içlerine gazete parçaları atar. Sözde müşterilerime "Lahana da koyayım mı? Havuç ister misin?" diye sorup bardağa taslardan su doldururdum. Bөрекçilik daha da meşakatsiz. Bir bayram mendilini çeşitli şekillerde katlayıp, fırın adını verdiğim yastığın altına koymaktan ibaret.

Şimdi anlatsam çocukluğumu, dinlerken bile sıkılır çocuklar. Oysa mutluydum beyayvurlar. Bahçeye çilek ektiğimiz, zambakların çiçek açtığı, annemin mısır patlattığı, birinden ödünç çizgi roman bulduğum günler bayramlarımdı. Dünya değişti, tek bir suçlusu yok bu üzerimizdeki elem bulutlarının. Tüketim, umutsuzluk, güvensizlik, kutuplaşma, hatta internet, sosyal medya vesaire vesaire.

Kendimizin hiç yaşamadığı üzerine titrenilen çocuk muamelesini çeksek de size, bu ağır başlı yetişkin halleriniz dert oldu bana. Zamanı geri döndürmek elimden gelmez, 30 sene öncesi gibi çocuk yetiştirmek de adil olmaz. Ama anımdı olsun, bir daha hiç "uslu dur" demeyeceğim tek bir çocuğa. Zira biz uslu durdukça, beter kirlendi dünya.

SİNEM KEYİK

Kitab-ı Dedem Korkut ya da tam adıyla Kitab-ı Dedem Korkut Ala Lisan-ı Taife-i Oğuzan (Oğuzların Diliyle Dede Korkut Kitabı)

Dede Korkut kitabı, destansı özellikler gösteren o ki hikayeden oluşmuştur. Oğuz Türklerinin bilinen en eski destan hikayeleridir. Birbirinden bağımsız, fakat belirli karakterlerin birkaç hikayede birden bulunması dolayısıyla bir bütünlük de oluşturan destandır. Destanlar, önceleri kopuz eşliğinde söylenerek dilden dile aktarılmıştır. 14. ile 15. yüzyıl arasında yazıya geçirilmiştir. Destanların birçoğunda, Oğuz boylarının yurt kurma uğraşları, Doğu Anadolu'dan Azerbaycan'a, Kafkasya'ya, Gürcistan sınırını geçerek düşmanlarıyla girdikleri savaşlar anlatılmıştır. Kitabın içerisinde yer alan hikayeler; 'Dirse Han Oğlu Boğaç Han, Salur Kazan'ın Evinin Yağmalandığı, Kam Büre'nin Oğlu Bamsı Beyrek, Kazan Bey Oğlu Uruz Bey'in Tutsak Olduğu, Duha Koca Oğlu Deli Dumlul, Kani Koca Oğlu Kan Turalı, Kazıklı Koca Oğlu Yigeneç, Basat'ın Tepegözü Öldürdüğü, Beği Oğlu Emren, Uşun Koca Oğlu Seğrek, Salur Kazan'ın Tutsak Olup Oğlu Uruz'un Çıkardığı, İki Oğuz'u Dış Oğuz Ası Olup Beyrek'in Öldürdüğü' hikayeleri beyan eder.

Hikâyelerin sonunda ortaya çıkan Dede Korkut, olaylar ile ilgili kendisine danışan kişidir. Elindeki kopuz ile arz-ı endam eder. Anlaşmazlıkların çözme için öneriler sunar, nasihatler, dualar eder. Kitapta en çok beğendiğimiz hikâyeler arasında yer alan doğaüstü olaylar etrafında örülen, Tepegöz hikâyesi olmuştur. Basat'ın Tepegözü Öldürdüğü Boyu Beyan Eder; bir gün Oğuzlar otururken üstüne düşman gelir. Kaçıp giderken Aruz'un oğlu düşer. Bir aslan tarafından bulunup beslenir. Zamanla çocuk büyür ve bir aslan gibi davranmaya başlar. Bu çocuğu gören Oğuzlar korkularını fakat Aruz, bu çocuğun oğlu olduğunu düşünür. Dede Korkut gidip oğlanı konuşur kendisine insan olduğunu söyleyerek, Basat'ın verir. Bu arada Aruz'un bir çocuğu vardı. Oğuzlar yaylaya göçtüklerinde bu çobanın, periden doğmuş tepesinde gözü olan bir evladı olur.

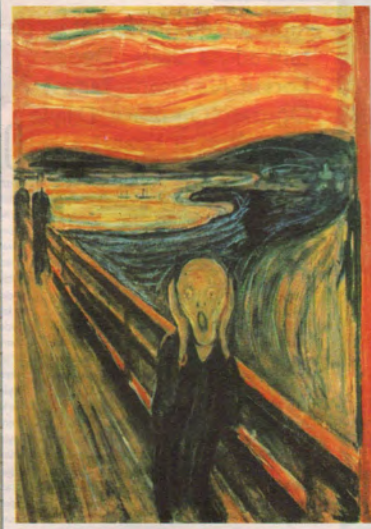
DEDE KORKUT

Aruz onu, Basat'ın yanına getirir. Büyüdüğü zaman oğlanlara oynatmaya başlar, fakat bu sefer de onları yemeye başlar. Aruz, bu onlardan dolayı Tepegöze yasak koyar, yasağa uymayınca da onu kovar. Tepegöz, bunun üzerine daha çıkıp harami olur ve adam yemeye devam eder. Kimse onu yenemez. Bütün Oğuz Beylerine galip geldiğinden, herkes ondan korkar ve sonunda Dede Korkut'u aracı yapmaya karar verirler. Tepegöz her gün altmış adam ister, Dede Korkut, bunun yerine iki adam ve beş yüz koyun önerir. Tepegöz kabul eder. Her gün iki adam gider. Bir gün bir yiğidin annesi dayanmayıp, oğlunun arkasından feryat edip Basat'tan yardım ister. Basat, Beylere danışıp Tepegöz ile savaşmak istediğini söyler. Herkes, Tepegözü yenemeyeceğini düşünerek bu işten vazgeçmesi gerektiğini söyler. Fakat Basat Beyleri dinlemeyerek, Tepegözün olduğu yere gidip onunla savaşmaya başlar. Basat, Tepegöz'ü yemeyi başları. Tepegöz, Basat'a kendisini nasıl yendiğini söyler. Basat, bu gücü ona Tanrının verdiğini söyler. Tepegöz, Basat'tan kendisini affetmesini ister ama Basat bunu kabul etmeyip Tepegöz'ün başını keser. Sürünerek mağaraya getirip Oğuz Beylerine haber yollar. Güçlü Oğuz Beyleri, Sallahana Kayasına Tepegöz'ün başını getirirler. Dede Korkut eşlik eder, Basat'ı sevinerek alkışlarlar. Hikâye yine dualarla tamamlanır. Dede Korkut destanlarının, sözlü halk edebiyatının yüzyıllar boyunca yaşayarak günümüze ulaşabilen, el yazması iki nüshası vardır. Dresden nüshasında on iki, Vatikan nüshasında altı destan yer almaktadır. Dede Korkut Kitabı ülkemizde ilk kez Kilisi Rifat tarafından Arap harfleriyle 1916'da yayımlanmış, Latin alfabesiyle ilk çalışması Orhan Şaik Gökyay 1938'de yapmıştır.

125 yıllık Çığlık

“Kötülük yapmıyor olmanızın yeterli olduğunu düşünüyorsunuz. Size kötü bir haberim var hanımefendi, gördüklerinize susuyorsanız da kötülüğün bir parçası olursunuz.”

Günlerdir dünya medyası Çığlık adındaki kişiyi konuşuyor. Sosyal medyada hakkında her dakika binlerce şey yazılıyor. Bu kadar çok konuşulmasının sebebi ise durmadan attığı çığlıklar ve sessizlik. Çığlık'la buluşmak için Norveç'in Oslo şehrine gittim. Onunla buluşmaya ilk gittiğimde, kimliği tespit edilemeyen kişiler tarafından kaçırıldığını öğrendim. Norveç polisi ülke çapında alarına geçti. Çığlık'ın evinin önü ziyaretçilerle doldu taşı. Sonra güzel haber geldi ve Çığlık evine döndü. Tüm bunlardan sonra onunla konuşmak için daha da sabırsızlanmıştım. 125 yaşındaki Çığlık ile Oslo'daki Ulusal Galeri'nin bahçesinde buluştuk.

■ Geçmiş olsun. Herkes başınıza bir şey geleceğinden korktu. İyi misiniz?
Nasıl konuşuyorum sizce. İyi mi, kötü mü? Cevabını bana baktığınızda anlayabilirsiniz. Eğer bana gerçekten bakıyorsanız.

■ İyi görünüyorsunuz daha doğrusu her zamanki gibi görünüyorsunuz diyebilirim. Ama belki de ne kadar etkilendiğinizi belli etmek istemiyorsunuzdur. Nasıl olduğunuza kendim karar vermek yerine, size sormak istedim.

Sizce duygularımı ve hislerimi gizleyecek birine benziyor muyum? Size sorunuzla ilgili şunu söyleyebilirim ki, iyi değilim. Ama bunun kaçırılmış olma bir ilgisi yok. Zaten daha önce de kaçırılmıştım.

■ Normal bir şeymiş gibi söylüyorsunuz bunu. Kim, neden kaçırıyor ki sizi sürekli? Susturmaya çalışıyorlar. Şimdiye kadar böyle oldu yani. Takıntı halini aldı bu durum insanlarda. Susturana kadar da devam edeceklerini biliyorum.

■ Demin iyi değilim dediniz, bu yüzden mi, durmadan bağırıyor, çığlık atıyorsunuz? İyi olana kadar mı devam edecek bu?
Evet doğru, iyi olursam susacağım ama tahmin edersiniz ki, bu mümkün değil.

■ Neden?
Sadece şu an dönüp çevrenize bakmanızı rica ediyorum. Ne görüyorsunuz?

■ Yemyeşil bir park ve yanımdan birbirleriyle sohbet ederek geçen insanlar görüyorum. Siz ne görüyorsunuz şu anda?

Güneşin battığını görüyorum. Bir melankoli dalgasına kapılıyorum. Gökyüzü kıpkızıl. İlerideki parmaklara yaslandığımı düşünüyorum. Alev alev gökyüzü... Mavi fiyordun ve şehrin üstünde kan ve kılıç gibi sarkıyor. Herkes yoldan geçip gidiyor. Ben büyük bir endişe hissediyorum. İçimden bir şey sonsuza kadar bağırarak istiyorum.

■ Bağırдыңız halde hiç sesiniz çıkmıyor ama her yerden de bir yankılanma oluyor. Karmakarışık bir şey. Nasıl oluyor bu?
Benim gördüğüm şeylerin sebebi olanlar, duyabiliyor sadece sesimi. Siz eğer sadece yankılandığınızı duyuyorsanız, siz de tüm bu kötülüklerin bir parçası haline geliyorsunuz demektir. Zaten bu dünyadan yaşananların dışında kalabilmeniz olanaksız diye düşünüyorum.

■ Ben kendi halimde biriyimdir. Kötülük yaptığımı düşünmüyorum herhangi birine. Kötülük yapmıyor olmanızın yeterli olduğunu düşünüyorsunuz. Size kötü bir haberim var hanımefendi, gördüklerinize susuyorsanız da kötülüğün bir parçası olursunuz. Bir kişinin her dediğini yapar hale geldiyse ne mesela bir gün gök size de kırmızı görünmeye başlar...

ORHAN AYDIN

Yeni yıl...

2 018 yılını yazayım istedim. Yazamadım. Sevinçleri boğulmuş, acı kuşatmış içimizi dışımızı.

Şöyle ağır dolusu gülmeyi unutturmuşlar.

Hep hüzün arkadaş, hep hüzün.

Şairler ölmüş, ressamlar ölmüş, edebiyatçılar ölmüş, oyuncular düşmüş tek tek toprağa, dostların kanat çırpışlar gökyüzünün maviliğine.

Doğa ve hayvanlar katledilmiş, çocukların ırzına geçilmiş, kadınlar kurşuna dizilmiş.

Nefretle, kinle, öfkeyle kuşatmışlar dört bir yanımızı.

Yetmemiş savaşın topraklarından kardeşkanı sıçratmışlar üstümüzü.

Yoksulluğu din simsarlığı ile maskeleyişler. Açlığı, işsizliği, çaresizliği de öyle.

Haksızlığı, adaletsizliği zorbalıkla örtmüşler.

Bu da yetmemiş babamın "Bana babamdan miras kaldı size onun ışığını, aydınlığını"

devrediyorum" dediği Cumhuriyet bitirilmiş.

İşgal edilmiş ruhu, esir edilmiş aklı, karartılmış kardeşliğin ve beraberliğin şarkısı.

Olacak gibi değil yazdıkça hüzün kaplıyor içimi.

İyisi mi bir şişe kırmızı şarap ve ona eşlik edecek dost sevinci ve kuzeyden esen çello sesiyle avutayım kendimi istedim.

Hani yeni bir yıla giriyoruz biraz umut olsun şu gökyüzü grilliğinde, biraz kakhaha biraz dans ve çokça çocuk gülüşü.

Kedi sıcaklığında bir hayat çok mu zor?

Karartma dedim ruhunu.

Sonra birlikte halaya durduğum direnen işçi kardeşlerim düştü aklıma ve okullarına sahip çıkıp yobazlığı duvarın öte yanına kovan liseli çocuklar. Ardından mestek ustalarına yapılan düşmanlığa karşı diklenen genç yaratıcıların sesleri, sahnelerden taşan "korkmuyoruz" çığlığı, seyircinin çoğalan alkışları.

Kedi sıcaklığında bir hayat çok mu zor? Karartma dedim ruhunu.

Baktım alaca ışıkların içinden ufka.

Gel bakalım dedim, 2019 gel.

Acını yeneriz, üstümüze taşan öfkeyi, kini, nefreti yeneriz.

Şiirin sesiyle, oyunların replikleriyle, şarkıların sevinciyle, kadınların sıkılı yumruklarıyla, çocuklarımızın kakhahalarıyla, işçilerin-

emekçilerin isyan eden çığlıklarıyla yeneriz kahrı ve hüzünü.

Açtım pencereyi ateşböcekleri gibi uçşan martılara el salladım.

Şimdi dışarı çıkma vaktidir.

Önce sokağın kedilerine ziyafet çekerim, sonra yürürüm sahile, balıkçı teknelerinin ordayakılan ateşin başına çömer iki şiir bağırır, türküleri eşlik eder sonra umudun maviliğine doğru yol alırım.

Gel bakalım 2019, gel.

Geleceğin varsa göreceğin de var.

ÇOCUĞUNU DÜRBÜNLE İZLEYEN ADAM

alpay
erdem

ALPAY ERDEM

AT

Oğluma at çalmam lazım. Konuya da böyle de giriş yapınca bir acayip oldu biliyorum ama oğluma at çalmam lazım. Bu başka türlü nasıl söylenebilir, biliyorum ki. Oğluma at çalmam lazım. Ne yapıp ne edip benim o atı çalmam lazım. Çalmam lazım da çalmam lazım, çalmam lazım da çalmam lazım. Hazar beyefendiyi ne zaman Koşuyolu'ndaki büyük parka götürsək, sallanan bir at var orada, ona biniyor hep. Başka hiçbir şeyi gözü görmüyor. İlla o at olacak, ona binecek. Başka ata da binmiyor. İlla o at olacak ama. O atla kendi içinde çok değişik bir ilişkisi var. Bir bağ kurmuş o atla, bunu ne bilebiliriz, ne de hiç kimse bilemez. Mez. Ez. Zey. Hayır henüz konuşmuyor da Hazar. Konuşsa soracağım. "Hayırdır" diyeceğim ya, "nedir" diyeceğim "senin bu atla olan ilişkin, hayret bir olay, halla halla ya" diyeceğim. Hep bunları diyeceğim de, konuşmuyor ki bir yanıt alabilsem kendisinden. Ah bir yanıt alabilsem kendisinden. Bir rahat etsem öyle. Yok aga ya, yok. Konuşmuyor çocuk. "Yirmi altı aylık bir insansın, artık bence konuşmanın vakti gelmedi mi acaba" diye sormak istiyorum. Çocuğumuz diye demiyorum, süper zeki bir çocuk olduğunu düşünüyoruz kendisinin. Ayakkabıdan radyo yapan bir çocuk. Ateş ediyor. Atom boy. Bence bu yüzden konuşmuyor zaten. Konuşmak onun için çok basit bir eylem. "Ne konuşacağım" diyor. Bol bol düşünüyor bence şu anda. Kim bilir neler neler düşünüyor. Gerçekten çok korkuyorum. Çocuğumuzun neler neler düşündüğünü düşündükçe çok korkuyorum. Çocuğumuzdan çok korkuyorum. Ne düşündüğünü bilememek beni çıldırtıyor. Ürkütüyor. Tüylerimi ürpertiyor. Ne diyardım, at. Hastası atın. Dünyayı gözü görmüyor o attan başka. "Salıncağa bin", "yok", "kaydıktan kay", "yok", "tahterevalli binek", "yok", "parkın bin türlü nimeti

Hanım bizim çocuk, diliyle burnunuyalamayacağılıyo... Yalio yu, yalio... Evet, şipır şipır yalio... Normalde zor harekettir, öyle herkes burnunu yalayamaz... Dil de dilmiş yalınız... Övsem mi, yersem mi, bilemedim... İtkileme düştüm... Çökmiş orada kaldım şu anda, resmen o oldu...

Hanım bizim çocuk, şimdi de sakız şişiriyö... Bu da bi zevk tabi şimdi yerine göre... Bi de yani eğer çocuksan bu sakızı şişireceksin arkadaşım... Bu budur yani... Her şeyin bi yanı var... Ben şimdi şişirsem, arkadaşlar yargılar bence beni... Bi şey demezler belki ama içten içe de hiç sevmeyiz, o olur...

Hanım bizim çocuk, şimdi de nefesini tutarak yüzünü morartıyo... Oha, resmen mor mor oldu çocuğun yüzü... Bu çocuk böyle işte... İnsanm yüreğini ağzına getirmeye yemin etmişimse bu çocuk, ben de hiçbi şey bilmiyorum... Beni üzme için gelmiş bu dünyaya, bu çocuğun amacı belli oldu...

Hanım bizim çocuk, şimdi de avcunun içindeki baş pırmak bombesinin yumuşaklığını kontrol ediyö... Şu anda en açıkta, en yumuşak halinde bombe... Az pışımış et yumuşaklığındı... Aşçılar bu yöntemi çok kullanırlar... Geçen ben de belgeselde seyrettim... Bizimki zevkine dokanyo tabi...

Hanım bizim çocuk, bodrumdaki hortumu kesip, uçlarını birleştirip, kendine çember yapmış... Gerçi yampiri yampiri olmuş biraz ama, iş görür gibi bence... Yuvalarla gider, belinde döndürsen döner... Sonraki takdir ediyorun ben artık bu çocuğu... Yer sallanacak belki ama durum böyle...

Oha, uçan kafa atı topa... Hep söylüyörüm, bu çocuk baya baya yetenekli futbolda... Tanju vardı mesela, Galatasaray'da böyle çok gol atardı... Zaten o takım efsaneydi... Prekazi, Simović... Çök acayip güzel takımdı... Nöşateli Samaks olsun, Monako olsun, itina ile buldozer gibi eziyor geçiyorduk hepsini...

Hanım bizim çocuk, şimdi de leykek durumu olarak tek ayak üzerinde durmaya çalışıyo öyle... Yani bana demek istiyö ki, "ben" demek istiyö, "ilerde" demek istiyö, "hiçbi zaman için kendim olmak istemem, değişik değişik bi şeyler olurum" demek istiyö hep bana... Bunları demek istiyö hep bana, o oluyo...

Aha, şimdi de fare gördü, ona bakıyo öyle... Fareye bakmak diye de bişey var çünkü şu hayatta... Fare gördü mü bakıyo insan... İster istemez... Bi keresinde bi lokantada yemek yerken önümden fare geçti... Ağzını açmış, "bu ne rezele" dedim, "bakma sen de o zaman o tarafa" dedi bana...

Oha, akrep vuruşu vurdu şimdi de topa... İnanılmaz bir yeteneği var gerçekten de bu futbol alanında... Zlatan İbrahimović gibi çocuk yemin ediyorum... Fakat işte bu hareketlere beş dakika, leykek duruşuna iki saat çalışıyo, içler dışlar çarpımında ilerleyiyö yavaş yavaş bana bi ümit vermiyo...

var, yararlanak", "yok, ata bineceğim ben, hem de sadece bu ata bineceğim, başka da bir ata binmeyeceğim, keçi var orada, ona da binmeyeceğim". Böyle bir çocuk. Geçenlerde de Özlem'imle yine parka gitmişler, Özlem'im aradı parktan. At kırılmış. Kim kırдыsa nasil oldudysa kırılmış at. Atın dibi yerinde duruyor, atı da kenara bir yere koymuşlar. Hazar bir atın dibine bakıyormuş, bir ata. İçin için ağlamış, o olmuş. Yüreğim yandı. Daha sonraki günlerde ise hep atınm orada matem tutmuş. Bir kez de ben götürdüm, o acıyı gözümle gördüm. Dedim "bu böyle olmayacak, bu atı çalmak, eve götürmek zorundayım bir baba olarak". Çünkü baba olmak demek, insanın çocuğu için yapamayacağı hiçbir rezillğin kpezallığı olmaması demek. Plan yaptım günlerce. Yağmurlu bir gecede parkta kimsesiz olmadı. Yağmurlu geceleri bekledim. Nihayet yağmurlu bir gecede, gecenin köründe hatta, parka gittim. Çalacaktım atı. Parka gittim, bir de ne göreyim. Yapmışlar atı. Tamir etmişler. Bayağı yerli yerinde duruyor öyle. Bir de sapasağlam yapmışlar. Eskişinden sağlam olmuş. Şöyle bir başından tutu şaşa sola salladım, yemin ediyorum, kim yaptysa muhteşem yapmış, ellerine sağlık, o derece. Eve döndüm, gecenin kör karanlığında Özlem'imı uyandırđım. "Atı yapmışlar" dedim. "Nasıl yapmışlar" dedi. "Süper yapmışlar, muhteşem olmuş" dedim. "Yarın gidin yine parka, binsic atı" dedim. Ertesi gün Özlem'im aradı parktan. "E at duruyor yine kenarda öyle, hani yapmışlardı" dedi. "Ha o zaman ben başka atla karıştırdım, gece çok karanlık, seçemedim demek ki" dedim. Hırslılık yapmak da gerçekten çok zor. Hüner istiyor. O hüner yok bende. Dikkat istiyor, özen istiyor. Gerçekten çok zor bir şey bence hırslılık yapmak. Buradan bütün hırslı arkadaşlara saygılar sunuyorum. Gerçekten de başka bir atla karıştırmışım. Koca park ağabey bir de, çok at var. Velhastıkelaam, şimdi yine uygun zamanı bektiyorum. Aslında bekçiden de isteyebilirim. Uygun bir dile me ramamı anlatırsam verir hatta bence. Ama vermezse de işaretler beni. At yok olursa benim yurttüdüğümler anlar. Öff, çok zor durumdayım. O atı mutlaka alacağım oradan. O atı bu eve gelecek. Uमारım kırık atın peşine düşmezler. Çünkü eğer düşerlerse peşine, beni mutlaka yakalarlar. Her yerde de kamera var. Evime gelirler. Çocuğumun altından atı alıp beni de mapise atarlar. Lan ne zormuş baba olmak. Büyük kahırbeyalimmiş. Parasıyla gidip başka bir at alsam o da olmaz. İla bu at olacak. Öff. Büyük çaresizim. Resmen bu benim çok büyük bir çaresizliğim.

Y. EMRE CEREN

Ekho ile Narkissos

Güzellerle güzeli Aphrodite'ye tapınan orman perisi Ekho, çok konuşmasıyla ve konuşmayı sevmesiyle ünlüydü. Ormanda sıkça vakit geçirir konuşacak birilerini aradı. Zeus'un göklerde olmadığı bir anda işkillenen Hera hızla yer yüzüne indi. Zeus'un sık sık perilerle vakit geçirdiğini biliyordu ve bu şüphesini gidermek için bir peri aramaya başladı. Karşısına Ekho çıktı; Ekho hem konuşmaya hasret kalmışın hem de Zeus'un diğer perilerle olduğunu bildiğinden ağzına ne gelirse anlatmaya başladı. Anlatıkça anlattı, oyalayabilirdi kadar Hera'yı oyaladı. Zeus da durumu öğrenir öğrenmez derhal lympos'a, tahtına geri döndü. Hera, Ekho'nun kendini oyaladığını öğrenince ona bir daha konuşmama, sadece son işittiği konuşmaların sadece son sözünü tekrarlama cezası verdi. Ekho konuşmamasına rağmen, yine çok sevdiği ormanlarda gezdi, Aphrodite'nin diğer perileriyle avlandı.

Bir gün bir gölden su içmek için duraksadığında Narkissos'u gördü. İrmak Tanrısı Cephissus ile Peri Liriope'nin oğluydu Narkissos ve doğduğunda kâhin "Çok yaşar mı diyen" Liriope'ye "Kendini bilmezse çok yaşar" demişti. Ekho, ilk görüşte âşık oldu bu genç delikanlıya. Derdini anlatamıyordu, yalnızca iç çekip, derin derin bakabiliyordu. Narkissos ise bu iğiden de diğer kadınların ilgisinden de sıkılmıştı. Tek istediği dilediğinde ormanda dolaşmaktı, o güzel olana sevdalısı. Yine bir gün Narkissos arkadaşlarıyla ormanda avlanırken onu kaybedti ve arkadaşısını bulmak için "Neredesin" diye bağırdı. Fakat cevap arkadaşından değil, Ekho'dan geldi: "Neredesin". Sesten irkilen Narkissos "Buraya gel" diye bağırdı, bu kez Ekho "Gel" diye cevap verdi. Narkissos "Buluşalım" diye cevap verdi. Ekho ise yineledi. Sonra aniden Narkissos'un karşısına çıktı ve ona konuşarak anlatamadığı derdini, sevgi dolu bakarak sessizce anlatmaya çalıştı. Ama Narkissos "Ölürüm de öyle veririm sana kendimi" demiş ve bahtsız Ekho'nun ağzından "Veririm sana kendimi" cevabı çıktığında Narkissos çoktan gitmişti. Ekho bu ne kaygı bu üzüntüyle harap etmiştir kendini. Dağlara çıkmıştır ve ondan geriye yalnızca dağlara seslenildiğinde işitilen sesin yankısı kalmıştır.

Narkissos ise lanetlenmiştir o gün. Birisi yakarmıştır göğe "Sevsin de kavuşmasını sevdiğine" demiştir. Bir hikâyeye göre Nemesis duymuştur bu yakarışı, diğere göreseye Aphrodite ve her kim duyarsa duysun aynı laneti Narkissos'un başına bela etmiştir. Narkissos yine ormanda avlanırken, gümüş gibi ıslıdayan bir göle rastlandı, gölün yansıtıklarına hayran kaldı. Etrafı yeşil otlarla çevrili, güneşin ışığını ıslak odunların kestiği bu gölü ne yapraklar, ne hayvanlar ne de kuşlar bulandırabilirdi. Narkissos başka bir gün av sırasında dinlenmek için bu göle tekrar geldi. İçmiş suyunun, ama içtikten sonra başka bir ateş belirmiş içinde. Suyu baktımsı ve âşık olmuş orada gördüğü gövdesiz yüze. Paros mermeri gibi pürüzsüz yüzüne, iki yıldıza benzeyen gözlerine, Apollon'a veya Bacchus'a yarasaş saçlarına bakiş durdu. Kendi suratını yansıtan bu suyu defalarca öptü. Bilmiyordu ne gördüğünü, oysa seven de sevilen de kendisiydi. Gördüğü o güzel çehreyi tutabilmek için suya ellerini uzattı; uzatırken gördü ki oradan da bir çift el uzanıyor. Tam sevinmişti bu kavuşmaya ki eller birbirine kavuşunca eline gelen yalnızca su oldu. Narkissos bunu tekrar tekrar denedi. Aynı göle defalarca geldi. Bir süre sonra göl onun hayatı oldu. Güzel suratı hastalıklan, ağıltan sararıp soludu. Bir gün Narkissos suya bakarken kara sevdamın verdiği üzüntüyle gözleri doldu Narkissos'un ve gözyaşları gölü bulandırdı. Bulanan gölde suratı kayboldu. Narkissos öfkeyle kendinden geçti ve kendine vurmaya başladı. Su durulunca tekrar kendini gördü ve öfkesi dinildi. Kara sevdaya tutulmuş, bitap düşmüştü ve hâlâ bilmiyordu suda yansıyanın kendisi olduğunu. Narkissos suya bağırdı "Yazık" diye ve sudan bir yankı, sudan "Yazık" cevabı geldi. "Yazık ki bu çocuk boşuna sevd" diye bağırdı Narkissos, karşısındaki ses de yineledi, yinelenmesine müsaade edilmediği kadarını. Narkissos "Elveda" diyerek gölün yanındaki yeşil toprağa düştü ve ses "Elveda" diye yine yankılandı. İrmak perileri kardeşleri Narkissos'un arkasından ağladılar, saçlarını düştüğü yere koymak için kestiler. Ağaç perileri de tıpkı onlar gibi ağladılar, onlar da topladı dallarını ve Narkissos için bir yığın yarattı. Her şey tamamdı defin için, yalnızca Narkissos'un ölüsü eksikti; düştüğü yerde bizim Nergis adını verdiğimiz sarılı beyazlı bir çiçek çıkmıştı.

EVİRİM KURAN

Vas Bien!

Devrimin, aşkın ve müziğin ülkesi Küba'yı ve Küba Devrimi'nin özünü anlamak, bir halkın değil, dünya halklarının neden Che'yi kalbine gömdüğünü hissetmek, Fidel'in ölümsüz anısını ve bıraktığı mirası kavramak için Küba'yı kitaplardan okumak, başkalarının dinlemek yetmezmiş; Havana'ya adım attığımda anladım. Başkentin sokaklarında Fidel'in bence halkına hâlâ yol gösteren ruhuyla, rengarenk balkonlarla, klasik arabalarla, içinden hayat taşıyan kadınlarla, çocuklarla, şarkılarla - ezümle "böylesi de mümkün" dedirtir ben yaşamak biçimiyle rastlaştım.

Fidel'in 1961 yılında yaptığı devrim tanımını tüm dünyada kural koyucular belleğine kazısın isterdim. Bu mümkün değilse de, en azından kendi yaşantılarımız için kalbimize kazıyalım: Mütevazı insanlar ile, mütevazı insanlar için yapılan tevazunun devrimi.

Havana'da Plaza de la Revolución'da yani meşhur Devrim Meydanı'nda iki kahramanın, iki dostun çekitten, dev rölyefleri yan yana binalarda birbirlerine bakıyorlar. Bu çelik yapıtlardan biri Ernesto Che Guevara'ya ait. Che'nin silüetinin altında "**Hasta la Victoria Siempre**" yazıyor. Che'nin Fidel'e yazdığı bir mektubun sonuna düştüğü bu not "**za'fere kadar daima**" demek.

Diğeri ise devrimin dört atlısından birine, Camilo Cienfuegos'a ait (*Diğer üçü kim diyenler için: Fidel Castro, kardeşi Raul Castro ve Che Guevara*).

Küba halkı için gerçek bir kahraman olsa da, Küba Devrimi'ni dışarıdan öğrenenler tarafından pek de bilinmeyen Camilo'nun çelik silüetinin altında şöyle yazıyor: "**Vas Bien Fidel**"

8 Ocak 1959'da Fidel, Küba Devrim Orduları ile Havana'ya girdiklerinde halka yaptığı konuşması sırasında bir an durup sağına döner ve 26 yaşında Küba ordusunun komutanı olmuş karizmatik gence şunu sorar: "**Voy bien, Camilo?**" (*Nasıl gidiyorum Camilo?*) Camilo yanıtlar: "**Vas bien Fidel!**" (*Çok iyi gidiyorsun Fidel!*)

Ne yazık ki Camilo, devrimin üzerinden daha bir yıl geçmeden, henüz 27 yaşında iken, geçirdiği uçak kazasında hayatını kaybeder. Che dahil birçok kişinin seferber olduğu aramalara rağmen ne uçak ne de cesedi bulunur.

Che, bir başka efsanevi devrimci Aleida March ile evliliğinden dünyaya gelen ilk oğluna Camilo adını verir. Küba'daki pek çok çocuğa verildiği gibi... Che, kalbinde bir kâğıt kesigi olan Camilo için şu sözleri söyler:

"*Çok az insan girdiği her eylemde kendine özgü kişisel bir iz bırakmayı başarabilmiştir. Camilo'nun onu binlerce insan arasından zekâsı, azmi ve eşsiz özverisi için özel bir konuma seçen halk üzerinde doğal bir zekâsı vardı. Camilo sadakati bir din gibi uygulamıştı.*"

Halka yaptığı son konuşmasında "*gökyüzü kafamıza düşse bile, Küba'nın her yerinde devrim devam edecek.*" diyen Camilo Cienfuegos'un anısına Küba'da okullar her 28 Ekim'de bayraklarını yarıya indiriyor. Kübalılar "*Camilo için bir çiçek*" diyerek okyanusa çiçekler atıyor; Camilo gibi sağlam dostlar olmayı, böyle dostlarla yaşamayı dileyerek...

Yeter ki Vas Bien diyenlerimiz olsun bu hayatta; en azından kişisel devrimlerimiz için.

**Yeter ki Vas Bien
diyenlerimiz
olsun bu
hayatta; en
azından kişisel
devrimlerimiz
için.**

Ümit

Feriköy'ün organik pazarında gördüm onu. Tam 12 yıl sonra ilk kez... İnce parmaklarını tarla domateslerinin ince kabukları üzerinde gezdiriyordu, bakişlarımı yakalıdığını. Görür görmez tanıdı. Gözlerinde hâlâ o eski gülümseme...

Değişmemiş miyim bunca yıla rağmen? Hemen nasıl da parladı gözleri. Cebinden düşürmediği baba yadigarı çakmarının alev alışı gibi... Ne zaman bir sigara içecek olsam, kasma göz arasında çıkarıp da çat diye yakıverdiğim, ellerimin ellerine ilk dokunma vesilesi, tiryakiliğimin haklı sebebi o çakmağı gibi...

Bir daha karşılaştık tanımadan yanımdan geçer diyordum. Bana ihanet edip yer çekimine kendini kaptırmış göbeğim, taktığım gözlükler, kısıcak çakmarım, sıradan bir iş insanından farkı olmayan kılığım... Hem tanısa da tanımazlıktan gelse haklıdır diyordum.

Nereye gitti tüm o telkinlerim? Neden ellerim birden buz kesti, kalbim ağzımda? Konuşmasak bari. Bana doğru geliyormuş... Kendimden ve ağzımdan çıkabilecek sözcüklerden korkuyordum...

Merhaba Deniz.

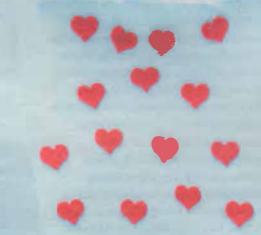
Sesinin nasıl da sakın ve yumuşak olduğunu unutmuşum. Hayat mı, hayatımdaki insanlarla olan savaşı mı bilmem, bu yumuşaklık çarpıyor beni bir anda. Her şeye dayanabilen zırhıma bu bir tek kelime fazla geliyor. Önden duvar görünümümlü, doğru düğmeye basınca kilidi tik diye açılıp da arkadaki gizli bölmesine geçilen bir oda misali halim. Onun sesi düğmenin yerini hatırlatıyor bana...

12 yıl boyunca hiç konuşmamışım gibi tarazlı ve kısık bir "Merhaba Ümit..." dökülüyor dudaklarımdan. Tutuk, "Seni gördüğümne sevindim; sevindim ne kelime, heyecandan ölmek üzereyim" tınısı vermeyen, mesafeli bir merhaba.

Hiç değişmemiş. Yıllar onu bir kenarda mı unutmuş ne? Tabii, benim gibi kızının proje ödevi için gelmiyor ya buraya. Spor da yapıyor belli ki. O zaman da üniversitenin takımı ile kürek çekmişti Haliç'te. Beni de alıştırma çalışmıştı da ben biraz lapacı çıkmıştım. Belki hâlâ çekiyordu, peki yanında kim vardır bu sefer? Of, saçmalıyorum.

Nerele deydim bunca yıl, senden hiç haber

**Ah, diyorum içimden, bir
bilsen... Geri dönmek
zorundaydım. Karşımda,
korkaklığımı yüzleşmeye
cesaretim yoktu.**

alamadım, diyor. Sesinde kırılganlık yok ama o gözlerdeki merakı öyle iyi tanıyorum ki...

Ah, diyorum içimden, bir bilsen... Geri dönmek zorundaydım. Karşımda, korkaklığımı yüzleşmeye cesaretim yoktu. Apar topar kaçtım ben de. Bu şehrin havasını solumaya devam edersem ne yapar eder seninle olmanın yollarını arardım biliyorum. Ama beni buraya temelli kalayım diye değil, yalnızca okuyayım diye gönderen, ceplerinde ne kadar varsa, denkleştirip bana harçlık yapan ailemi de yüz üstü bırakamazdım; "Bugüne dek seni besledik, büyüttük, okuttuk. Bundan sonra da sen bize bakacaksın" diyen babamı karşıma alamazdım diyemiyordum. "Tek umudum fakülteyi bitirip de elinin ekmek tuttuğunu, bir de yuva kurduğunu görmek" diyen anneye, "Benim yolum ve hayallerim başka..." diyemediğimi söyleyemiyordum. Bu hayatta hiçbir zaman karar alıcı taraf ben olmadım diyemiyordum.

Arayacaktım seni aslında ama fırsat bulamadım. İş, güç, hayat gâilesi içinde vakit nasıl da hızlı geçiyor tahmin edersin. Çorum'a dönmek gerekiyordu. Buraya da henüz birkaç ay oldu taşınalı.

Son cümleyi birinci tekil şahıs ile kurduğuma şaşırmıyorum.

Kızım yanımda dikilmekte, konuşulanlara

ilgisiz, etrafı izlemekte. Tanıştırmak istiyordum: Kızım... Konuşamıyorum. O zamanlar da, onun yanımdayken herkes bize bakıyor gibi gelirdi, çok utanırdım, sanki tüm pazaryeri esnafının gözü üstümüzde. Nezhir bir semt pazarı, buralarda olmaz öyle şeyler diyordum ama karşıki tezgâhtaki adam domateslerin tozunu alıp, ovalarken "Gel ablası gel" diye bağıyor gözümün içine baka baka... Yok, bana değildir o sözler, imkânı yok değildir.

Ben bir şey söyleyemeden o soruyor:

-Bu küçük hanım kim? Tanıştırmayacak mısın?
-Kızım Ümit...

Donakalıyor.

-Demek evlenden ve bir kızın oldu. Senden neden haber alamadığımı anlıyorum, diyor. Sesinde cam kırıkları...

Parıldayan gözlerindeki alev bir anda sönüyor. Omuzlarına pazar küfelerinden birkaç binmiş gibi... Sakalar gibi cıvılayan insan sesleri şimdi boğuk... Bir kuyunun dibinden geliyorklar. Az önce ağzıma attığım vişnenin mayhoşluğu yerini çürük bir tad bırakmış. Etrafta uçuşan sırke senetleri...

Sana söyleyemedim. Beraber olduğumuz altı ay boyunca, her gün cesaretimi toplayıp seninle konuşacağım dedim, yapamadım. Ailem bilmiyor diyemedim. Senin neşen, rahatlığın, varlığından ve kendin olmaktan duyduğum o kati mutluluk bana da bulaşsın istedim. Senden kendimi bulmak istedim. Oysa ailemden destek görsen, her koşulda sevilleceğimi, kabul edileceğimi bilsem buradan kaçarcasına ayrılmak zorunda kalır mıydım? Babam dursa aileminizin adına kara çalđın, tüm Çorum'a rezil ettin bizi der, çeker vururdu beni muhakkak. Babama ömrüm boyunca hiç karşı koyamadım ki ben...

Ceplerimi karıştırıyorum. Nereye gitti bu meret? Sigarayla dudaklarıma koyduğum anda bir çat sesi... Ah, aynı çakmak, aynı ince parmaklar... Ellerinde dokunduğum o iki saniyede eski Deniz'im ben. Ta kendimim...

Ona halimi anlatmama gerek yok. Anlıyor.

"Peki ya sen nasılsın?" diyorum.

Düşünüyör. Gözlerinden, can acısına benzer bir bulut geçiyor, yüzü buruşuyor bir anlığına. Tam bir şeyler söylemek istiyor ki, kızının sesi ile gerçek dünyaya dönüyordum:

"Hadi baba, geç kalıyorsunuz ama!"

sizden
gelen

Çınar*

Kirpiklerinin arasından sızan temmuz güneşi, kapalı göz kapaklarının ardında ışıktan hayaletler halinde doluyor. Sımsiyah sakalları göğsünü örten bir erkek, boynu büyük, koca çınarın bir parçasıymışçasına sallanıyor asıldığı ipin ucunda. Erkeğin gömleğini şişiren rüzgâr, arkalarına bakmadan koşan karısı, çocukları ve komşularının gözündeki yaşı kurutuyor. Dayanamaz, açt gözlerini. Dedesinin bir zamanlar bahçesinde oynadığı iki katlı ev sanki son bir gayretle ayakta durmaya çalışıyor gibi karşılarında. Evin bulunduğu sokağın ortasında tüm heybetiyle yükselip yolu ikiye bölen asırlık çınar ise sükunetle hışırdıyor rüzgârda. Buraya gelirken annesinin söyledikleri geldi aklına: "Gitme Aleko, oğlum. Orayı görmek seni üzmetten başka ne işe yarayacak?" Dinlemedi. Çocukluğundan beri her temmuzda büyük dedesi ve diğerleri için kilisede yakılan mumların alevi küçük yüreğini yakmaya başladı. Çınarın altında gitmeye karar vermişti.

Çantasını yeniden eline aldı. Sırtını yasladığı duvarın üzerindeki tabelayı fark edince buruk bir sevinç duydu. Zili çaldı. Kapiya açan kadına, bulundukları sokağa bakan odanın boş olup olmadığını sordu. Kadın evet dedikten sonra ekledi: "Fakat o oda biraz karanlıkta kalıyor, sizi daha ferah bir odaya alalım." Kibarca reddedip bu odada kalmak istediğini söyledi. Kadın, bu ısrara bir anlam veremese de içeri aldı konuşunu. Aleksi, odasına yerleştiikten sonra yeniden avluya indi. Taş duvarların çevrelediği avlu, temmuz sıcakına karşı bir sığınak olmasının yanı sıra insana huzur veren havasıyla da duygusal bir sığınaktı sanki. Kadın, misafirine kahve ikram ettikten sonra dayanamayıp sordu: "Yanlış anlamayın ama daha güzel odalarımız varken neden o küçük, kuytu odayı tercih ettiniz?" Aleksi kadının iyi niyetli merakına karşı koymadı, gülmüsende: "Oturun, vakitiniz varsa anlatayım."

"O odaya gölge veren karşıdaki çınar ağacı, büyük dedemin ruhunu taşıyor hâlâ dallarında. Ağacan ardındaki metruk bina ise dedemin doğduğu ama çocukken kaçmak zorunda kaldığı ev. Bir asır önce mübadele anlaşması

yaşıldığında önce herkes dedikodudan ibaret sanmış bunu. Kimse inanmamış yaşadıkları topraklardan hiç bilmedikleri karşı kıyıya gönderileceklerine. Ne zaman ki çevre şehirlerden göç haberleri gelmeye başlamış, mübadelelerin gerçek olduğuna ancak o zaman inanmışlar. Dedem o vakitler çocukmuş ama son zamanlarda mahallede kendilerine bakışın değiştiğini, yerlisi oldukları topraklarda yabancı muamelesi görmeye başladıklarını anlatırdı. Silahlı insanlar da artınca büyük dedem ailesini toplamış, yolculuğun geçici olacağını, ortalık sakinleşene kadar gitmekte fayda olduğunu söylemiş. Geri dönmekleri düşüncesiyle doğru dürüst eşya bile toplanamışlar, ancak kıymetli şeylerini almışlar yanlarına. Büyük dedem Stefo'yu uzupun sakallarıyla görebildiğim tek fotoğraf da onlardan biri. Tam yola çıkacakları gün dışarıdan çıktıklar, bağırışlar duymuşlar. Silahlı çeteler gitmeye hazırlanan ailelerin evlerine girip yaka paca dışarı atıyormuş insanları. O sırada birkaç kişi de bizim eve gelip ortalığı dağıtmaya başlamış. Stefo dedem bir yandan karşı koymaya çalışırken bir yandan karısına ve dedeme "Siz gidin, arkanızdan geleceğim" diye bağırmış. Fakat gidememiş. Can pazarından kurtulanlardan biri sonradan limanda dedemi ve annesini bulmuş, Stefo dedemin o çınar ağacına asılarak öldürüldüğünü söylemiş. İşte o ağaç, büyük dedemin yerini bilmediğimiz mezarıdır bizim için."

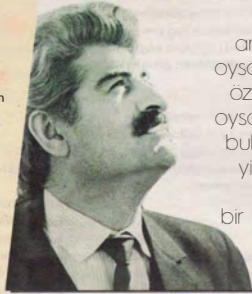
Aleksi sustu, arkasına yaslandı. Avlunun duvarlarını aşan çınara bir kez daha baktı. Ağaç, masumiyetini kanıtlamaya çalışırcasına sükunetle hışırdıyordu.

*Yaşanmış bir olaydan yola çıkılarak yazılmıştır.

Aileni hiçbir zaman unutma! Onurlu ve mert bir insan ol! Asla yalan söyleme! Elinden geldiği kadar çok çalış! Senden zavıf olanları da daima koru!

Jules Verne

aramakmış
oysa sevmek
özlemekmiş
oysa sevmek
bulup bulup
yitirmekmiş
düşsel
bir oyuncağı

hasan hüseyin korkmazgil

Pınar Atalar

sizin
bavulunuz

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

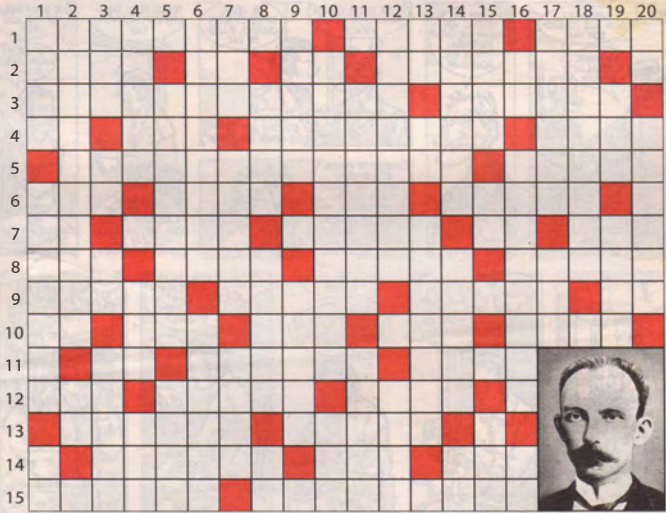
- İmtiyaz Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic. A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Sorumlu Yaz İşleri Müdürü: Sefer Selçuk Özbek
- Yayın Kurulu: Önder Abay, Barış İnce
- Editöryat Danışmanı: Haydar Ergülen
- Editörler: Burak Abatay, Mustafa Kömür
- Sokak Ekibi: Can Binalı Aydın, Onur Tuncay, Selin Kalkan, Merve Başva, Gizem Çıtık, Meral Çınar
- Reklam ve İletişim: bavutireklam@birgun.net, bavul@birgun.net
- Kapak İllustrasyonu: Hüseyin Sanık
- Grafik Tasarım: Barış Can Sarıcaş
- İletişim: 0546 2883328 - iletisim@bavuldergi.com - bavul@birgun.net
- www.bavuldukkani.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Avni Diligil Sokak, Özden Apartmanı, No: 14/3 Mecidiyeköy/Şişli İstanbul
- Baskı: UNIPRINT Basım Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Adres: Ömerli Mah. Hadimköy - İstanbul Cad. No:159
- Hadimköy Arnavutköy 34555 İstanbul / TÜRKİYE
- Tel: +90 212 798 2840 / Faks: +90 212 798 2063 - www.apacim.com.tr
- Genel Dağıtım: Türkiye Dağıtım Pazarlama A.Ş.
- ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

[f/bavuldergi](https://bavuldergi.org) [i/bavuldergi](https://bavuldergi.org) [t/bavuldergi](https://bavuldergi.org)

Bavul Bulmaca

Çözümü sizinbavulunuz@gmail.com adresine gönderenler arasında yapılacak çekilişte kazanana bez çanta, rozet ve kitap hediye...

Hazırlayan: İlker Mumcuoğlu

SOLDAN SAĞA

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. 1895'de, İspanyol askerler tarafından vurularak öldürülen, Küba bağımsızlık mücadelesinin öncüsü, şair ve yazar (Resimdeki) - "Evet ..." (İsmet Özel'in şiir kitabı) - "Steve ..." (1977'de, 30 yaşındayken, beyaz hükümet tarafından tutuklanıp kendisinden bir daha haber alınamayan, Güney Afrika Anti-Apartheid aktivisti). 2. Öğüz Atay'ın yapıtlarındaki temel izlek - Bulmaca tanrısı - Kalayın simgesi - "...Çallı" (Ressam). 3. Steven Spielberg'in bir filmi - "...Öküz" (İsveçli soprano müzisyen). 4. Blake Edwards'ın bir filmi - "Kırmızı ..." (Osman Şahin'in öykü kitabı) - "...Şamanı" (İngiltere'den Nepal'e uzanan, David Charles Manners'in yazdığı, şaman öğretisi kitabı) - 60'lı-70'li yıllarda oynanan bir makine oyunu. 5. Emir Kusturica'nın bir filmi - "...Tübek" (Karikatürist). 6. Harold Pinter'in bir oyunu - "Nermin Abadan ..." (Yazar, çevirmen, hukukçu, sosyolog siyasetbilimci ve iletişim bilimci) - Sanat eseri konusu - Şairler. 7. Bir bağlaç - Shakespeare'in Öthello'sundaki kötü karakter - Bir Alman filozof - Türkiye'nin plaka imi - Ekmeke. 8. "...Ardıç" (Drina Köprüsü'nün yazarı) - Mektup - Seyyal Taner'in söylediği bir şarkı - Geçici, eğreti. 9. "Erol ..." (Nereden Nereye adlı kitabı da olan gazeteci, yazar) - "...Şeyen" (Müzisyen) - "...Dayı" (Anton Çehov'un oyunu) - Genişlik. 10. Parola - Maksim Gorki'nin bir romanı - "adını ... gibi aklımda tutuyorum" (Atilla İlhan) - "...hayret-i gamla lal kaldı" (Şeyh Galib) - Sibel Alay şarkısı. 11. Yabancı - "aç beslemeyle ... doyumu" (İzzet Yasar) - "...Chomsky" (ABD'li filozof). 12. Zeki Ökten'in bir filmi - "bir çay demle sonra, ...kalsın" (Ahmet Tellil) - Devrimci. 13. Polis karakolu - Bay Recep'in sevdiği kelime. 14. "...Carey" (Amerikalı kadın şarkıcı) - "Yavuz ..." (Saz, türkü üstadı) - Casablanca filminin piyanisti. 15. Yedikule Surları'ndaki eski Bizans zindanı - Osmanlı'da çocuklar okula başlarken yapılan tören.

1. Jacques Brel'in bir şarkısı - Metamorphoses adı erotik yapıtıyla tanınan Latin şair - Su. 2. Bülent Ortaçgil'in bir albümü - İlaç. 3. İsrail'in, kıyamet günü üfleceğine inanılan boru - Arjantin'in plaka imi - O'nun eski biçimi - Mantık. 4. Avanak - Değerli bir taş - Boyun eğen. 5. "...Jyi İnsanı" (Bertolt Brecht'in oyunu) - Gana'nın başkenti. 6. "...vita brevis" (Sanatsönsüz, hayat kısa) - Vergilius'un ünlü destanı. 7. Rachid Taha'nın temsilcisi olduğu Cezayir müziği - "...Watts" (Akrtris) - "Ah Ulan ..." (Yusu/Hayaloğlu'nun şiiri). 8. Dijital kahvehane ortamı - "Naz ..." (Akrtris) - Kabaca evet. 9. Fasüyesi meşhur Erzurum ilçesi - "...Doktor" (Erhan Bener'in oyunu). 10. Ucu bucağı olmayan - Gelecek. 11. "...Kender" (Deniz ticaret hukuku üstadı) - Be-yoğlu'na tarihi bir pastane. 12. Tavşankuladı da denen çiçek - Yahudi başlığı. 13. İterbiyumsuz simgesi - Bir takımın gözde oyuncusu - Özdemir Asaf'ın bir şiiri. 14. 21 Şubat 1981'de, Bülent Ecevit'in Ankara'da yayımlamaya başladığı siyasi dergi - "İrvin ..." (Amerikalı psikanalist, yazar) - Şart eki. 15. Emile Zola'nın bir romanı - Bir çalgı - "...Bradbury" (Yazar). 16. Asaf Halet Çelebi'nin bir şiir kitabı - "...Türküsü" (Shohei Imamura'nın filmi) - Bir soru eki. 17. Bir çikolata türü - Bir cisim tarafından söğüran ışımanın dozunu ölçmeye yarayan birim. 18. "Türk'ün Ateşle ..." (Halide Edib Advar'ın bir kitabı). 19. "...Alyamaç" (Peri Tozu ve Yitik Kuşlar filmlerinin yönetmeni) - Arkadaş adlı filmde, Yılmaz Güney'in canlandırdığı karakter. 20. Ateş - "...Tam Saatiydi" (Heinrich Böll'ün kısa romanı).

Sayı: 40
Bavul Bulmaca
Çözümleri

SOLDAN SAĞA

1. Tolstoy-Sena Şener-Ka. 2. Uyanış-Ro-Aterom-Laf. 3. Talim-Bang-Bang-Esiri. 4. Opilin-Riba-Ekim. 5. No-Erol-Re-Eyer-Van. 6. Anar-Timothy-Deli-Ap. 7. Mum-Gitanes-

Penelope. 8. Arepo-İdil-Seber-Yol. 9. Yaralınsı-Fırar-Lulu. 10. Akilim-Ma-İl-Kanış. 11. Nıc-Afgani-Efiji. 12. Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://famey.org>
14. Leon-Duman-Nizip. 15. İc-Klapa-Asi-Aar.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Tutunamayan-Ali. 2. Oya-Onur Akın-Et. 3. Lalo-Americano. 4. ... 5. ... 6. Oş-Lotı-İmf-İda. 7. Bilitis-Gurup. 8. Ran-Madimak-Ma. 9. Son-Ronin-

Nuga. 10. Gretel-Milena. 11. Nabil-Hs-Fa-En. 12. Atabay-Si-Eleni. 13. Senay-Periferi. 14. Erg-Edebali-Aza. 15. No-Erener-Julia. 16. Emek-Ler-Kin-Pr. 17. Sivil-La. 18. Lima-Oyun. 19. Kar-Napoli. 20. Afif-Peluş.

BAVUL

